AUSTRIA ŞI ROMÂNIA

De la trimisul nostru la Viena, Eugen Pop

În convorbirea avută cu ziariştii români, preşedintele Austriei, Franz Jonas, a dat o serie de explicaţii deosebit de interesante asupra multor aspecte ale preocupărilor actuale în politica externă şi internă a ţării sale. Am convingerea că domnia-sa a răspuns cu satisfacţie la toate întrebările ziariştilor români, exprimînd dorinţa şi interesul lor de a înfăţişa opiniei publice din ţara noastră o imagine cît mai fidelă despre Austria zilelor noastre care, în curînd, va primi vizita preşedintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceauşescu.

Primirile la preşedintele Jonas şi la alţi înalţi demnitari, ca şi vizitele întreprinse în cîteva centre ale vieţii economice şi culturale ne-au dat posibilitatea să cunoaştem nu numai faţete semnificative ale realităţilor austriece, dar şi resorturile acestora. Ne-au atras atenţia în mod deosebit eforturile constante pentru plasarea Austriei în sfera progresului contemporan. Nu numai prin modernizarea instrumentelor care asigură eficienţa economică, nu numai prin potrivirea pasului cu ritmurile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, dar şi prin receptivitatea la idei şi principii care, pe planul relaţiilor internaţionale, exprimă tendinţele constructive tot mai evidente ale gîndirii politice contemporane. Statutul de neutralitate al Austriei este considerat în cercurile politice de la Viena ca o platformă pentru o poziţie activă în promovarea unor relaţii echitabile între state, prin respectarea personalităţii fiecărei ţări, aşa cum se subliniază şi în interviul acordat revistei noastre de ministrul de externe al Austriei, Rudolf Kirchschläger.

Cu prilejul primirii noastre la Comisia de politică externă a parlamentului austriac, ni s-a subliniat faptul că Austria acordă o importanţă deosebită contribuţiei pe care ţările mici şi mijlocii o pot aduce în soluţionarea problemelor majore ale vieţii internaţionale. În toate discuţiile avute la Viena cu personalităţi ale vieţii politice s-a accentuat dorinţa cultivării unor relaţii mereu mai bune cu toate ţările lumii. Făcînd o schiţă a legăturilor internaţionale ale Austriei, cancelarul Bruno Kreisky ne-a vorbit pe larg despre evoluţia pozitivă a raporturilor cu ţările socialiste, subliniind — notam şi în corespondenţa de săptămîna trecută — că relaţiile dintre Viena şi Bucureşti sînt excelente.

Dacă acesta este cursul relaţiilor româno-austriece, el se datoreşte faptului că — aşa cum se arăta şi în documentul publicat la încheierea vizitei făcute anul trecut în ţara noastră de preşedintele Franz Jonas — România şi Austria au convingerea că aşezarea relaţiilor dintre toate statele pe baza respectării principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, asigură cele mai favorabile condiţii pentru o convieţuire paşnică între popoare. Opinia publică din România care urmăreşte cu atenţie evoluţia încurajatoare a relaţiilor dintre statele europene — element esenţial al pregătirilor pentru o conferinţă a securităţii continentale — este încredinţată că modul în care evoluează legăturile dintre România şi Austria oferă exemplul unei colaborări rodnice între ţări cu orînduiri social-politice diferite. În cuvîntările preşedintelui Nicolae Ceauşescu s-a subliniat în repetate rînduri că România, ca ţară socialistă, pune în centrul politicii sale externe dezvoltarea multilaterală a colaborării cu ţările socialiste şi, în acelaşi timp, îşi lărgeşte continuu relaţiile sale cu toate statele, indiferent de regimul politic şi orînduirea lor socială, cu convingerea că prin aceasta îşi aduce contribuţia la lărgirea colaborării şi cooperării internaţionale, la schimbul de valori materiale şi spirituale, la efortul comun al popoarelor spre civilizaţie şi progres, spre înţelegere şi pace.

Afirmarea încrederii în principiile coexistenţei paşnice are girul faptelor, al unor iniţiative şi acţiuni corespunzătoare declaraţiilor politice. Este grăitor, în acest sens, faptul că la O.N.U. a fost aprobată o rezoluţie, avînd printre autori România şi Austria, pentru îmbunătăţirea colaborării dintre state cu regimuri diferite. Între anii 1961 — 1968, volumul schimburilor comerciale dintre Austria şi România a crescut de 2.6 ori. În anul 1968 a fost încheiat un acord de colaborare industrială, tehnică şi economică între cele două ţări. Pentru perioada 1966-1970, există un acord comercial între Republica Socialistă România şi Austria. „România — un partener comercial interesant". Acesta este titlul unui document pregătit de Camera de Comerţ a Austriei, unde ziariştii români au avut o întrevedere interesantă. Domnul dr. Heinrich G. Stadler-Wolffersgrün din conducerea Camerei şi-a exprimat încrederea în extinderea şi diversificarea schimburilor economice româno-austriece, precum şi în eficienţa relaţiilor de cooperare dintre întreprinderile româneşti şi diferitele firme austriece.

Se dezvoltă favorabil, în ultimii ani, şi schimburile în domeniile cultural şi ştiinţific. Acestui scop îi slujeşte programul de colaborare culturală şi ştiinţifică între România şi Austria pentru anii 1969-1970. Programul prevede vizite ale oamenilor de cultură şi artă, din învăţămînt, acordarea de burse pentru studii, organizarea reciprocă de expoziţii, gale de filme, schimburi de formaţii artistice.

Am amintit în corespondenţa anterioară transmisă din Viena („Lumea" nr. 37) marea varietate a manifestărilor organizate în diferite localităţi pentru informarea publicului austriac asupra realizărilor poporului român în diferite domenii de activitate. Este o datorie plăcută şi pentru gazetarul român, care vizitează această ţară prietenă, să relateze despre succesele poporului austriac în valorificarea cît mai eficientă a potenţialului său economic şi cultural. Am vizitat, la Linz, Combinatul siderurgic VÖEST — întreprindere de stat unde am venit în contact cu o permanentă efervescenţă a ideilor de înnoire a proceselor tehno-

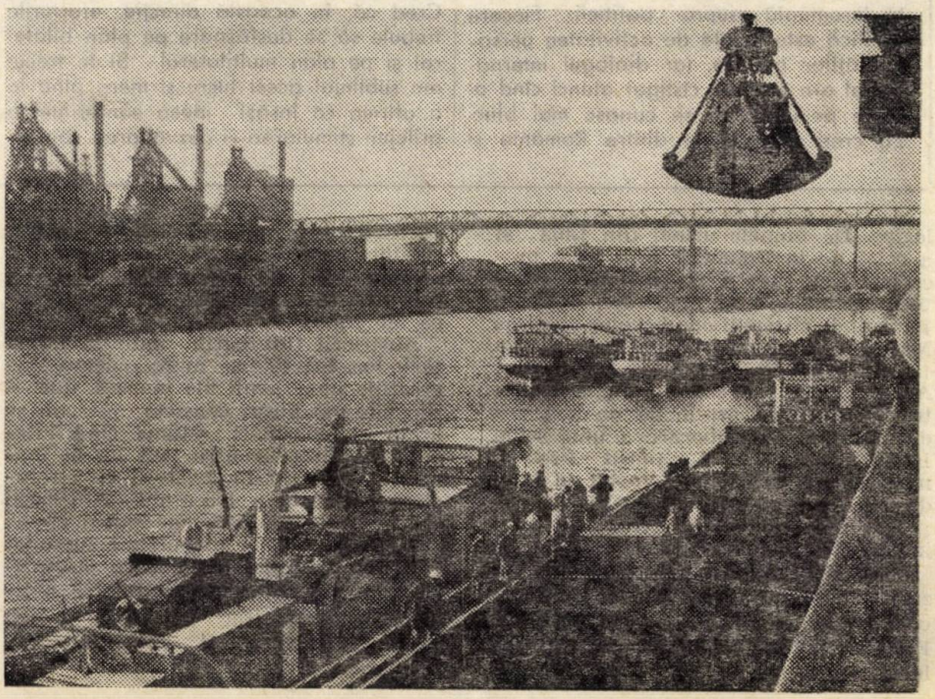

Portul fluvial al combinatului VÖEST din Linz, cunoscuta bază siderurgică a industriei austriece

Rudolf KIRCHSCHLÄGER

ministrul afacerilor externe al Austriei

despre

RELAŢIILE BILATERALE ŞI DIALOGUL INTERNAŢIONAL

Primind în cabinetul său de lucru pe trimisul revistei noastre la Viena, ministrul de externe al Austriei, Rudolf Kirchschläger, ne-a înfăţişat cu amabilitate cîteva aspecte importante ale politicii internaţionale desfăşurate de guvernul său. Convorbirea a pornit de la interesul care se manifestă în cercurile politice de la Viena faţă de apropiata vizită în Austria a preşedintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceauşescu. Dl Rudolf Kirchschläger consideră această vizită ca un moment important în dezvoltarea relaţiilor dintre România şi Austria.

— Experienţa vizitelor pe linie de stat, ne-a spus domnia-sa ne-au întărit convingerea despre necesitatea şi utilitatea contactelor personale. Ştim de la domnul preşedinte al Republicii Austria, Franz Jonas, cum s-au desfăşurat anul trecut convorbirile de la Bucureşti şi ştim, de asemenea, că domnia-sa îl apreciază şi îl stimează mult pe domnul preşedinte Ceauşescu. Cred că, de fiecare dată, contactele personale pot avea o influenţă însemnată asupra politicii. Fiecare politică este legată de activitatea personalităţilor politice, iar dialogul internaţional are mult de cîştigat atunci cînd aceste personalităţi se cunosc mai bine. Eu cred că relaţiile dintre România şi Austria sînt foarte bune, în adevăratul înţeles al cuvîntului. Firește, oricît de bune ar fi relaţiile dintre două ţări, ele pot fi dezvoltate în permanenţă, în toate domeniile. Ştim din experienţă cît de necesar este ca relaţiile dintre ţări să primească din cînd în cînd un nou impuls. Sîntem convinşi că vizita în Austria a preşedintelui R o m â n i e i, Nicolae Ceauşescu, va da un asemenea impuls dezvoltării relaţiilor dintre ţările noastre.

Ministrul de externe a subliniat ideea că îmbunătăţirea relaţiilor bilaterale creează implicit un climat mai bun desfăşurării tratativelor multilaterale în problemele de interes general. L-am rugat pe dl Rudolf Kirchschläger să ne împărtăşească părerile domniei-sale în legătură cu problema securităţii europene şi a unei conferinţe continentale închinate acestui scop.

— Ca şi alte ţări, Austria este profund interesată în convocarea unei asemenea conferinţe. Reducerea tensiunii internaţionale reprezintă un factor foarte important pentru securitatea europeană. Cred că, în această direcţie, eforturile trebuie să se desfăşoare pe plan bilateral şi pe plan multilateral. Şi în trecut am subliniat acest lucru şi merg pînă la a afirma că însăşi ideea conferinţei a prilejuit stimularea şi dezvoltarea contactelor bilaterale. Ele au un rol important în pregătirea acestei reuniuni.

Interlocutorul nostru a relevat importanţa unor evenimente menite să contribuie la destinderea atmosferei în relaţiile dintre ţările europene — acordul încheiat între U.R.S.S. şi R.F. a Germaniei, contactele dintre Bonn şi Varşovia, precum şi cele dintre conducătorii celor două state germane. Tratativele multilaterale de pînă acum şi cele de viitor, referitoare la problemele securităţii europene, spunea ministrul Kirchschläger trebuie să pornească de la respectarea personalităţii proprii a fiecărei ţări.

— Firește, în multe probleme, părerile nu sînt identice — politica fiecărei ţări se bazează pe realităţi proprii, pe istoria sa, pe tradiţiile sale, pe sistemul său economic şi pe ideologia sa — dar adevărata colaborare internaţională se poate compara cu un concert în care trebuie să se facă auzit glasul fiecărei ţări. Noi am sprijinit punctul de vedere al ţării dumneavoastră în sensul ca toate statele europene să poată participa la o conferinţă în problema securităţii continentului".

Dl. Rudolf Kirchschläger s-a oprit apoi asupra cîtorva prevederi din memorandumul austriac cu privire la o conferinţă în problema securităţii continentale, subliniind caracterul constructiv al documentului, conceput în spiritul ideilor pe care domnia-sa ni le împărtăşise.

În continuarea convorbirii, l-am rugat pe interlocutorul nostru să ne spună cum vede prespectiva conlucrării dintre România şi Austria pe plan internaţional, în scopul asigurării păcii şi al destinderii.

— Respectul reciproc care caracterizează relaţiile dintre ţările noastre se manifestă şi în conlucrarea lor la O.N.U., precum şi în analiza unor mari probleme ale vieţii internaţionale, cum ar fi securitatea europeană şi dezarmarea. Problemele dezarmării sînt foarte complexe dar, pas cu pas, s-ar putea ajunge la rezultate concrete. Noi am privit cu mare interes propunerile făcute de România în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva.

Revenind asupra ideii că statornicirea unor raporturi bilaterale bune între toate ţările oferă căi multiple pentru îmbunătăţirea generală a relaţiilor internaţionale, Rudolf Kirchschläger a exprimat convingerea că vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu în Austria va reliefa contribuţia pe care toate statele, indiferent de mărime, sînt chemate s-o aducă, prin iniţiativele şi acţiunile lor, la cauza păcii şi colaborării internaţionale.

logice. De numele uzinei din Linz şi a celei de la Donawitz este legat procedeul LD, care a revoluţionat procesul tehnologic al elaborării oţelului, înlocuind sistemul cuptoarelor Siemens Martin cu instalaţii de obţinere a metalului prin insuflare de oxigen pur. Această descoperire a doi ingineri austrieci, brevetată azi în 35 de ţări, reduce timpul de elaborare a unei şarje la 18 minute. Ni s-a părut firească mîndria cu care ni s-a vorbit la Linz despre contribuţia austriacă la progresul tehnic într-unul din cele mai importante sectoare ale economiei.

...Popas la Salzburg, oraşul lui Mozart, leagăn al festivalurilor muzicale care au loc în celebrul Festpielhaus. Fără să pună în umbră această celebritate, munţii Salzburgului o concurează totuşi, oferind vizitatorilor irezistibila atracţie pe care a reprezintă hidrocentrala de la Kaprun, unul din cele mai mari complexe hidroenergetice ale lumii.

Austriecii ţin foarte mult la faima ţării lor, legată în mare măsură de creaţiile unor genii ale muzicii, dar — din cîte am putut constata — nu se arată entuziasmaţi atunci cînd interesul străinilor pentru ţara lor se manifestă exclusiv în legătură cu strălucirea culturală a trecutului. Austriecii ţin în egală măsură, aş putea spune chiar mai mult, la atributele contemporane ale prestigiului de care se bucură ţara lor datorită rezultatelor obţinute în competiţia mondială pentru progresul tehnic şi ştiinţific contemporan.

■

Zilele petrecute în Austria ne-au reconfirmat convingerea în viabilitatea formelor prin care se realizează amplificarea şi intensificarea relaţiilor prieteneşti de colaborare şi cooperare între ţările noastre. Am transcris cu satisfacţie, în corespondenţele din Viena, aprecierea înaltelor personalităţi ale vieţii politice din Austria, care consideră că vizita preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu — aşteptată cu mare interes — reprezintă un moment important al bunelor relaţii dintre cele două ţări, un impuls pentru continua lor dezvoltare.

Viena, 12 septembrie

Eficiența O. N. U. în dezbaterea sesiunii jubiliare

Corespondență din New York de la Adrian Comănescu

Ce trebuie făcut pentru ca sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, care va marca 25 de ani de la crearea Organizației, să depășească retorica unor declarații de circumstanță și să ducă la o reexaminare serioasă a rolului O.N.U. în comunitatea națiunilor, la revitalizarea Organizației ca un instrument eficace și important al soluționării problemelor fundamentale ale vieții internaționale? Aceasta este întrebarea-cheie pe care și-o pun, în aceste momente, cînd se ridică încet cortina sesiunii jubiliare, delegații statelor membre, toți cei care în ciuda tuturor dezamăgirilor și eșecurilor înregistrate, își dau seama că O.N.U. reprezintă principalul, dacă nu singurul forum de întîlnire, dezbatere și negociere al țărilor mari și mici întemeiat pe principiul egalității suverane a statelor. Răspunsul la această întrebare depinde, în primul rînd, de o apreciere realistă a activității Organizației în cei 25 de ani de existență și o asemenea apreciere realistă nu poate ocoli faptul că în ciuda unor realizări incontestabile, O.N.U. s-a dovedit insuficient de eficace în abordarea problemelor politice fundamentale contemporane, afirmîndu-se tot mai mult tendința de a îndrepta Organizația spre activități economice și cultural-administrative. Aceste activități își au, fără îndoială, însemnătatea lor și au asigurat O.N.U. și agențiilor specializate un loc de frunte în sistemul actual al cooperării și schimburilor internaționale. Dar O.N.U. este în primul rînd o organizație politică. Nu se poate uita că rațiunea de existență a Organizației, rațiunea pentru care națiunile și-au pus atîtea speranțe în crearea ei, era tocmai convingerea că O.N.U. este chemată să abordeze cu eficacitate problemele acute esențiale ale politicii mondiale de a căror soluționare constructivă atîrnă, în ultima instanță, pacea, securitatea și progresul tuturor popoarelor.

Războiul îndoliază încă populația din numeroase regiuni ale globului. Indochina și Orientul Apropiat continuă să constituie sfera unor periculoase confruntări militare, ce provoacă legitimă îngrijorare popoarelor. Dezarmarea rămîne încă un deziderat, în timp ce cursa înarmărilor devine o circumstanță agravantă a conflictelor actuale și o sursă de alimentare sau de declanșare a unor conflicte potențiale. Colonialismul și neocolonialismul, anacronice fațete ale civilizației actuale, își dezvoltă încă întreaga lor suită de consecințe negative în întinse spații geografice, punînd în termeni și mai dramatici problema lichidării decalajului dintre țările avansate și cele în curs de dezvoltare, a căror acțiune de construcție și reconstrucție se lovește de o mulțime de inegalități, indiferențe, discriminări și încercări de sabordare. Enumerarea, fie chiar și numai a acestor aspecte, atrage atenția asupra unei sfere de probleme esențiale ale umanității, care explică deopotrivă necesitatea și preocuparea statelor membre de a revitaliza dezbaterea problemelor fundamentale mondiale în cadrul O.N.U., Organizația putînd și trebuind să dedice acestora atenția și eforturile sale integrale.

Desigur, ordinea de zi cuprinde ca de obicei, sau poate chiar mai mult ca de obicei, un număr mare de puncte, peste 100, dintre care unele au devenit probleme perene ale O.N.U.

Dar trecînd peste aspectele de rutină, ni se pare evident că ordinea de zi reflectă mai acut ca oricînd două preocupări centrale, reflectînd la rîndul lor procesele esențiale care acționează azi pe arena mondială:

În primul rînd, preocuparea de a evita o confruntare armată și mai ales nucleară catastrofală, preocuparea de a elimina pericolul pe care îl reprezintă cursa înarmărilor și în general amenințarea cu forța din viața internațională, de a salvgarda securitatea popoarelor pe baza unui sistem clar de angajamente în care fiecare națiune, mare sau mică, să se simtă la adăpost de orice intervenție străină.

În al doilea rînd, preocuparea de a rezolva problemele vitale care decurg din noua revoluție tehnico-științifică și din decalajul economic și tehnologic, în continuă creștere, între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Nu este, desigur, întîmplător că două dintre temele principale ale sesiunii urmează a fi deceniul dezarmării și deceniul dezvoltării.

Este evident că atît cursa înarmărilor cît și accentuarea disparităților de dezvoltare dintre națiuni reprezintă tendințe periculoase care dacă nu vor fi oprite vor duce inevitabil la conflicte și explozii cu consecințe incontrolabile.

În acest cadru au fost primite cu interes propunerile românești cu privire la

înscrierea pe ordinea de zi a Adunării Generale a punctelor : „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare pentru pacea și securitatea lumii" și „Rolul științei și tehnicii moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state".

Aceste propuneri reflectă preocuparea de a îndrepta cu mai multă fermitate Organizația spre rosturile ei fundamentale, spre angajarea ei mai hotărîtă în eforturile comunității națiunilor de a dirija într-un mod constructiv principalele procese ale vieții internaționale.

Dacă asupra necesității unei întăriri a rolului politic al O.N.U., a creșterii eficienței Organizației în abordarea problemelor politice există în general consens, evident apar păreri diferite asupra modalităților practice de atingere a acestui obiectiv.

Toată lumea vorbește că O.N.U. ar trebui să capete „dinți" mai buni sau să capete „dinți" în general. Dar cînd este vorba de stabilit care „dinți" trebuie puși sau înlocuiți, deosebirile de interese își fac apariția.

Există în aceste condiții posibilitatea unei platforme acceptabile tuturor ? Există un drum care să ducă la hotărîri utile, eficace ale O.N.U. care apoi să fie respectate și aplicate de toate statele membre ?

Ni se pare că un asemenea drum există, că el este recunoscut de un număr tot mai mare de state membre și el constă în primul rînd în revitalizarea principiilor fundamentale ale Cartei Națiunilor Unite, în aplicarea lor consecventă în practică.

În activitatea și probabil chiar și în statutele O.N.U. există multe elemente învechite, depășite sau care poate niciodată nu au fost corespunzătoare. Dar ceea ce a făcut și continuă să facă O.N.U. viu, și actual pentru problemele contemporane, sînt tocmai principiile amintite și în primul rînd principiul egalității suverane a statelor.

Revoluția tehnico-științifică într-adevăr ne introduce într-o lume a interdependențelor în care progresul națiunilor nu mai poate fi conceput înafara circuitului mondial de valori materiale și spirituale.

Dar această interdependență, pentru a fi cu adevărat valorificată în interesul păcii și cooperării între națiuni, trebuie să acționeze în legătură dialectică cu respectul pentru independența națiunilor.

Trebuie permanent avut în vedere că revoluția tehnico-științifică de care se vorbește atît se împletește în zilele noastre cu o revoluție politică care, în forme variate, cuprinde practic întreg globul.

Îmbinarea acestor două procese revoluționare face necesară și în același timp posibilă participarea, pe picior de egalitate, a tuturor popoarelor la binefacerile civilizației, la progresul comunității umane.

Sentimentul acestei egalități, al participării egale la hotărîrile principale care afectează interesele vitale ale comunității internaționale, la fructificarea cuceririlor științei și tehnicii reprezintă o cale sigură pentru a crește autoritatea O.N.U., pentru a face ca națiunile membre să respecte Organizația și hotărîrile sale.

Cei 25 de ani de istorie care au trecut de la crearea O.N.U. au înscris în hronicul vremurilor modificări politice substanțiale, care nu mai pot fi ignorate. Și dacă revitalizarea principiilor ce dau autoritate Cartei apare ca necesară, nu mai puțin important este de a urmări ameliorarea structurii și funcționării Organizației, asigurîndu-i de urgență universalitatea. Traducerea în viață a acestui imperativ va da O.N.U. sporul de prestigiu și eficiență necesar în rezolvarea problematicii internaționale actuale. Pe calea spre universalitate, restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze, una din principalele puteri ale lumii, primirea în Organizație a R.D. Germane și a R.F. a Germaniei, precum și a altor state ar marca înțelegerea modificărilor pe care evoluția umanității le impune a fi luate în considerare pentru a face ca Organizația să-și atingă obiectivele.

A devenit un fapt de necontestat că în rîndurile membrilor O.N.U. a cîștigat tot mai mult teren părerea că pentru a putea da un răspuns pozitiv la întrebarea formulată la începutul acestor rînduri, este, în primul rînd, necesar ca Organizația să promoveze cu hotărîre și eficacitate egalitatea reală între toate statele, abordarea problemelor acute, esențiale ale politicii mondiale.

Desigur, asemenea obiective nu pot fi atinse decît ca urmare a unor eforturi comune, stăruitoare.

În consonanță cu principiile politicii sale externe, ce fundamentează o acțiune politică internațională avînd drept obiective și coordonate esențiale pacea, securitatea internațională și cooperarea fructuoasă între toate națiunile, România socialistă și-a adus cu consecvență o contribuție constructivă la viața Organizației.

Apreciind rolul pe care O.N.U. este chemată să-l aibă în respectarea principiilor fundamentale ale dreptului internațional — independență, suveranitate, egalitate în drepturi, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta — la crearea unei atmosfere de pace, securitate, înțelegere, respect reciproc, de largă și fructuoasă cooperare, România înțelege să militeze în continuare — în spiritul devotamentului său recunoscut față de principiile Cartei O.N.U. — pentru înfăptuirea idealurilor de pace, prietenie și înțelegere ale popoarelor, să-și aducă întreaga contribuție la soluționarea problemelor politice, economice și sociale actuale ale umanității.

Sesiunea a XXV-a, cu autoritatea întărită și sporită, în luna octombrie, de prezența probabilă a unui număr însemnat de șefi de state și guverne, are fără îndoială posibilitatea și menirea să aducă o contribuție însemnată în această direcție. Sintetizînd idealurile dintotdeauna ale umanității, deviza **Pace, Justiție, Progres** — sub care se inaugurează lucrările actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. — circumscrie în continuare sensul și dimensiunea unei opere, căreia momentul jubiliar îi poate adăuga noi garanții de succes.

New York, 15 septembrie

reflector

REUNIUNEA DE LA NUADHIBOU

La începutul acestei săptămîni, la Nuadhibou, în Mauritania, s-a desfășurat o conferință tripartită la care au luat parte : regele Hassan al II-lea al Marocului, Houari Boumedienne, președintele Algeriei, și Moktar Ould Daddah, președintele Mauritaniei. Cu acest prilej, șefii celor trei state au abordat problema viitorului Saharei spaniole cît și alte aspecte ale colaborării economice dintre Algeria, Mauritania și Maroc. După cum menționa ziarul mauritan „Nouakchott Informations", conferința tripartită a avut drept scop „încheierea unui acord de fond care să reglementeze definitiv problema Saharei spaniole în momentul în care Spania propune ca dată de rezolvare a problemei anul 1971".

DALLAS : COINCIDENȚE

La 22 noiembrie 1963, Abraham Zapruder, de profesie comerciant, s-a hotărît, ca mii de alte persoane din Dallas, să urmărească vizita președintelui John Kennedy. A luat cu el aparatul de filmat și, de îndată ce a apărut cortegiul prezidențial, a început să facă filmul pe care își propunea să-l arate ulterior familiei și prietenilor săi. Acele imagini realizate de un amator — un fragment de peliculă care durează doar 15 secunde — aveau să devină unicul document direct al asasinării președintelui, iar omul care, printr-o pură întîmplare, a fixat unul din momentele cele mai dramatice ale timpului nostru, s-a numărat printre martorii-cheie ai anchetei desfășurate de Comisia Warren. De curînd, Zapruder, în vîrstă de 66 de ani, a murit într-un spital din Dallas. Cu numai o zi înainte, în același spital, a decedat și Bill Decker, șeriful care l-a avut în pază pe Lee Oswald, presupusul asasin al președintelui. Astfel, o coincidență a făcut ca doi dintre protagoniștii tragediei de la Dallas să părăsească scena aproape în același timp.

O MÎNĂ DE AJUTOR...

Cu cinci ani în urmă a fost creată o comisie de experți pentru a găsi o modalitate de salvare a Turnului din Pisa, căruia, după cum se știe, i s-au prezis încă 20 de ani de viață. Turnul înclinat constituie o atracție turistică mult prea rentabilă pentru Pisa și pentru Italia pentru ca cele 4 000 de propuneri sosite din întreaga lume (concurînd la premiul de 225 000 lire) să nu fie studiate cu cel mai viu interes. Li se adaugă ideea englezului Peter Hammond : o statuie de marmură — reprezentînd pe constructorul turnului, Wilhelm din Innsbruck — care să sprijine construcția cu propriile-i brațe în chip de arcuri butante. Hammond este de părere că ideea sa va da un spor de atractivitate monumentului, deoarece „picioarele statuii ar putea adăposti lifturi, mîinile — culoare de intrare în turn, iar capul — un restaurant și cîteva terase".

A 3-a conferință a țărilor nealiniate

Liviu Rodescu

PRIMA CONFERINȚĂ (Belgrad, 1–6 septembrie 1961).

Au participat un număr de **28** de țări, dintre care **25** de țări avînd statut de membri cu drepturi depline.

Au fost adoptate : 1) **Declarația asupra pericolului războiului și Apelul în favoarea păcii ;** 2) **Declarația șefilor de stat sau de guvern ai țărilor nealiniate,** considerată drept **„Carta nealinierii".**

A DOUA CONFERINȚĂ (Cairo, 5–10 octombrie 1964).

A reunit un număr de **57** de țări, dintre care **47** de țări în calitate de membri cu drepturi depline. A fost adoptată declarația : **Program pentru pace și cooperare internațională.**

A TREIA CONFERINȚĂ (Lusaka, 8–10 septembrie 1970).

Au participat **63** de state, dintre care **54** de țări cu statut de membri cu drepturi depline (Afganistan, Algeria, Botswana, Burundi, Camerun, Ceylon, Ciad, Cipru, Cuba, Etiopia, Gabon, Ghana, Guineea, Guineea Ecuatorială, Guyana, India, Indonezia, Iordania, Irak, Iugoslavia, Jamaica, Kenya, Kuweit, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Mali, Malayezia, Maroc, Mauritania, Nepal, Nigeria, Republica Democratică Congo, Republica Populară Congo, Republica Africa-Centrală, Republica Arabă Unită, Republica Yemen, Ruanda, Senegal, Sierra Leone, Singapore, Siria, Somalia, Sudan, Swaziland, Tanzania, Togo, Trinidad-Tobago, Tunisia, Uganda, Yemenul de sud, Zambia).

Au fost adoptate : **Declarația asupra păcii, independenței, dezvoltării, cooperării și democratizării relațiilor internaționale și Declarația privind nealinierea și dezvoltarea economică.**

Au fost adoptate, de asemenea, un număr de 14 rezoluții : **1) Rezoluția privind discriminarea rasială și apartheidul ; 2) Rezoluția privind nealinierea și Națiunile Unite ; 3) Rezoluția privind situația din Orientul Apropiat ; 4) Rezoluția privind agresiunea împotriva Libanului ; 5) Rezoluția privind reținerea unor algerieni în Israel ; 6) Rezoluția privind Namibia (Africa de sud-vest) ; 7) Rezoluția privind populația zimbabwe (Rhodesia) ; 8) Rezoluția privind Angola, Mozambic și Guineea-Bissau ; 9) Rezoluția privind situația în Asia de sud-est ; 10) Rezoluția privind decolonizarea ; 11) Rezoluția privind întărirea rolului țărilor nealiniate ; 12) Rezoluția privind dezarmarea ; 13) Rezoluția privind exploatarea fundului mărilor ; 14) Rezoluția privind situația din Cipru.**

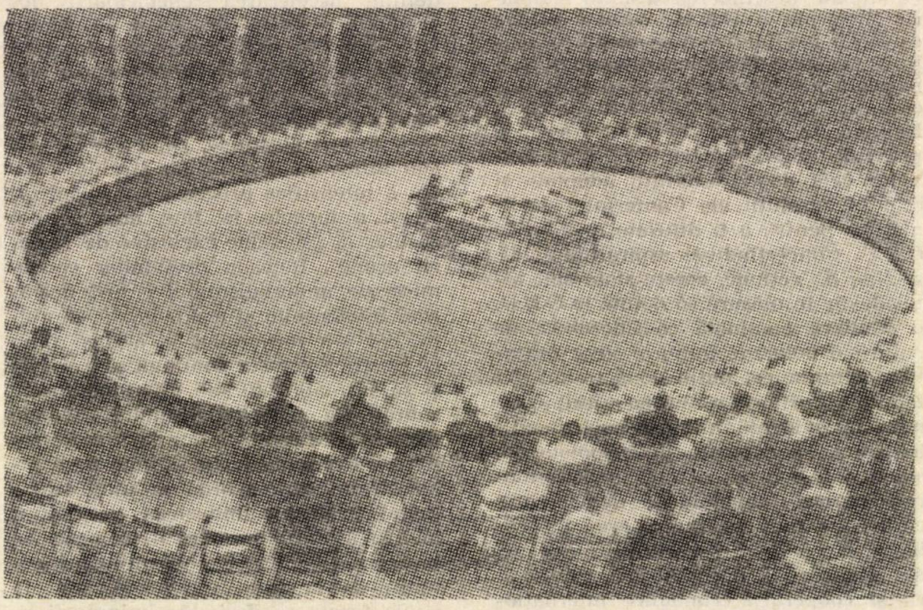

De la un mănunchi de colibe, la sat și oraș, Lusaka a parcurs un drum istoricește similar cu al multor alte centre africane. Își trage numele de la un faimos vînător de elefanți din regiune. A cîștigat competiția pentru alegerea capitalei datorită climei moderate de pe platoul zambian și așezării sale în centrul țării la importanta încrucișare de drumuri în zona Africii meridionale. În complexul urban, presărat cu vechi clădiri în tradiționalul stil colonial britanic, se ridică o nouă Lusaka, din beton și sticlă, semn al primelor eforturi proprii în cei șase ani de la cucerirea independenței politice.

În aprilie 1970, cînd întîlnirea pregătitoare de la Dar Es Salaam (Tanzania) a stabilit ca Lusaka să găzduiască cea de-a treia Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, guvernul zambian nu putea oferi un sediu corespunzător. Sesizînd un asemenea prilej de afirmare a prestigiului național, Zambia a apelat la resursele sale interne și la forme de cooperare internațională, reușind să construiască la marginea capitalei, într-un termen record — mai puțin de trei luni — o clădire impunătoare pentru desfășurarea lucrărilor — Mulungushi hall — precum și un grup de 62 de vile — Mulungushi village — ca reședință temporară a delegațiilor participante. Mulungushi are o anumită rezonanță istorico-politică pentru zambieni, întrucît este numele unei localități la 100 de mile nord de Lusaka, loc unde Partidul Unit al Independenței Naționale a pus bazele luptei populare, care a dus la cucerirea independenței de stat și, ulterior, la elaborarea unui amplu program de reforme economice. Intenția declarată a autorităților zambiene este de a se prevala în viitor de existența acestor construcții moderne, cu instalații de transmisie prin radio, televiziune, telex și telefon, astfel încît Lusaka, unde funcționează și în prezent cîteva oficii regionale ale O.N.U. pentru Africa, să devină un centru de întruniri interafricane și chiar mai largi.

Afirmarea ascendentă a rolului Zambiei, inclusiv a președintelui său, Kenneth Kaunda, în cadrul promovării politicii de nealiniere, a constituit unul din criteriile care au determinat convocarea acestui forum mondial la Lusaka. Decisiv pare să fi fost însă, în ultima analiză, momentul politic internațional — o confluență fără precedent, pe plan mondial, a luptelor, loviturilor și mișcărilor populare îndreptate împotriva colonialismului și neocolonialismului, ceea ce a favorizat concentrarea tuturor rechizitoriilor anti-colonialiste la Lusaka, adică într-o regiune unde se constată în mod direct că antagonismul dintre procesul de emancipare a tinerelor state africane și regimurile de opresiune colonială și rasistă din Africa de Sud, Namibia, Angola, Mozambic, Rhodesia, Guineea-Bissau este de neîmpăcat și exclude formele normale ale coexistenței. Consensul a erupt unanim, fără nici o excepție, din cuvîntările rostite, cît și din documentele adoptate : lichidarea ultimelor rînduieli colonialiste a fost considerată la Lusaka nu numai ca o necesitate obiectivă a lumii contemporane, ci ca o operațiune de ecarisaj moral de imediată urgență pe plan african și mondial. Ca un prim rezultat al Conferinței, președintele Kaunda urmează să viziteze, după consultări cu șefii de state și guverne care au participat la Conferință, capitalele vest-europene ale N.A.T.O., care furnizează armament regimului de la Pretoria, și să expună acolo poziția de categorică neacceptare pe care au adoptat-o țările nealiniate la Lusaka. Londra, care pregătește treptat terenul pentru a livra armament Africii de Sud, l-a

trimis zilele acestea pe lordul Alport într-un turneu de explorare și explicații în cîteva capitale africane, printre care și Lusaka. Semnificativ pentru starea de spirit generală existentă în numeroase țări ale Commonwealth-ului britanic, presa din Lusaka a respins ca lipsită de sens întreaga idee a misiunii lordului Alport, cerînd autorităților zambiene să nu irosească un timp prețios cu emisarii unei cunoscute politici de conciliere față de regimul rasist al lui Ian Smith din imediata vecinătate.

În mod deliberat, Conferința de la Lusaka a fost concepută să aibă loc înainte de deschiderea sesiunii Adunării Generale a O.N.U., tocmai pentru ca țările nealiniate să se poată prezenta cu proiecte de declarații și de măsuri în probleme internaționale majore. Așa cum a arătat președintele Zambiei, Kaunda, în cadrul Conferinței sale de presă de luni 14 septembrie, el va prezenta cele două declarații adoptate și cele 14 rezoluții ale Conferinței nealiniaților pentru a fi difuzate membrilor O.N.U. Concertîndu-și aspirațiile și direcțiile de acțiune, aceste state sînt într-adevăr în măsură să dețină la O.N.U. o pondere nominală considerabilă, de natură a polariza, în jurul unor inițiative comune, cel puțin două treimi din totalul voturilor. La Lusaka a ieșit pregnant în evidență intenția participanților de a se prezenta la apropiata sesiune a O.N.U. ca o forță politico-morală majoră, capabilă să demonstreze că are de spus un cuvînt greu în problemele păcii și securității mondiale, ale dezarmării, decolonizării, dezvoltării și cooperării economice internaționale. Organizația Națiunilor Unite a constituit, de altfel, subiectul care a oferit participanților frecvente exprimări de decepție și nemulțumire în legătură cu eficacitatea sa ca instrument principal de asigurare a păcii, de apărare a independenței popoarelor, de promovare a unor relații internaționale normale, bazate pe conceptul de democrație și justiție. La „Mulungushi hall", în cele trei zile ale lucrărilor, s-a conturat în mod vizibil faza în care țările mici și mijlocii încep să treacă de la pledoarii academice la asumarea unei răspunderi comune și directe pentru inițiative și soluții constructive. A 25-a aniversare a întemeierii O.N.U. urmează să constituie pentru nealiniații de la Lusaka o împrejurare deosebit de favorabilă pentru a-și aduce contribuția la îmbunătățirea întregii activități a O.N.U., în conformitate cu cerințele păcii și colaborării internaționale.

Lusaka prefigurează pătrunderi influente în sfera problemelor internaționale majore, așa cum precedentele întruniri ale nealiniaților au fost urmate de convocarea unei conferințe mondiale pentru comerț și dezvoltare (Geneva 1964) sau de includerea reprezentanților unor țări nealiniate în componența Comitetului pentru dezarmare. Este de așteptat ca una dintre principalele direcții de orientare să vizeze un program amplu de acțiune, destinat a modifica și ameliora actuala situație economică mondială. La „Mulungushi hall" nealiniații au fost în același timp și reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare, în majoritate covîrșitoare, ceea ce a permis să se desprindă neîndoielnicele accente ale dorinței lor de a se smulge de la periferia actualei ierarhii economice mondiale, de a face tot ce este posibil pentru a micșora prăpastia tehnologică și științifică ce le desparte de țările industriale avansate, de a participa cu drepturi egale la o nediscriminată repartizare a progresului și bunăstării.

Pentru a remedia situația lor total inechitabilă în sfera economiei mondiale, țările participante își propun să amplifice, pe baza unui program de perspectivă, relațiile economice reciproce, cît și cele pe un plan internațional mai larg, avînd ca obiectiv bine definit accelerarea emancipării lor economice. Calea de acces la tezaurul secolului XX este, desigur, presărată cu dificultăți și obstacole inerente, lucru recunoscut, de altfel, de mulți vorbitori. Vor fi necesare eforturi proprii gigantice, pentru a ieși de sub influența investițiilor străine, pentru a intensifica procesul industrializării și a încheia, în fine, acel capitol secular al „surselor exclusive de materii prime". Rețeaua presiunilor economice ale imperialismului a fost declarată intolerabilă și condamnată ca atare, dar s-a recunoscut în același timp că practica aceasta continuă să persiste și să se manifeste sub diferitele forme subtile ale neocolonialismului. Unele dintre țările reprezentate la Lusaka nu pot încă renunța la investițiile de capital străin, care acordă în mod tradițional prioritate industriei extractive, nici la ajutorul pe care îl primesc, de pildă, membrii Commonwealth-ului britanic, de la fosta metropolă, nici la unele forme — deși discriminatorii — ale exportului lor de minereuri și materii prime. Este, astfel, explicabil de ce analiza acestei conjuncturi labirintice a fost însoțită la Lusaka de o evidentă precumpănire a mișcării nealiniaților în direcția luptei anti-imperialiste, fapt reflectat concret și în documentele adoptate.

Saltul de la moștenirea trecutului colonial la dezvoltarea unei economii moderne va implica — așa cum au subliniat unii șefi de state și guverne — frămîntări și transformări profunde, eforturi de durată și perfecționări calitative în toate domeniile. Problema nevralgică a acestor țări pare să rămînă în mare parte legată de ritmul și nivelul dezvoltării lor economice. La Lusaka s-a relevat că aceste țări sînt pe deplin conștiente de posibilitățile oferite de resursele lor spirituale și materiale, cît și de faptul că valorificarea acestora, prin cooperare reciprocă și pe plan mondial, constituie un factor sine qua non al consolidării independenței lor economice și politice. De aici derivă accentele deosebite pe care participanții le-au pus pe necesitatea menținerii și întăririi unității lor — una din condițiile esențiale în procesul evolutiv al acestei mișcări, de-a lungul întregii perioade de destrămare și lichidare a colonialismului. Angajate pe această cale prin năzuințe și proiecte comune, țările nealiniate au dorit să arate la Lusaka, în fața întregii opinii publice mondiale, că ele reprezintă o forță potențială în ascensiune, care își revendică dreptul legitim de a se pronunța asupra destinelor umanității.

Lusaka, 14 septembrie

reflector

APROPIATA VIZITĂ A PREȘEDINTELUI NIXON ÎN EUROPA

Casa Albă a anunțat că președintele Nixon va întreprinde cu începere de la 27 septembrie o călătorie de 9 zile în Europa. El va vizita Roma, Madridul, Londra și, eventual, una sau două alte capitale.

Declarația pentru presă a secretarului de presă al Casei Albe, Ron Ziegler, precizează : „Președintele va vizita la sfîrșitul acestei luni cîteva țări mediteraneene și Marea Britanie. Prima etapă va fi la Roma, unde va fi oaspetele președintelui Republicii Italia și va avea un amplu schimb de vederi cu președintele Saragat și cu primul ministru Emilio Colombo, în legătura cu cele mai recente aspecte ale situației internaționale. Președintele îl va vizita, de asemenea, pe papa Paul al VI-lea. După oprirea de la Roma, președintele îi va întîlni pe comandanții flotei a 6-a la bordul navei comandant «Springfield» și va trece în revistă manevrele flotei de la bordul portavionului «Saratoga». Președintele va vizita statul major al N.A.T.O. pentru Europa de sud și va ține o conferință cu ambasadorii americani din regiunea mediteraneană. Președintele a acceptat de asemenea o invitație făcută cu multă vreme în urmă de șeful statului spaniol, generalul Franco, și se va duce la Madrid pentru discuții asupra unor subiecte de interes reciproc. Înainte de a se înapoia la Washington, președintele intenționează să se oprească în Anglia pentru a se întreține cu primul ministru Heath. Va fi primul prilej de întîlnire cu noul prim-ministru de la alegerea acestuia. În timpul călătoriei sale, președintele intenționează să-i întîlnească pe ambasadorii Bruce și Habib pentru a trece în revistă tratativele de la Paris".

După părerea corespondentului din Londra al agenției „France Presse", principalul obiectiv al călătoriei președintelui Nixon pare a fi „afirmarea prezenței americane în Mediterana și a interesului Statelor Unite față de situația din Orientul Apropiat".

Președintele va fi însoțit de soția sa, precum și de secretarul de stat William Rogers și de consilierii prezidențiali Henry Kissinger și Daniel Moynihan.

ATENȚIE LA VITAMINE

„Consumul excesiv de vitamine este dăunător", afirmă doctorul Keith Murray, de la Departamentul sănătății publice din Canada. În special vitamina A, depozitată în organism în cantități necorespunzătoare, poate produce tulburări grave, dereglînd funcționarea sistemului ocular și compoziția epidermei. Murray a ajuns la această concluzie după efectuarea a peste patru sute de autopsii în care a urmărit, în mod special, facultatea de asimilare, de către ficat, a vitaminei A, în diferite cazuri de funcționare anormală a organismului uman.

Ostaticii și situația din Orientul Apropiat

După aruncarea în aer pe aeroportul Zarka — situat la 40 km, nord-est de Amman — a celor trei avioane ale companiilor „Swissair", „T.W.A." și „B.O.A.C.", deturnate săptămîna trecută de comandouri ale Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei și eliberarea unui număr de 376 de persoane de la bordul acestor avioane, eforturile guvernelor interesate și ale Crucii Roșii Internaționale se concentrează în prezent în vederea asigurării securității și punerii în libertate a restului de pasageri (după unele surse ar fi 38, după altele 55) de naționalitate israeliană, elvețiană, engleză, vest-germană și americană reținuți „ca ostatici sau pentru anchetă". Între aceștia, cinci cetățeni israelieni, apți pentru serviciul militar, au fost deținuți ca „prizionieri de război". După cum anunța F.P.E.P., ostaticii nu vor fi eliberați decît în schimbul eliberării militanților rezistenței palestiniene deținuți în țările europene. La Bonn s-a anunțat că guvernul vest-german este dispus să elibereze pe cei trei palestinieni arestați la München ; guvernul elvețian a acceptat, la rîndul său, să pună în libertate pe cei trei fedaini deținuți la Zürich. O atitudine similară a luat și guvernul britanic, care s-a declarat dispus să o elibereze pe tînăra palestiniană, Leila Khaled, arestată la 6 septembrie după încercarea nereușită de răpire a unui avion aparținînd companiei israeliene „El-Al". Guvernele menționate sînt însă formale în hotărîrea lor de a obține eliberarea tuturor cetățenilor reținuți de F.P.E.P., indiferent de naționalitatea lor, în schimbul celor șapte palestinieni condamnați sau deținuți în Europa. Or, chiar de la început, propunerile palestinienilor făceau distincție între pasagerii vest-germani, elvețieni, americani și britanici și cei israelieni. Într-o primă luare de poziție, F.P.E.P. anunța că aceștia din urmă nu vor fi puși în libertate decît în momentul restituirii celor doi algerieni și a altor prizonieri arabi aflați în Israel. Aceste propuneri, transmise prin intermediul delegaților Crucii Roșii Internaționale, au fost considerate ca inacceptabile de „statul major al crizei" (cu sediul la Berna și compus din reprezentanții Elveției, Marii Britanii, Statelor Unite și R. F. a Germaniei), adept hotărît al unei soluții globale, fără discriminări. Ulterior, la 15 septembrie, F.P.E.P. și-a precizat condițiile puse de organizație pentru eliberarea ostaticilor. De data aceasta, pe lîngă eliberarea celor șapte palestinieni deținuți în Europa, F.P.E.P. a cerut ca Israelul să facă o declarație de principiu prin care să se angajeze că va pune în libertate pe cei doi cetățeni algerieni arestați luna trecută pe aeroportul din Tel Aviv, pe tînărul elvețian deținut la Haifa pe motiv că ar face parte din organizație și pe cei zece cetățeni libanezi capturați în ianuarie, în urma unei incursiuni israeliene pe teritoriul Libanului. Se cere, totodată, Israelului să se angajeze că va elibera și alți prizonieri palestinieni, după care F.P.E.P. va prezenta Israelului o listă de palestinieni care să fie eliberați în schimbul ostaticilor israelieni, americani și cei avînd dublă naționalitate.

Pentru moment, guvernul israelian nu pare înclinat să cedeze exigențelor F.P.E.P. Într-o conferință de presă din 14 septembrie ministrul de externe, Abba Eban, declara : „Problema care se pune este de a obține eliberarea tuturor pasagerilor, fără nici o discriminare. Constat cu satisfacție că asupra acestui punct este menținută unitatea tuturor țărilor interesate. Această unitate a dat rezultate și sperăm că ea va permite să se obțină eliberarea tuturor ostaticilor". În același timp însă, arestarea de către autoritățile israeliene a unui număr de 450 de arabi din Cisiordania și 100 din Gaza „riscă să complice și mai mult situația" (Le Monde).

Două dintre avioanele deturnate în deșertul de lîngă Amman și aruncate ulterior în aer

Între timp, demersurile guvernelor interesate pentru obținerea eliberării ultimilor ostatici continuă. Guvernul elvețian, inițiind de comun acord cu celelalte țări direct implicate o nouă fază în negocierile cu F.P.E.P., a transmis instrucțiuni ambasadorilor săi la Amman și Cairo să ia contact cu autoritățile iordaniene, cu palestinienii și cu Liga Arabă „pentru clarificarea actualei situații confuze și obținerea eliberării ostaticilor". Tot la cererea guvernelor occidentale, Comitetul Internațional al Crucii Roșii a acceptat să reia negocierile — întrerupte sîmbătă — cu F.P.E.P. Subliniind că C.I.C.R. nu acționează în esență decît ca „intermediar între organizațiile palestiniene și un număr de guverne", președintele C.I.C.R., Marcel Naville, arăta că, în faza actuală, este necesar să se obțină din partea palestinienilor „o definire mai precisă a condițiilor ce le pun pentru eliberarea ostaticilor. Noi vom transmite aceste condiții guvernelor și este evident că ele vor trebui să ia hotărîrile".

Situația creată prin recentele deturnări de avioane a provocat reacții de dezaprobare în lumea întreagă. La Națiunile Unite, Consiliul de Securitate a adoptat în unanimitate o rezoluție (între votanți se află și Siria) care exprimă „profunda îngrijorare" față de situația civililor din avioanele deturnate și cere punerea imediată în libertate a tuturor pasagerilor. Rezoluția cere, totodată, diferitelor state „să întreprindă toate măsurile posibile pentru a preveni asemenea acte și orice alte acțiuni împotriva traficului aerian internațional civil".

Acțiunile organizației F.P.E.P. sînt condamnate de o serie de guverne, organizații și personalități din lumea arabă : „R.A.U. condamnă deturnările de avioane de pe liniile internaționale" și „nu sprijină asemenea acțiuni indiferent cine le-ar comite" (declarație a unui purtător de cuvînt al guvernului egiptean) ; „Irakul a întreprins demersuri pe lîngă organizațiile de rezistență palestiniene în vederea eliberării pasagerilor celor trei avioane deturnate. Apelăm la C.C. al rezistenței palestiniene și la Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei să răspundă la această cerere" (declarație a unui purtător de cuvînt oficial irakian) ; „Deturnarea de avioane civile nu este un act revoluționar" (cotidianul „Al Rayah", oficios al Baas-ului sirian).

De acțiunea F.P.E.P. s-au desolidarizat și o serie de organizații de rezistență palestiniene, subliniind că astfel de fapte aduc prejudicii cauzei palestinienilor. Comitetul Central al rezistenței și-a exprimat public dezacordul cu F.P.E.P., hotărînd excluderea din rîndurile sale a acestei organizații. Observatorii consideră însă că măsura nu va exercita o influență moderatoare asupra F.P.E.P.

Atmosfera de încordare din regiunea Orientului Apropiat este alimentată și de situația gravă prin care trece Iordania. După incidentele de săptămîna trecută, dintre trupele iordaniene și comandouri, noi ciocniri violente au fost semnalate luni și marți în sectorul Al Sourra, în nordul Iordaniei și în localitatea Irbid, al doilea oraș ca mărime al Iordaniei, controlat se pare

complet de fedaini. Situația creată ca urmare a acestor incidente a constituit obiectul întrevederii regelui Hussein cu reprezentanții Comitetului Central al rezistenței palestiniene, cu care prilej suveranul a cerut comandourilor să respecte acordul de încetare a focului încheiat la începutul săptămînii trecute între cele două părți. Reprezentanții palestinieni ar fi solicitat din nou regelui să epureze din rîndul armatei grupul de ofițeri superiori, în frunte cu adjunctul șefului statului major, Zeid Ben Chaker, adept, după cum se știe, al unei încercări de forță cu fedainii. Situația explozivă din țară era evocată de regele Hussein într-un interviu acordat zilele trecute cotidianului „Le Figaro". Arătînd că forțele armate guvernamentale trădează o stare de spirit de extremă încordare, el a declarat : „Ele nu mai pot tolera să fie mereu denigrate, provocate fără a avea posibilitatea de a riposta. Am inspectat unitățile primei divizii mecanizate care înconjoară Ammanul și am constatat că sînt la limita răbdării". Subliniind că o asemenea situație „nu mai poate dura", suveranul a adăugat : „Sînt puse în joc unitatea Iordaniei, poziția sa în lume, moralul armatei".

Evenimentele din Iordania s-au precipitat brusc prin anunțarea schimbării guvernului Rifai, intervenită în noaptea de 15 septembrie. Noul cabinet provizoriu, condus de colonelul Mohamed Daoud — care deține și funcția de ministru de externe, — este format în exclusivitate din militari. A fost înlocuit totodată și șeful statului major al armatei, generalul Hadissa, prin generalul Habes Malaji. Într-un mesaj difuzat după instalarea sa, guvernul și-a precizat sarcina principală și anume de a pune capăt ostilităților dintre forțele militare iordaniene și rezistența palestiniană. Printre primele măsuri ale noului guvern se înscrie instituirea unei comisii de cinci membri care-l va reprezenta la tratativele cu comitetul Ligii arabe însărcinat cu o misiune de mediere între autoritățile iordaniene și fedaini. Pînă la închiderea ediției de față organizațiile palestiniene nu și-au precizat atitudinea față de schimbările survenite. Se anunță doar că Comitetul Central al rezistenței s-a întrunit la Amman pentru a examina situația. Primele comentarii ale agențiilor de presă străine opinează că regele Hussein, prin măsurile adoptate, intenționează „să rețină frînele puterii și să restabilească ordinea în țară".

La O.N.U., misiunea Jarring continuă să se afle în impas. Într-un discurs pronunțat, conform tradiției, în ajunul deschiderii Adunării Generale, secretarul general al O.N.U., U Thant, subliniind că tratativele de sub egida Jarring întîmpină mari dificultăți înainte chiar de a fi început cu adevărat își exprima totuși speranța că obstacolele vor putea fi depășite. „A sosit momentul — a spus el — pentru a se depune toate eforturile posibile. Pot să vă asigur că le vom depune". Între timp, părțile în conflict își aduc în continuare acuzații reciproce privind nerespectarea acordului de încetare a focului. Așa cum arăta ministrul de externe israelian Abba Eban, exigențele Israelului privind restabilirea statu quo-ului militar dinainte de 7 august, vor constitui una din temele întrevederilor pe care premierul Golda Meir le va avea începînd de vineri la Washington.

Rodica GEORGESCU

Cronica A.D.I.R.I.

Preocupările Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale continuă să fie îndreptate în două direcții principale : dezvoltarea cercetărilor în domeniul relațiilor internaționale ale membrilor Asociației și crearea cadrului adecvat pentru schimburile de opinii ale specialiștilor străini care ne vizitează țara — economiști, juriști, istorici, sociologi, diplomați, ziariști etc. — cu colegii români.

În primul sens consemnăm activitatea desfășurată în cadrul secțiilor de drept internațional, de relații internaționale, de istoria relațiilor internaționale și a diplomației românești, a cercului de studii asupra Americii Latine, precum și a diverselor seminarii în care sînt dezbătute probleme deosebit de actuale ale vieții internaționale. Pentru exemplificare am aminti comunicarea ținută în cadrul secției de drept internațional de către Dinu Dragomir Popescu despre *Pirateria aeriană* sau cele prezentate în cadrul seminarului *Probleme noi privind explorarea și exploatarea spațiilor terestre submarine*, desfășurat sub conducerea prof. dr. docent Edwin Glaser, de către Gheorghe Secarin *(Convenția de la Geneva asupra platoului continental)*, prof. dr. docent Mihail Ghelmegeanu *(Riscuri și răspunderi internaționale în legătură cu explorarea și exploatarea spațiilor terestre submarine)*, sau Dumitru Ifrim *(Despre conceptul de patrimoniu comun al umanității)*.

O parte din cercetările științifice ale membrilor Asociației au putut fi valorificate în cadrul unor reuniuni și conferințe de peste hotare cum ar fi Conferința cu tema „Organizațiile internaționale din Europa și noul sistem european", organizată de Centrul european al Fundației Carnegie (Geneva, 3—5 aprilie), Sesiunea științifică a Academiei de Științe a U.R.S.S. cu tema : „Lenin și politica externă sovietică" (Moscova, 7—8 aprilie), al doilea Congres internațional de studii sud-est europene (Atena, 7—13 mai) sau Colocviul internațional cu tema : „Importanța acordului de la Potsdam în lupta pentru securitatea europeană", organizat de Institutul pentru relații internaționale din Potsdam-Babelsberg (Potsdam, 15—16 iunie).

În cel de-al doilea sens considerăm deosebit de semnificativă o cifră : în primele opt luni ale anului au avut loc la sediul A.D.I.R.I. schimburi de opinii și întîlniri cu peste 35 de personalități străine, oameni politici, profesori, diplomați, ziariști, specialiști în domeniul relațiilor internaționale. Notăm prezența d-lui *San Nujoma*, președintele Organizației poporului din Africa de sud-vest (South-West Africa People's Organisation — S.W.A.P.O.) și a d-lui *P. H. Katjavivi*, delegatul S.W.A.P.O. la Londra, a d-lui *Cristopher H. Phillips*, șeful delegației S.U.A. la Comisia Economică pentru Europa a O.N.U., a d-lui *Manuel Peres Guerrero*, secretar general al U.N.C.T.A.D., a secretarului de stat pentru afacerile externe al Canadei, *Mitchell Sharp* — care au conferențiat în fața membrilor A.D.I.R.I. în legătură cu diverse aspecte actuale ale situației internaționale sau ținînd de preocupările statelor, organizațiilor sau mișcărilor pe care le reprezintă.

Cea mai însemnată manifestare organizată în ultimul interval de timp de către A.D.I.R.I. a constituit-o fără îndoială *Colocviul european de la București* (4—6 iunie), cu tema : *„Probleme ale conferinței pentru cooperare și securitate în Europa"*. Cu acest al doilea colocviu organizat la A.D.I.R.I., s-a născut, de fapt, o tradiție. Pentru oamenii de știință care se ocupă de studiul relațiilor internaționale, Bucureștiul a devenit un interesant loc de întîlnire și confruntare de opinii, un laborator de definire a unor noțiuni și concepte în această temă atît de actuală — cooperarea și securitatea europeană — o tribună de lansare a unor sugestii, ipoteze și propuneri capabile să stimuleze interesul oamenilor politici în direcția găsirii celor mai bune soluții problemelor care preocupă omenirea. Alegerea temei Colocviului a fost determinată de importanța esențială pe care problemele păcii, securității și cooperării le au în lumea contemporană, precum și de convingerea că oamenii de știință, prin activitatea lor, pot și trebuie să contribuie la soluționarea acestor probleme. Colocviul de anul acesta a reunit 55 de participanți, reprezentînd diverse universități, institute, asociații, societăți de relații internaționale etc. din majoritatea statelor europene, precum și din Canada și S.U.A. Au fost discutate probleme ca : rolul conferinței europene în procesul de edificare a securității continentului, conținutul și scopurile conferinței, precum și aspectele concrete ale pregătirii și desfășurării ei.

Succesul pe care l-au avut colocviile din 1969 și 1970, precum și dorințele concrete exprimate de unii participanți de a se continua seria întîlnirilor de la București au determinat conducerea Asociației să ia în considerare organizarea, în anul 1971, la București, a unui al treilea Colocviu european.

Proiectele anului viitor includ, de asemenea, organizarea la București a unui seminar internațional privind *Modele matematice în studiul relațiilor internaționale*, temă deosebit de interesantă și de nouă, atît în domeniul relațiilor internaționale, cît și al matematicii, care va fi de natură, după părerea noastră, să completeze atît sfera problemelor de cercetare și, implicit, suma experiențelor și realizărilor activității noastre.

Ion CALAFETEANU

CHILE

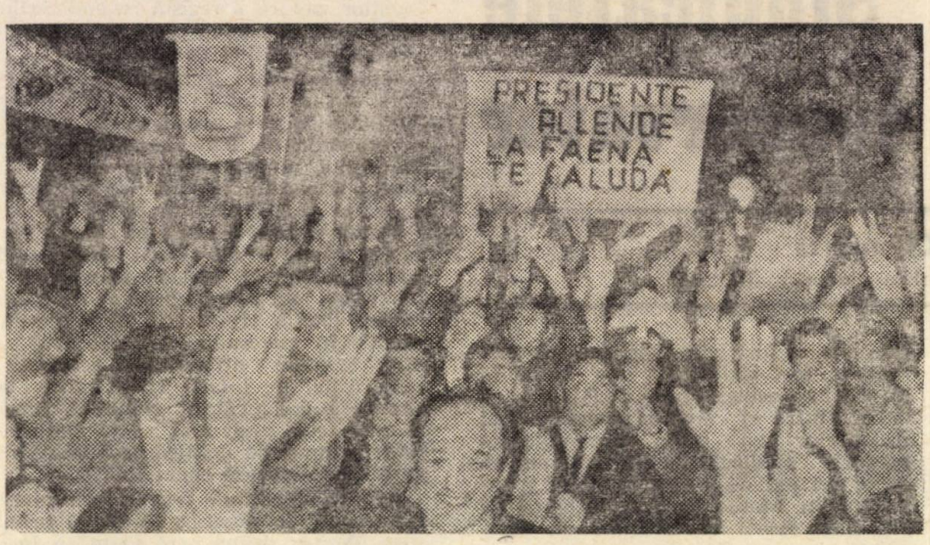

După alegeri. Demonstrație în favoarea lui Allende

37 de zile pînă la desemnare

„Eu nu voi fi doar încă un președinte, ci voi fi primul președinte al primului guvern cu adevărat democratic și popular din istoria chiliană"... — declara, în prima sa alocuțiune post-electorală, Salvador Allende, reprezentantul Frontului unității populare, după succesul repurtat în alegerile prezidențiale de la 4 septembrie. Victoria lui Allende este considerată în aceste zile evenimentul dominant al actualității politice latino-americane, ea depășind, prin semnificații și implicații, cadrul strict național. Pentru prima dată — se subliniază — pe acest continent iese învingător în alegeri un candidat al socialiștilor, comuniștilor și al altor formațiuni de stînga, eveniment ce verifică existența unor multiple posibilități ce se deschid în fața popoarelor pentru a păși spre transformări democratice, în funcție de condițiile concrete, de particularitățile fiecărei țări în parte. Sprijinul masiv acordat lui Salvador Allende de electoratul chilian se explică — și aceasta este semnificativ — și datorită programului prezentat, un program de transformări structurale, pe linia intereselor naționale de dezvoltare economică și justiție socială, de lichidare a dependenței față de dominația străină.

Vor fi așadar naționalizate — a anunțat Salvador Allende — marile întreprinderi industriale, bogățiile minerale, comerțul exterior, băncile, societățile de asigurare, transportul maritim, vor fi expropriate marile latifundii, vor fi realizate importante reforme în domeniul educației, sănătății, asigurărilor sociale.

Obiectivul principal al viitorului guvern — declara Salvador Allende — va fi „redobîndirea bogățiilor fundamentale care sînt în mîinile capitalului străin și naționalizarea monopolurilor industriale care domină economia țării. De acum înainte — sublinia Allende — banii noștri nu vor mai ieși ca un șuvoi înafara granițelor noastre pentru a servi interesele imperialiste".

Totodată, reprezentantul forțelor de stînga a confirmat că guvernul său va realiza o adevărată reformă agrară, punct înscris de altfel și pe agenda fostului guvern Frei, dar rămas încă în faza inițială a aplicării sale. Astfel, în 1965, se preconiza ca în decurs de cinci ani (pînă în 1970) să fie improprietărite, în această țară unde 700 de proprietari dețin 55 la sută din terenurile cultivabile, circa 100 000 de familii. În martie 1970 însă, avea să se constate că doar aproximativ un sfert din numărul acestora au fost improprietărite. Naționalizarea imediată a monopolurilor străine și radicalizarea reformei agrare explică în mare măsură sprijinul acordat programului Frontului unității populare de electoratul chilian. Acestor elemente de ordin intern li s-au mai adăugat punctele privind orientarea politicii externe a Frontului popular, pe linia stabilirii de relații diplomatice cu toate țările lumii „indiferent de ideologie", în cadrul respectării principiilor de neamestec în treburile interne ale altor state. Și nu este deloc întîmplător faptul că una din intențiile viitorului guvern Allende este aceea de a reînnoda legăturile diplomatice cu Cuba, întrerupte în 1964 de către țările membre ale Organizației Statelor Americane (O.S.A.) în urma presiunilor Washingtonului. (De amintit că, în cîteva rînduri, ministrul afacerilor externe, Gabriel Valdés, a exprimat dorința guvernului Frei de a stabili relații diplomatice cu Cuba, primul pas în acest sens constituindu-l vînzarea către această țară a unor produse agricole în valoare de 11 milioane dolari, în ciuda blocusului economic impus de S.U.A. Gabriel Valdés adăuga însă că „reluarea relațiilor diplomatice cu Cuba trebuie discutată prin O.S.A. care a luat inițiativa rupturii").

Așadar — se poate remarca — programul Frontului unității populare, deși are înscrise aceleași teme esențiale pentru viața politică chiliană ca și programul fostului guvern, prevede însă transformări *radicale* în toate sectoarele principale ale vieții economice, politice și sociale ale țării.

Cele treizeci și șapte de zile cîte mai sînt din cele cincizeci ce trebuie să se scurgă de la data alegerilor și pînă la desemnarea, de către Congres, a președintelui, vor fi, consideră observatorii scenei politice chiliene, cele „mai nesigure și dramatice din istoria țării", căci este destul de dificil de prevăzut cum se vor comporta cei 200 de membri ai parlamentului. După cum arătam în numărul trecut, Congresul va hotărî, avînd în vedere diferența relativ mică a voturilor exprimate — 36,3 la sută Salvador Allende ; 34,9 la sută Jorge Alessandri —, cine anume va ocupa scaunul prezidențial. Pînă acum, Congresul a confirmat verdictul popular numind președinte pe cel desemnat în alegeri. Nu se exclud însă manevre de culise ce ar atrage desemnarea lui Alessandri. Se subliniază că Allende poate conta pe 85 de parlamentari, Jorge Alessandri pe 45, restul de 70 fiind favorabili democrat-creștinului învins, Radomiro Tomic. Astfel, cel puțin o parte dintre aceștia sînt indispensabili fie reprezentantului stîngii, fie celui conservator. Hotărîrea finală va sta — se consideră — în mîinile democrației creștine. În acest sens, se semnalează faptul că fostul președinte democrat-creștin, Eduardo Frei, în cadrul unei întîlniri calificată drept „cordială" cu reprezentantul stîngii chiliene, i-a propus acestuia de a numi un reprezentant al Frontului popular pe lîngă comisia economică însărcinată să ia măsuri rapide și stricte pentru a preveni o paralizare economică a țării. Întîlnirea dintre fostul și viitorul președinte ilustrează — remarcă observatorii — începutul colaborării dintre democrația creștină încă la putere și forțele de stînga ce așteaptă hotărîrea Congresului pentru a prelua conducerea țării.

Încă treizeci și șapte de zile lungi, în persistența unei stări de tensiune și incertitudine. Sau poate mai puțin, căci — se spune — chilienii au un sistem eficace de a afla mai devreme persoana căreia Congresul îi va acorda votul : acela al vizitelor, „las visitas". Se pare că este suficientă observarea atentă a intrării locuinței fiecărui candidat : cîteva zile înaintea desemnării, mașini oficiale se vor opri negreșit numai în fața uneia din cele două locuințe ; vor veni să-l întîlnească pe viitorul președinte, rînd pe rînd, comandanții celor trei armate, apoi arhiepiscopul, membrii Curții supreme, corpul diplomatic. Atunci incertitudinile se vor fi risipit, combinațiile febrile de culise se vor fi consumat.

R. D.

Corespondență din Londra

Sindicatele și guvernul conservator

Richard Clements
redactor-șef al săptămînalului laburist „Tribune"

Unele ziare londoneze au afirmat despre congresul de anul acesta al sindicatelor britanice că ar fi fost lipsit de elemente senzaționale. Ele lăsau să se înțeleagă că fruntașii sindicali participanți la Congresul care s-a încheiat săptămîna trecută la Brighton au ocolit problemele economice și sociale importante ale Marii Britanii. Dar, de fapt, sindicatele sînt în primul rînd interesate să prezinte un front unic în fața proiectatei legislații anti-sindicale pe care noul guvern conservator promite s-o introducă în cursul viitoarei sesiuni a Parlamentului.

Acest obiectiv a fost în mod cert atins la Brighton : rezoluțiile care se opun legislației și care cer o „strategie ofensivă în materie de salarii" au fost adoptate cu foarte puțină opoziție.

Desigur, fruntașii sindicali iau măsuri pentru ca opinia publică să știe că nu ei sînt aceia care declanșează lupta. Ei nu cer decît să continue să apere drepturile membrilor lor în maniera tradițională în care au desfășurat, timp de mulți ani, tratative colective libere. Guvernul conservator, afirmă ei, este acela care dorește o confruntare. Dar, chiar înainte de începerea luptei, există o altă problemă care, sperau anumite ziare, va fi tratată de sindicate. În ultimul an s-a înregistrat o creștere rapidă a acțiunilor greviste în Marea Britanie. Cifra zilelor de muncă pierdute datorită grevelor a crescut foarte repede. Firește, conservatorii sînt de părere că fruntașii sindicali trebuie să facă tot posibilul pentru a pune capăt acestor conflicte industriale. Dar această speranță a fost spulberată cu totul la Brighton. Vorbitor după vorbitor — și mulți dintre ei erau reprezentanți ai sectoarelor mai puțin combative ale mișcării sindicale — au subliniat că după trei ani de înghețare rigidă a salariilor în Marea Britanie este cît se poate de firesc să aibă loc un mare avînt al revendicărilor.

Dar acest val de greve are și un alt motiv. Este neîndoielnic că cererea prezentată de însuși T.U.C. privind un salariu minimal de 16 lire și 10 șilingi a fost acum însușită la nivelul sindicatelor uzinale și se bucură de un răspuns tot mai combativ. În cazul în care tratativele sînt întrerupte, săptămîna viitoare vor declara probabil grevă salariații municipali, salariații de la salubritate și salariații autorităților locale.

Este, de asemenea, neîndoielnic că succesele înregistrate anul trecut prin obținerea de majorări de salarii au sporit mult numărul membrilor acestor sindicate. Iar anul acesta cele două sindicate, anterior mai puțin combative, Sindicatul muncitorilor necalificați și municipali și Sindicatul național al salariaților publici, se află alături de sindicate foarte combative, în cadrul unei campanii serioase pentru majorarea salariului lor minimal.

Iată ceea ce multe ziare găseau atît de „plictisitor" și „lipsit de senzație". În loc să constate dezbinarea dintre sindicatele combative și cele necombative, ele au constatat, la Brighton, că toate sînt unite și hotărîte să declanșeze o acțiune grevistă în cazul în care revendicările lor nu sînt satisfăcute. Personalități ca lordul Cooper, secretarul general al Sindicatului muncitorilor necalificați și municipali, colaborează acum foarte îndeaproape cu un om mult mai combativ, Jack Jones, secretarul general al muncitorilor din transporturi și necalificați, cel mai mare sindicat din Marea Britanie.

Jack Jones a arătat clar care este poziția sindicatului său. El declară răspicat că scandalul salariilor scăzute durează de prea mult timp în anumite ramuri industriale în Marea Britanie. El și sindicatul său vor face tot posibilul pentru a îndrepta lucrurile. În ultimii patru ani, sindicatul muncitorilor din transporturi și necalificați a ajuns să dea tonul în rîndul marilor sindicate. El și-a sporit numărul de membri mai rapid ca oricînd în ultimii 20 de ani. Multe din celelalte sindicate recunosc acum eficiența lui Jack Jones și încearcă să obțină rapid aceeași creștere a numărului lor de membri pe care a realizat-o el.

Răspîndirea opiniilor lui Jack Jones este motivul principal al apropierii unui conflict față în față între sindicate și guvernul conservator. Indiferent de prevederile legislației antisindicale a guvernului conservator, va fi aproape imposibil să se pună capăt cererilor de salarii declanșate de Jones. Întrucît guvernul conservator este hotărît acum să exercite în continuare presiuni asupra patronilor, pentru a rezista revendicărilor de salarii, cele două părți se pregătesc pentru un conflict deschis.

Mulți dintre fruntașii sindicali cu care am discutat la Congresul de la Brighton de anul acesta mi-au spus că ei asistă la un fenomen cu totul nou în rîndul muncitorilor organizați din Marea Britanie. În timp ce în trecut se părea că guvernul și presa aproape îi convinsese de daunele pe care revendicări excesive de salarii le-ar putea aduce economiei, aceste avertismente par să se lovească în prezent de o nepăsare totală. Muncitorii și-au pierdut iluziile în guvernele care încearcă să atribuie toate dificultățile economice majorărilor de salarii. Mulți dintre ei, relatează conducătorii sindicali, încep să manifeste mult mai multă simpatie față de tipul de politică economică pe care o promovează acum T.U.C.

Aceasta constituie o nouă schimbare interesantă în practica sindicală britanică. Pentru prima oară toate sindicatele subscriu la o politică economică complet deosebită de cea oferită de principalele două partide politice. În timp ce, mai întîi laburiștii, iar acum conservatorii se orientează spre frînarea cererii în economie, concentrîndu-și eforturile spre obținerea unui surplus substanțial al balanței de plăți, sindicatele argumentează în mod foarte convingător că este nevoie de o creștere economică mult mai rapidă. Pentru a evita presiunea asupra balanței de plăți pe care ar putea s-o provoace această creștere ei sprijină măsuri pentru frînarea importurilor și alte măsuri pentru evitarea speculației împotriva lirei sterline.

Astfel sindicatele — atît combative cît și moderate — sînt unite acum în trei aspecte ale politicii. Două sînt negative : în primul rînd, să respingă orice legislație antisindicală ; în al doilea rînd, să respingă orice nouă „înghețare" a salariilor. În al treilea rînd, să insiste asupra unei politici economice de expansiune care, consideră ei, ar reuși să lichideze creșterea șomajului în rîndul membrilor lor. Dar toate aceste trei aspecte se unesc în hotărîrea lor de a rezista presiunilor pe care guvernul le va exercita probabil asupra lor.

Cum vor rezista sindicatele ? Este evident că în relațiile industriale din Marea Britanie se dau avertismente, dar nu sînt adoptate cu ușurință măsurile extreme. Guvernul amenință, iar sindicatele sînt hotărîte să reziste cu toate efectivele lor. Dar ambele părți par dornice să evite să se angajeze într-o bătălie care ar putea să nu le lase altă opțiune decît alegeri, pe de o parte, sau o grevă generală, de cealaltă parte. Iată de ce sectoarele cele mai combative ale sindicatelor au acționat din răsputeri pentru unitatea pe care au realizat-o cu frații lor mai puțini combativi la Brighton. Ele știu că guvernul nu se va gîndi să impună o confruntare cu sindicatele dacă sindicatele sînt unite și puternice. Congresul sindicatelor de la Brighton a arătat în mod clar o schimbare de linie din partea sindicatelor, care va avea repercusiuni importante asupra vieții politice britanice în următoarele luni.

Londra, 14 septembrie

Brighton. Jack Jones, liderul sindicatelor din transporturi, în mijlocul unui grup de tineri muncitori veniți să-și formuleze revendicările în fața sediului conferinței

BONN

Tonalităţi noi în confruntarea guvern — opoziţie

După o vară cu prea puţină vacanţă şi înaintea unei toamne prevestind o anume agitaţie parlamentară, politicienii vest-germani par dispuşi să-şi ia libertatea unui scurt răgaz. În aspra confruntare cu opoziţia creştin-democrată, guvernul Brandt-Scheel se poate felicita că a cîştigat o bătălie pe fronturile politicii externe, mai cu seamă a celei „răsăritene". Controversa internă pe marginea tratatului sovieto—vest-german pare, întrucîtva, să se fi estompat şi nuanţat. Convorbirile cu Polonia (anunţate pentru luna octombrie) sînt, oricum, mai agreate de opoziţie, interesată acum să-şi demonstreze — chiar dacă, uneori, numai tactic — virtuţi de flexibilitate politică după luni de infructuoasă şi zgomotoasă intransigenţă.

Guvernului, desigur, nu-i poate decît conveni această sensibilă reorientare a creştin-democraţilor, forţaţi, în virtutea împrejurărilor, să accepte prestigiul sporit al politicii promovate de coaliţia socialisto-liberală. Aceasta nu a putut decît provoca o oarecare confuzie internă în cadrul unui partid care niciodată nu a excelat prin omogenitate sau o unică platformă tezistă. Astfel, se constată că noilor accente mai moderate din sînul Uniunii creştin-democrate (promovate de Gerhard Schröder şi Rainer Barzel) li se opune aripa conservatoare a lui Fr.-J. Strauss şi Kurt Georg Kiesinger, iar, în acelaşi timp, e pe cale să se consolideze o a treia grupare, condusă de actualul premier creştin-democrat din Renania-Palatinat şi fostul lider sindicalist, Helmut Kohl, tentat să imprime partidului un curs „mai de stînga" (pe vechii partizani ai liniei dure i-a scandalizat intenţia lui Kohl de a scrie iniţialele R.D.G. fără ghilimele !). Diferenţelor de opinii dintre creştin-democraţi le corespund însă şi unele rivalităţi personale, stimulate, printre altele, şi de perspectiva relativ apropiată (pînă în 1971) a alegerii unui nou preşedinte de partid în locul lui Kurt Georg Kiesinger. (Se vorbeşte — s-ar părea totuşi neîntemeiat — şi de eventualitatea unei retrageri premature a lui Kiesinger). Lipsa unui consens asupra noului program al U.C.D., dar şi unele raţiuni tactice (se aşteaptă rezultatele alegerilor de land din Bavaria şi Hessa) i-a făcut pe creştin-democraţi să-şi amîne congresul pentru sfîrşitul lui ianuarie 1971, la Düsseldorf. (Ceea ce a dus automat şi la amînarea unui al doilea congres — ordinar —, care va alege însă preşedintele şi prezidiul, pentru octombrie 1971, la Hamburg). Mai noua domoliire a atacurilor opoziţiei pe teme de „politică răsăriteană" coincide şi cu reîntoarcerea şefului fracţiunii parlamentare creştin-democrate, Rainer Candidus Barzel, dintr-un turneu de informare la Paris, Londra şi Washington, unde a putut constata ceva mai mult decît o formală aprobare a actualului curs al diplomaţiei guvernamentale vest-germane.

Disponibilitatea declarată a creştin-democraţilor de a colabora cu guvernul în unele probleme, fără a însemna o renunţare la poziţiile critice iniţiale, este înregistrată la nivel guvernamental cu o firească reţinere. Cancelarul Willy Brandt a recunoscut că în rîndurile opoziţiei există „un anumit mod diferenţiat de gîndire". El a reproşat însă unor politicieni cu faimă în U.C.D.-U.C.S. şi, în primul rînd, lui Franz Josef Strauss, că au folosit încheierea tratatului cu U.R.S.S. drept pretext pentru o „demagogie rău intenţionată".

Raportul întrucîtva schimbat dintre guvern şi opoziţie — apreciază unii comentatori — ar putea însemna, în ultima instanţă, doar o acalmie tactică de moment, nu lipsită de unele intenţii ascunse, mai ales, acum, înaintea unor importante consultări electorale, din noiembrie şi din primăvara anului viitor. „Dl Barzel încearcă — declara, de curînd, şeful fracţiunii parlamentare social-democrate, Herbert Wehner — să slăbească treptat critica absolută a U.C.D.—U.C.S. faţă de politica de înţelegere (cu Răsăritul — n.n.) a guvernului federal şi să se distanţeze de atitudinea de principială respingere a tratatelor, care face parte integrală din această politică. El ar dori, astfel, să aducă U.C.D.-U.C.S. într-o poziţie din care să poată permite guvernului un răgaz de timp şi, totodată, dezbaterea unor anume puncte esenţiale, alese în aşa fel încît, după opinia sa, U.C.D.-U.C.S. să poată face mai bine faţă guvernului. Va fi interesant de văzut ce ponderе vor avea declaraţiile sale în practica politică a U.C.D.-U.C.S.".

Notăm că, dintre „punctele esenţiale" la care se referea Wehner, fac parte nu atît cele privind „politica răsăriteană" ci, în primul rînd, teme (de altfel, a căror importanţă guvernul, deseori, a susţinut-o) precum fidelitatea atlantică, necesitatea unificării politico-economice vest-europene şi a găsirii unor soluţii problemelor privind Berlinul occidental. Nu întîmplător, în ultima vreme, însuşi Willy Brandt a pus accentul tocmai pe aceste chestiuni, paralel cu reafirmarea liniei politice urmate în relaţiile cu ţările Europei răsăritene. Insistenţa cu care cancelarul a subliniat ideea apartenenţei R.F.G. la alianţa atlantică şi, în general, la comunitatea occidentală ca o condiţie pentru promovarea politicii sale răsăritene („R.F.G. — spunea el, recent — îşi realizează politica sa răsăriteană nu ca un călător între două lumi ci printr-o clară ancorare în alianţa atlantică") s-ar părea că are scopul să calmeze întrucîtva spiritele unei opoziţii, pare-se, tentată de eventualele avantaje ale unor compromisuri parţiale de moment.

Guvernul a oferit totuşi şi o serie de precizări noi, în legătură, mai ales, cu apropiatele tratative cu Polonia. Cancelarul Willy Brandt şi-a exprimat convingerea că tratatul cu Polonia, spre care se tinde, va fi însufleţit de acelaşi spirit ca şi tratatul cu U.R.S.S., iar secretarul de stat Karl Mörsch a adăugat că este justificată speranţa în încheierea acestuia chiar la sfîrşitul toamnei.

Coaliţia P.S.D.—P.L.D. are destule motive să aprecieze noua conjunctură internă creată. După această primă rundă de politică externă pe care este conştientă că a cîştigat-o, ea este nevoită să-şi amintească, totuşi, că, iniţial, a venit la putere ca un „cabinet al reformelor interne". Fără a mai vorbi despre delicata situaţie în care se află partenerul de coaliţie liber-democrat, obligat să facă faţă unei agresive aripi de dreapta a partidului (vezi „Lumea" nr. 36 şi 37), o serie de mai vechi sau mai noi probleme de politică internă se impun pe primul plan al atenţiei guvernamentale. E de ajuns să notăm creşterea rapidă a preţurilor în sectorul construcţiilor de locuinţe, unele dificultăţi financiare agravate de perspectiva actualizării cererii americane de plată majorată a costului trupelor staţionate în R.F.G., dar, mai cu seamă, cheltuielile pe care le impun diversele reforme propuse (numai în domeniul educaţiei şi învăţămîntului — informează „Die Zeit" — ar fi necesare 100 miliarde mărci). E, desigur, o situaţie care, în viitor, ar putea oferi opoziţiei un cîmp mai fertil de atac, şi nu este exclus, ca, tocmai pe asemenea teme, să se concentreze apropiatele dezbateri parlamentare. În virtutea acestei perspective, ministrul social-democrat pentru afacerile federale, Wischnewski, declara, recent, trădînd un optimism energic : „Guvernul va aborda, săptămînal, în medie, trei reforme".

Radu PASCAL

La răscruce...
(Din **Der Spiegel**)

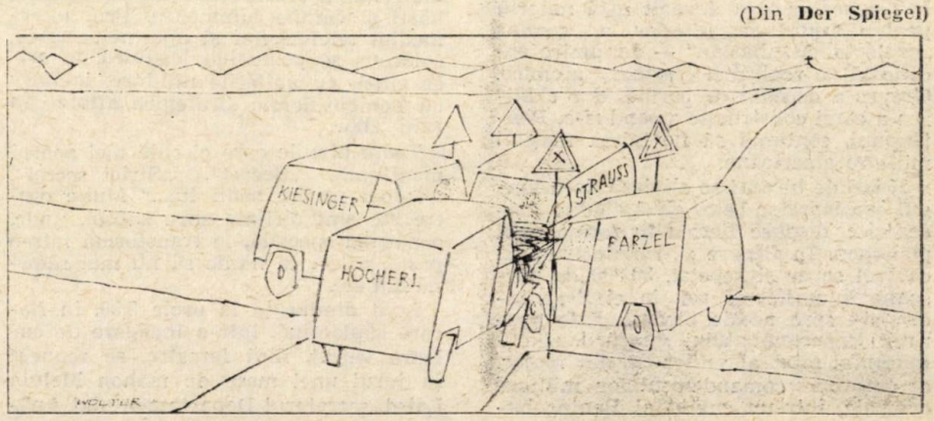

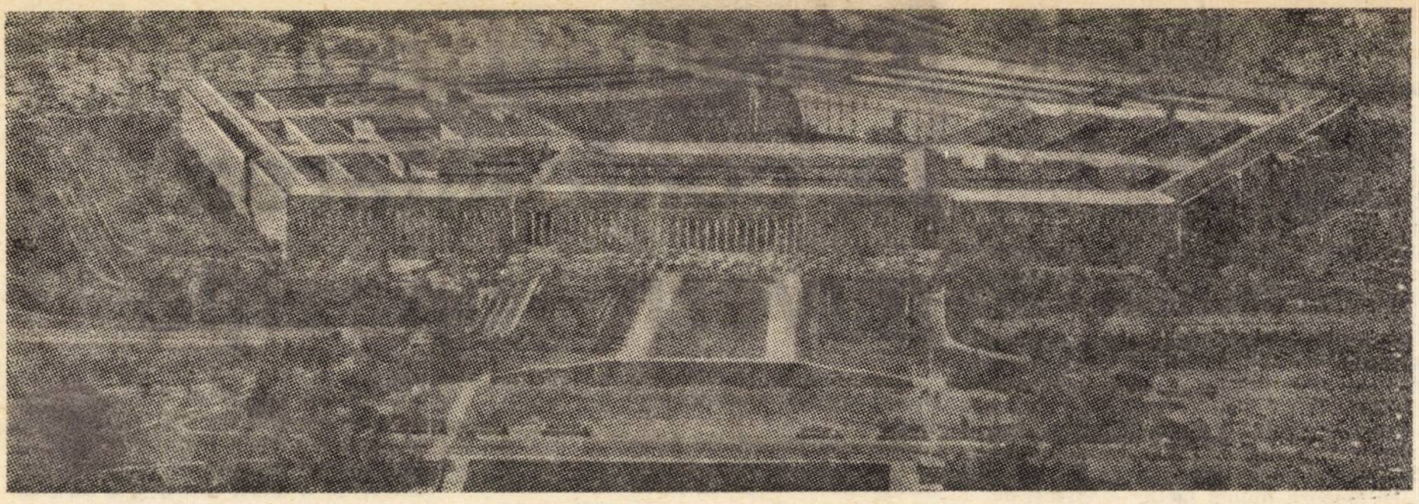

REORGANIZĂRI LA PENTAGON ?

Eugen Preda

Gilbert Wright Fitzhugh este un om al calculului rece, al cifrelor și eficienței. Reprezentant de frunte al aristocrației financiare newyorkeze, el și-a petrecut patru decenii din viață în birourile lui „Metropolitan Life Inc." De patru ani este președintele acestei gigantice societăți de asigurări, situată în primele rînduri ale clasamentului lumii de afaceri din țările capitaliste.

Un an G. W. Fitzhugh, secondat de alți 13 experți, și-a consacrat o mare parte a timpului cercetării dosarelor organizării militare a Statelor Unite, în special a cheltuielilor pentru înarmare. Comisia a fost instituită de Casa Albă. Rezultatul investigațiilor — „prescrierea unei masive operații chirurgicale asupra birocrației militare" (Washington Post).

Cele 237 de pagini ale raportului, cuprinzînd 113 recomandări, constituie la ora actuală unul din documentele care agită viața politică americană.

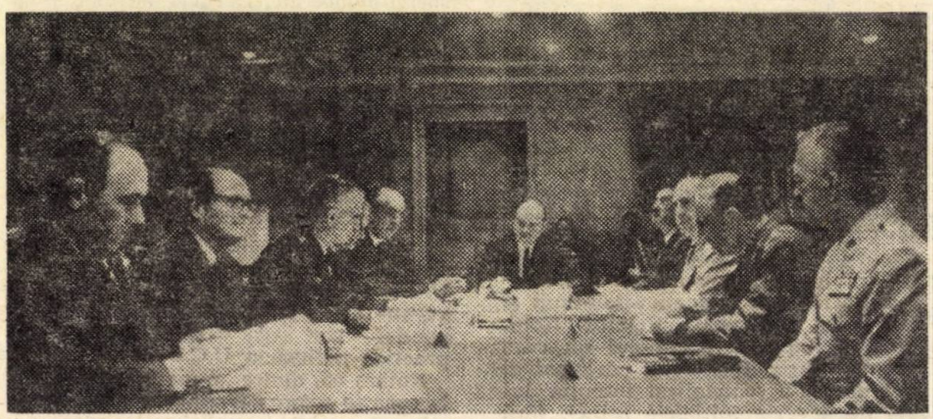

Secretarul de stat al apărării, Melvin Laird, la o reuniune a conducătorilor militari

CITADELA INTERZISĂ

La numai un kilometru, în linie dreaptă, de Casa Albă, pe malul fluviului Potomac, în mijlocul unei păduri, se înalță cea mai mare clădire din lume destinată birourilor. Construirea ei a fost ordonată de președintele Roosevelt, imediat după atacul japonez de la Pearl Harbour, din decembrie 1941. Antrepriza a fost încredințată generalului L. Groves, care a devenit însă notoriu pentru faptul că, ulterior, a condus „proiectul Manhattan" — denumire codificată a realizării armei atomice. Groves a decedat de curînd, dar clădirea a cărei construcție a condus-o, Pentagonul, continuă să fie inima mașinii militare americane.

15 000 de birouri se aliniază de-a lungul coridoarelor celor cinci clădiri concentrice, dispuse fiecare în forma unui pentagon. În fiecare zi, înfruntînd un control sever și repetat, 30 000 de persoane în uniformă sau în civil se îndreaptă spre aceste birouri. Este aparatul Departamentului Apărării, al comitetului mixt al șefilor de stat major, al tuturor comandamentelor militare centrale, într-un cuvînt al Pentagonului, forma clădirii devenind sinonimă cu însăși instituția. Al doilea etaj este rezervat armatei de uscat, al treilea flotei de război, al patrulea forțelor aeriene. Trei milioane și jumătate de oameni și 2 270 de baze militare, răspîndite pe tot globul, sînt comandate din această clădire. Centrul nervos al sistemului de comandament se află chiar la parter. Este locul cel mai inaccesibil al acestei „cetăți interzise" pe care o reprezintă Pentagonul. Numai posesorii unui număr restrîns de legitimații speciale, cuprinzînd numele, fotografia în culori și semne de recunoaștere de neînțeles pentru un neinițiat, pot intra aici. Această vastă încăpere, „Centrul național militar de comandament", este tapisată cu enorme hărți și ecrane luminoase. Prin intermediul telefoanelor și aparatelor telex, colorate, se poate lua legătura, în orice clipă, cu unitățile militare, inclusiv cu bombardierele strategice aflate în plin zbor.

Toate hîrtiile care circulă aici poartă mențiunile „Secret", „Strict secret", „Numai pentru ochii lui..." Multe dintre ele sînt dirijate spre subsol, unde, o mașină specială, le transformă într-o pastă, astfel ca nimic să nu mai rămînă din ele.

Luni dimineața la orele 9,30, în fiecare săptămînă, într-o încăpere de culoare vernil, fără ferestre, se reunesc în jurul unei mese de mahon Melvin Laird, secretarul Departamentului Apărării — șeful Pentagonului sau „patronul", cum mai este denumit, — adjunctul său David Packard, șeful de stat major și secretarul pentru forțele aeriene, șeful de stat-major și secretarul pentru armata terestră, secretarul flotei și comandanții operațiunilor navale și al infanteriei marine și șeful statului major interarme.

În prima zi de luni a acestui august, pe masă se afla „Raportul Fitzhugh". Esența criticilor adresate Pentagonului, în termenii exprimați chiar de Fitzhugh în cursul unei conferințe de presă este următoarea : „Avem de-a face cu o grămadă amorfă în care nimeni nu răspunde de nimic. Nu poți să indici pe cineva pentru vreun lucru care merge prost și nu poți să decorezi pe cineva pentru ce este bun, pentru că totul este treaba tuturor. Și ceea ce este treaba tuturor, în fapt nu este a nimănui".

REDESCHIDEREA DOSARELOR MILITARE

„J.C.S." — inițialele sub care este cunoscut Comitetul mixt al șefilor de stat major — dispune de o autoritate extrem de extinsă. Dacă fiecare dintre șefii de stat major răspunde separat în fața secretarului de stat respectiv, reuniți, ei au un statut de egalitate cu însuși titularul Pentagonului, deși este evident că acesta din urmă are poziția de principal consilier în problemele militare al președintelui, funcție care, conform constituției, o implică și pe cea de comandant suprem. În fapt, șefii de

state majore au o triplă funcție. Ei sînt, în același timp, comandanții armelor respective, consilierii militari ai președintelui și intermediari între secretarul pentru apărare și trupele aflate în dispozitiv.

De ani de zile, „J.C.S." este supus unor atacuri continue atît pentru o serie de recomandări cu caracter militar care s-au dovedit inadecvate, cît și pentru modul în care contribuie la administrarea uriașei gestiuni militare a Pentagonului. De altfel, tocmai acest aspect al raportului dintre cheltuielile militare și eficiența lor a și determinat actuala furtună de deasupra Pentagonului.

Curba cheltuielilor militare a urcat din 1948, cînd se situa la nivelul de 12 miliarde dolari, la 80 miliarde de dolari în exercițiul bugetar încheiat la 30 iunie. După cum scria revista cercurilor de afaceri, „The Progressive", cheltuielile militare directe au totalizat, în intervalul 1959—1968, 551 de miliarde de dolari. Din produsul național brut american, în 1968, 5,3 la sută a fost cheltuit de către Departamentul Apărării, singur Pentagonul absorbind două treimi din impozitele federale. O cincime din muncitorii americani specializați lucrează într-un fel sau altul pentru producția militară. Dacă la cifra efectivelor militare și civile ale Pentagonului se adaugă cei aproape patru milioane de muncitori din industrie care lucrează pentru el, rezultă că un salariat din nouă depinde de statele de plată ale Departamentului Apărării. În 1968, cele o sută de mari firme care lucrează pentru Pentagon au obținut contracte în valoare de 26 de miliarde de dolari. 22 000 de firme care dețin contracte directe cu Pentagonul plasează o parte a comenzilor lor la alte 100 000 de firme.

Influența Pentagonului se transmite în toate arterele organismului Statelor Unite. În cartea publicistului francez Claude Julien („L'empire américain") se menționează un fapt aparent curios. În 1967, două treimi din toate comenzile de furnituri pentru armată erau plasate în 11 state americane. La alegerile pentru Congres ca și în cele prezidențiale, voturile obținute în aceste state joacă un rol imens. Aceste state dețin 249 voturi din cele 270 necesare pentru intrarea la Casa Albă. Revista „Newsweek" a calculat că punctul de sprijin al complexului militar-industrial îl constituie cei 363 de membri ai Congresului aleși în circumscripțiile în care se află concentrată industria cu caracter militar.

În numărul său din 9 decembrie 1969, cotidianul „Washington Post" a citat o serie de date asupra conducătorilor „securității naționale a Statelor Unite". Ridicînd cortina asupra acestui capitol, ziarul a făcut cunoscut că în perioada 1940—1967, din 91 de persoane care au deținut funcția de titulari ai departamentelor de stat și apărării, de adjuncți ai acestora, de directori ai Agenției Centrale de Informații și de președinți ai Comisiei pentru Energia Atomică, 70 proveneau din consiliile de administrație ale celor mai importante firme industriale și bănci americane. Aceste cercuri au dat opt miniștri ai apărării din zece, șapte miniștri ai aerului din opt, pe toți miniștrii marinei militare, opt miniștri ai forțelor terestre din nouă, trei directori ai Agenției Centrale de Informații și pe toți președinții Comisiei pentru Energia Atomică.

Faptul notabil al ultimilor ani este creșterea afluxului spre aceste posturi al reprezentanților oligarhiei financiare și industriale din vestul îndepărtat și sud-vestul Statelor Unite, în primul rînd din California. De altfel, actualul adjunct al secretarului Departamentului Apărării, David Packard, a fost președintele Consiliului de administrație al consorțiului californian de echipament electronic și material militar „Hewlett-Packard".

Hemoragia cheltuielilor militare a dus la scandaluri financiare în lanț. Cel mai cunoscut se referă la comanda de avioane de transport militar C-5 A, evaluate de firma „Lockheed", în 1963, la 2,9 miliarde de dolari și facturată, șase ani mai tîrziu, la mai mult de 4 miliarde dolari. Cînd o Comisie de anchetă a Congresului a început să cerceteze cazul, a aflat ceea ce știa toată lumea: că Pentagonul acceptă devize subevaluate pentru a putea primi aprobările corespunzătoare și a lansa comenzile. Obsesia „J.C.S." de a-și completa „panoplia" și de a insista în acest scop pentru o creștere în progresie geometrică a cheltuielilor militare, a intensificat disputa în cercurile conducătoare. Vara aceasta, în culisele Casei Albe, de pe coasta occidentală de la San Clemente — California, unde și-a petrecut vacanța președintele, s-a desfășurat, se afirmă, o dispută serioasă în legătură cu cheltuielile militare pentru bugetul care va fi prezentat în ianuarie, anul viitor. Un document oficial pronostichează un deficit al bugetului de 23 de miliarde de dolari, la o sporire de 5 miliarde de dolari a cheltuielilor militare. Documentul a fost elaborat de Consiliul Național al Securității, care, relevînd că „J.C.S." solicită un spor de 10 miliarde de dolari pentru anul fiscal următor, previne asupra consecințelor unui asemenea curs pentru economia americană în general și pentru satisfacerea unor probleme acute interne în particular.

3 E 880

Etajul trei, culoarul E (Eisenhower), camera 880. Pe o placă aurită în dreapta ușii masive sînt înscrise cuvintele: „Secretarul pentru Apărare". Din birou se deschide priveliștea îndepărtată a Casei Albe și a Capitoliului. În ianuarie anul trecut, aici s-a instalat, o dată cu noua administrație, cel de-al zecelea secretar al Departamentului Apărării, Melvin Laird. Timp de 16 ani a fost membru al Camerei Reprezentanților și în calitate de membru al comisiei pentru forțele armate era un bun cunoscător al dosarelor militare. În cercurile de presă din Washington se spune că în această primăvară s-ar fi pronunțat împotriva intervenției în Cambodgia.

Unul dintre primele acte pe care noua administrație l-a întreprins anul trecut a fost instituirea mai multor comisii care să studieze reorganizările ce se impun în diferite sectoare de activitate, în special Pentagonul și Departamentul de Stat. „Comisia Fitzhugh" și-a încheiat investigațiile spre sfîrșitul lunii mai și la începutul lunii iunie, înainte de a trece la redactarea definitivă a raportului său, a comunicat liniile mari ale recomandărilor sale atît lui Melvin Laird cît și adjunctului său David Packard. După cum scrie „The New York Times" comisia „a apreciat lipsa unei reacții negative ca un răspuns pozitiv". Un proiect al raportului a fost transmis și Casei Albe. În sfîrșit, în ultimele zile ale lunii iulie raportul a fost remis oficial. Doi membri ai comisiei, Robert Jackson, președintele lui „Ryan Aeronautical Co" și Wilfred McNeil, director la „Fairchild Hiller Corp", au exprimat opinii separate la o serie de recomandări.

Iată principalele recomandări:

— Împărțirea diferitelor funcții ale Departamentului Apărării în trei grupuri principale. Cele 27 de subdiviziuni, care în prezent raportează direct Secretarului pentru Apărare, să fie realiniate în trei compartimente funcționale: unul pentru operațiuni militare, altul pentru probleme de cadre și resurse materiale și ultimul pentru administrarea cheltuielilor și evaluarea și încercarea noilor arme. Fiecare compartiment să fie condus de un adjunct al Secretarului pentru Apărare.

— Abolirea poziției de director al cercetărilor pentru apărare și tehnologie, cea mai înaltă funcție științifică în Pentagon, și împărțirea ei între trei asistenți ai Secretarului Apărării care să poată acorda mai multă atenție componentelor: cercetare, dezvoltare, încercare și evaluare.

— Regruparea celor șapte comandamente unificate ale forțelor armate în altele trei — strategic, tactic și logistic — fiecare sub controlul direct al unui comandant care nu este în același timp și șeful serviciului respectiv. Conform acestei recomandări, Comandamentul Aerian Strategic (SAC), flota de submarine „Polaris" și Comandamentul apărării continentale vor fi regrupate sub un singur control. Comandamentul tactic va include comandamentele din Europa, Pacific și Atlantic. Comandamentul logistic va supraveghea acordarea sprijinului necesar pentru toate forțele armate.

— Organele de spionaj ale comandamentelor și Agenția de spionaj a Departamentului (D.I.A.) să fie coordonate de o singură persoană, iar pe lîngă titularul Pentagonului să fie creat un grup separat de evaluare a forțelor militare americane și străine.

Principala propunere se referă la retragerea autorității Comitetului mixt al șefilor de state majore în domeniul operațiilor militare, el urmînd să-și mențină autoritatea asupra diverselor arme și în ce privește hotărîrile comune în problemele neoperaționale. Autoritatea pe planul operațiunilor militare, în care „J.C.S." ar avea doar un rol consultativ, va fi preluată de un Comitet special care va fi subordonat unui civil cu funcția de adjunct al Secretarului apărării. De altfel, raportul critică organizarea „J.C.S." subliniind că „are un personal prea numeros, are lipsuri în capacitatea de analiză tehnică și profesională". Conform recomandărilor „Raportului Fitzhugh", personalul aflat în clădirea Pentagonului urmează să fie redus cu o treime. De asemenea, în problema nevralgică a risipei de fonduri se preconizează ca pe viitor să nu mai fie semnate contracte pe termen lung și să se exercite un control strict asupra comenzilor. „Șefii de stat major au reacționat la propuneri cu o considerabilă iritare" (The New York Times). În ce îl privește pe Secretarul Departamentului Apărării, Melvin Laird, el a declarat că majoritatea recomandărilor vor fi adoptate. Nu s-a precizat însă care dintre aceste recomandări vor fi transpuse în practică.

Oricum „Raportul Fitzhugh" a și declanșat la Pentagon dezbateri înverșunate care se vor prelungi parțial și pe colina Capitoliului.

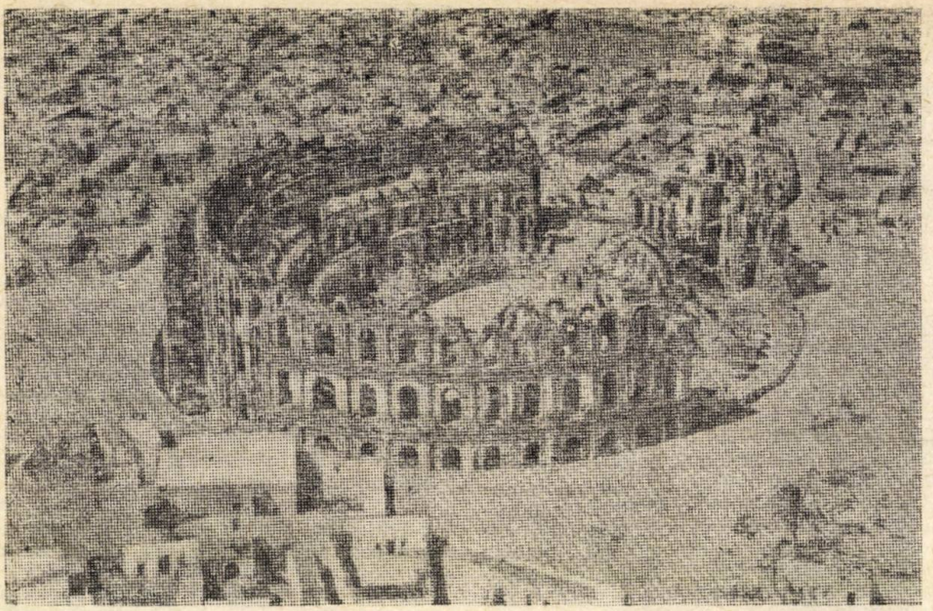

Coliseumul de la El Djem, una din principalele vestigii ale civilizației romane pe pămîntul Tunisiei

reportaj pe glob

SECVENȚE TUNISIENE

Gheorghe Secuiu

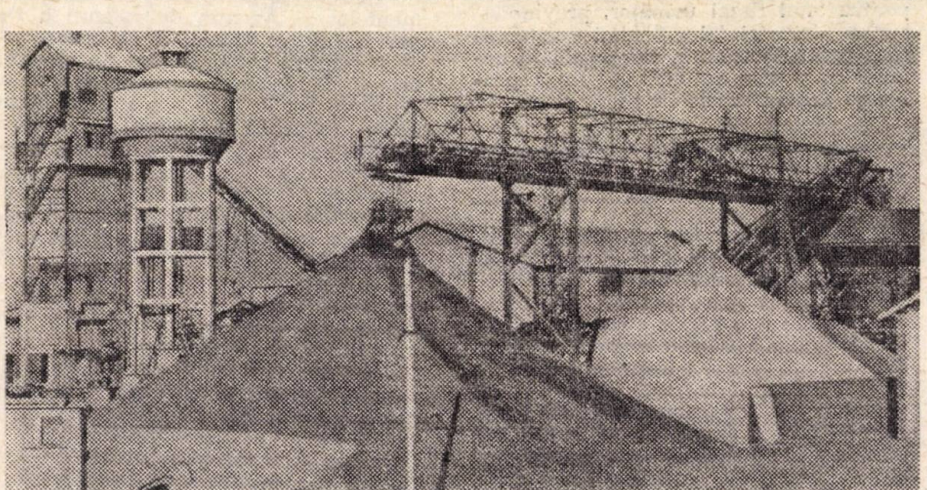

Zăcămintele de fosfați reprezintă o importantă avuție a subsolului tunisian. În imagine: minele de fosfați de la Kalaat Djerda

După cucerirea independenței, în Tunisia a urmat o amplă ofensivă a dezvoltării ce viza cu preponderență frontul economiei și al culturalizării maselor.

Adîncurile pămîntului tunisian își dezvăluiau, o dată cu extinderea investigațiilor de prospectare, importante rezerve de materii prime. Au fost puse în valoare mari zăcăminte de fosfați, la a căror exploatare lucrează în prezent peste 8 000 de salariați. Uzinele de prelucrare a fosfaților concentrați au atins o producție anuală de peste 350 000 tone, Tunisia situindu-se pe locul patru în ierarhia mondială a fosfaților, fiind întrecută numai de U.R.S.S., S.U.A. și Maroc. Un produs deosebit de căutat, mercurul, a început în ultimii ani să fie extras din minele de la Djel Arja. Geologii tunisieni, străbătînd țara de la un capăt la altul, au descoperit, totodată, importante rezerve de plumb, zinc, substanțe radioactive. Extragerea și prelucrarea minereurilor de fier se situează printre preocupările majore ale guvernului. Tunisia a devenit producătoare de fontă și oțel. Un combinat siderurgic considerat printre cele mai mari din Africa te întîmpină la intrarea în modernul oraș Menzel Bourguiba. Aici se asigură o parte din consumul de metal al țării. Atenție prioritară se acordă, de asemenea, extinderii industriei țițeiului și gazelor naturale descoperite în zona Bizertei și în regiunile sahariene. La Bizerta a fost construită o rafinărie cu o capacitate de 1,5 milioane tone. Prin coloanele ei argintii, oglindite în apele limpezi ale Mediteranei, țițeiul tunisian suferă metamorfozele prelucrării.

■

Marea Mediterană este pentru Tunisia o prezență activă ale cărei efecte binefăcătoare se impun solid în viața de zi cu zi, ca și în calculele dezvoltării de perspectivă. Pe o lungime de peste 1 200 km pămîntul dogoritor al Tunisiei se află într-o permanentă interferență cu apele de un albastru strălucitor prin care privirea pătrunde nestînjenită în adîncurile mării. Joncțiunea dintre apă și uscat — cînd blîndă și mîngîietoare, cînd violentă și incisivă — a fierăstruit în țărmul tunisian o fantezistă dantelărie de forme care alternează între golfuri largi și întinse plaje cu nisipuri argintii, între faleze înalte cu scobituri ascuțite și crînguri de măslini, palmieri și cactuși.

Printre multiplele atribute de utilitate vitală pentru Tunisia, Mediterana deține funcția unui bogat rezervor piscicol. În sutele de așezări pescărești de pe malul mării, peste 13 000 de tunisieni își asigură existența din pescuit. De altfel, peștele este alimentul de bază pentru o mare parte a populației țării. În ultimii ani s-a dezvoltat o modernă industrie piscicolă din a cărei producție trei pătrimi se exportă.

Mediterana este, totodată, o largă punte de legătură cu țările Europei. Patru mari porturi: Bizerta, Tunis, Sousse și Sfax și alte 22 gări portuare mici, înșirate prin scobiturile țărmului, alcătuiesc rețeaua de porți prin care Tunisia comunică permanent cu marea. Tot prin aceste porți se materializează o mare parte a schimburilor economice. Zilnic iau drumul spre Europa tone de ulei de măsline, de fosfați, de fructe, conserve de pește și alte produse pe care Tunisia le trimite pe piețele străine pentru a aduce în schimb mașini, utilaje și instalații, cereale și diverse alte mărfuri.

■

Pe măsura dezvoltării economice a țării și extinderii cooperării cu alte țări, funcțiile Mediteranei ca pistă navală au sporit vertiginos. În sfera activității industriei prelucrătoare, mă informa adjunctul ministrului economiei și transporturilor, Rachid Ben Yedder, preocupările guvernului se îndreaptă spre asigurarea condițiilor optime pentru a se realiza produse competitive pe piața mondială.

Este evident că pentru atingerea acestor performanțe se cer eforturi deosebite, stăruitoare. Cu 15 ani în urmă, cînd Tunisia își cucerea independența, producția de bunuri materiale în țările dezvoltate se afla deja în febra revoluției tehnico-științifice. Decalajul dintre industria tunisiană și cea a țărilor avansate este firește mare, sublinia Rachid Ben Yedder, de aceea una din constantele de bază ale activității noastre urmărește ca economia să beneficieze cît mai eficient de roadele revoluției tehnico-științifice. Una din forme o reprezintă acordurile de cooperare încheiate cu firme industriale străine în baza cărora în Tunisia se execută lucrări de montaj, piese și ansamble pentru firmele respective. Acordurile de cooperare încheiate cu uzinele de automobile Peugeot și Fiat reprezintă primii pași pe calea asimilării tehnologiilor moderne.

Vecinătatea cu Mediterana și irezistibila forță de atracție pe care o exerci-

tă asupra turiștilor străini măiestuoasele vestigii ale vechii civilizații feniciene de la Cartagina, apeductele, amfiteatrele și mai ales Coliseumul de la El Djem, rămase din vremea ocupației romane, împreună cu cochetele edificii împodobite cu inegalabile dantelării de arabescuri, oferă țărmului tunisian un adevărat privilegiu pentru dezvoltarea activității turistice. Un veritabil colier de hoteluri, în majoritate construite de firme străine, formează o fantezistă broderie de stiluri arhitectonice pe litoralul Tunisiei. Luxul de pe litoral contrastează violent cu realitățile care-l înconjoară, făcîndu-l inaccesibil turismului de masă.

■

De cîteva ori pe an, clima fierbinte, specifică, pentru Tunisia, este perturbată de Sirocco, un vînt uscat, care încinge atmosfera pînă la temperaturi greu de suportat și vestejește vegetația întîlnită în cale. Aducînd un praf fin din nisipurile Saharei, Sirocco învăluie într-o ceață albicioasă localitățile și vegetația. În

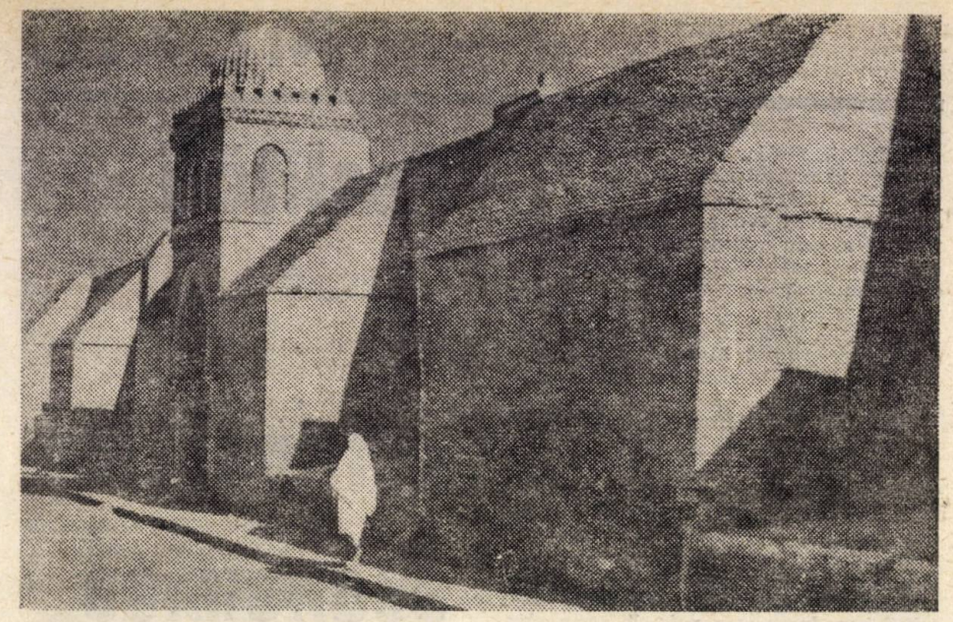

Arhitectură tradițională

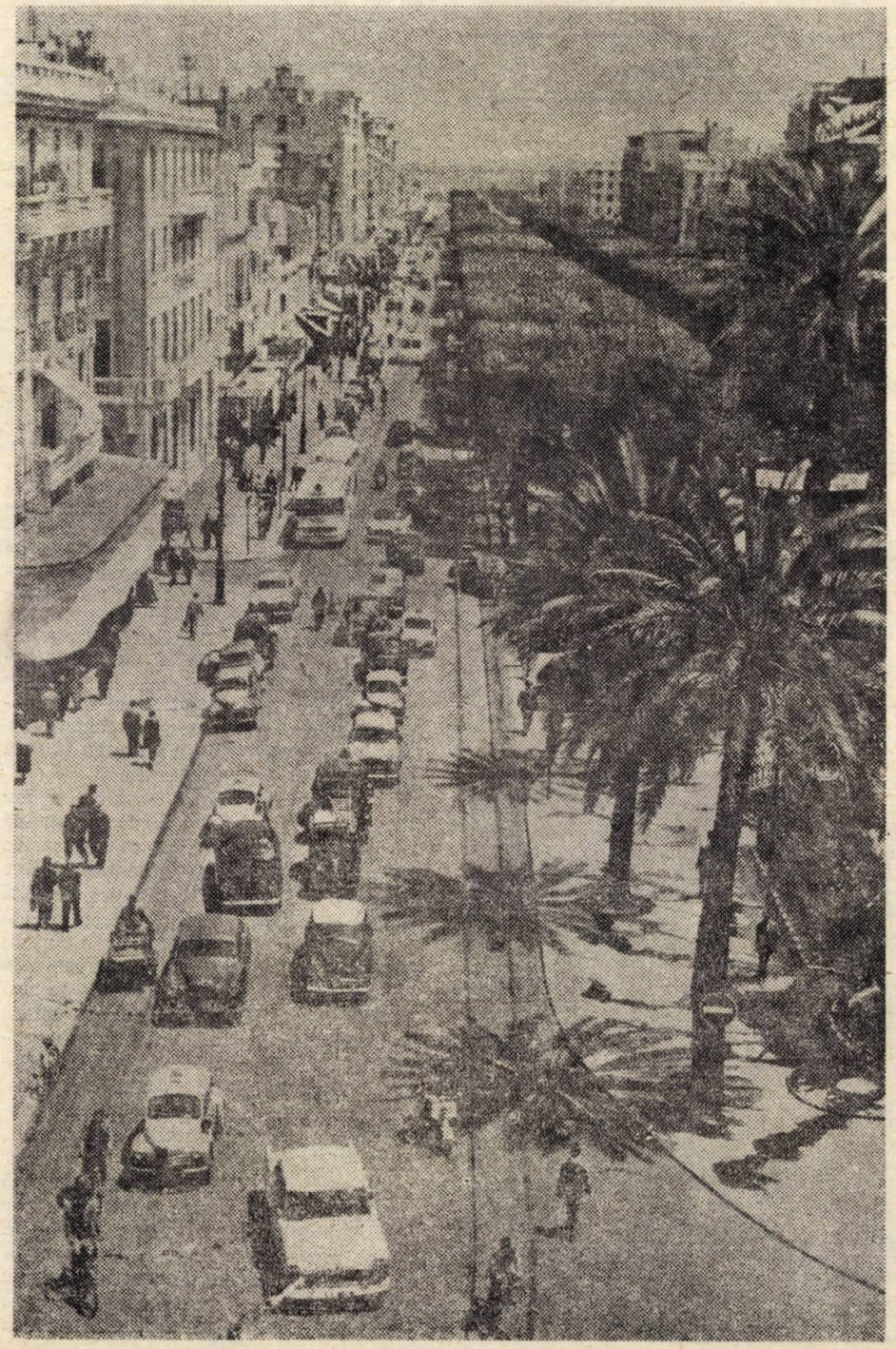

În centrul capitalei

ultima zi a vizitei aveam să fac cunoștință cu căldura înecăcioasă, sufocantă a acestui vînt incandescent. Cît timp bate, ți se recomandă cu insistență să eviți orice plimbare sub razele soarelui : o asemenea imprudență se soldează cu arsuri și insolații foarte grave. În toiul acestor arșițe, dimensiunile eforturilor poporului tunisian pentru propășirea țării mi-au apărut la cote mai înalte. Acțiunile desfășurate de Tunisia pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru ștergerea urmelor trecutului vitreg, întîlnesc deseori și duritatea forțelor naturii. Anul trecut, în urma unor ploi torențiale, mai multe așezări au fost inundate, șosele, poduri, linii telefonice și de electricitate, livezi de lămîi și măslini au avut de suferit serioase avarii. Rănile pricinuite atunci au fost vindecate, activitatea continuîndu-și cursul normal.

În drum spre Sfax sau spre Bizerta te întîmpină semne vizibile ale luptei omului cu vitregiile naturii. Rețele de canale, baraje, puțuri pentru irigații alcătuiesc armele omului în bătălia pentru a extinde suprafețele fertile ale pămîntului tunisian.

Privirea îți este reținută de noile plantații de măslini, portocali și lămîi orînduiți în desăvîrșite geometrii. La cîțiva kilometri de marile orașe se profilează construcții moderne ale unor stațiuni zootehnice și avicole, ale fermelor legumicole, numite de gazde unități-pilot chemate să modernizeze și să diversifice producția agricolă. Sînt larg răspîndite în rîndurile populației efectele progresului contemporan și rolul determinant al acestuia pentru dezvoltarea ascendentă a economiei țării.

Ambițioasele programe de școlarizare și culturalizare a maselor, de formare a cadrelor de specialiști autohtoni, preocupările pentru construcția de locuințe care să înlăture situația insalubră în care mai locuiesc unele familii, eforturile stăruitoare ce se fac pentru modernizarea economiei, însoțite de o politică externă lucidă, slujind acțiunilor îndreptate spre asigurarea unui climat de pace, înțelegere și cooperare între popoare, sînt menite să atenueze decalajul care desparte încă Tunisia de țările dezvoltate.

MEXIC

Realităţi şi perspective economice

D. Ioan

În opinia multor observatori, ceea ce distinge în primul rînd Mexicul de majoritatea ţărilor sud-americane este dezvoltarea sa economică, remarcabilă mai ales prin caracterul său relativ constant şi echilibrat. Acest proces, văzut de un sfert de veac încoace, se caracterizează prin efortul, desfăşurat sub îndrumarea statului, de a se crea o industrie proprie şi diversificată. Agricultura a făcut la rîndul ei progrese însemnate.

Guvernul dirijează şi controlează activitatea tuturor capitalurilor străine, iar „mexicanizarea" economiei (în urma căreia statul va deţine cel puţin 50 la sută din capital) este urmărită ca unul din ţelurile fundamentale. Realizarea în ultimul timp a unor importante obiective de infrastructură, exploatarea raţională a resurselor şi utilizarea unei tehnici moderne a permis, de asemenea, să se înregistreze progrese din cele mai rapide.

Este cert că Mexicul nu aparţine ţărilor cu economii foarte dezvoltate, însă el a depăşit starea de subdezvoltare a multor ţări ale continentului. Primele caracteristici ale economiei mexicane sînt diversificarea ei, ritmurile susţinute de creştere a produsului intern brut (în medie 7 la sută anual), stabilizarea preţurilor pe piaţa internă ca şi largul evantai de produse trimise de această ţară pe piaţa latino-americană.

Este adevărat că expansiunea economică se loveşte de cadrul îngust al pieţei locale, posibilităţile pe care le oferă piaţa internă fiind limitate de veniturile scăzute ale unei părţi însemnate a populaţiei. În sectorul agricol, de exemplu, lucrează 45,1 la sută din populaţie, căreia îi revin doar 25 la sută din venitul naţional. De altfel, comentatorii de specialitate consideră că aceasta a fost şi cauza pentru care prioritatea în programele de dezvoltare i s-a acordat agriculturii şi, îndeosebi, desăvîrşirii reformei agrare.

În anul 1964, Statele Unite au închis frontierele pentru muncitorii agricoli mexicani (braceros) care participau la strîngerea recoltelor din sud-estul ţării, lăsînd fără mijloace de subsistenţă peste 500 000 de familii. Pentru a evita apariţia unor repercusiuni pe plan social, guvernul Diaz Ordaz a accelerat ritmul distribuirii pămînturilor, atingînd cifra record de 20 milioane ha.

Preşedintele desemnat al Mexicului, Luis Echeverría, declara recent că „reforma agrară este ireversibilă şi ea trebuie continuată pe calea ameliorării şi ridicării randamentului solului". De aceea există părerea că faza distribuirii pămînturilor a fost în linii mari depăşită, obiectivul prioritar rămînînd tehnicizarea agriculturii. În această direcţie, fostul guvern a lansat încă din anul 1967 un plan de irigaţii în statele Tabasco şi Yucatán, care au cuprins în prima etapă (1967/1970) o suprafaţă de 130 000 ha. Pe de altă parte, pentru creşterea productivităţii sectorului agricol a fost lansat un vast program de fertilizare. Se apreciază astfel că în perioada 1968/1969 au fost utilizate în agricultură aproximativ 4 milioane tone îngrăşăminte.

Clădirea Facultăţii de medicină din Ciudad de Mexico (cu cinci milioane de locuitori, inclusiv suburbiile, capitala ţării este al noulea oraş din lume după numărul populaţiei şi al doilea din America Latină, primul fiind Rio de Janeiro)

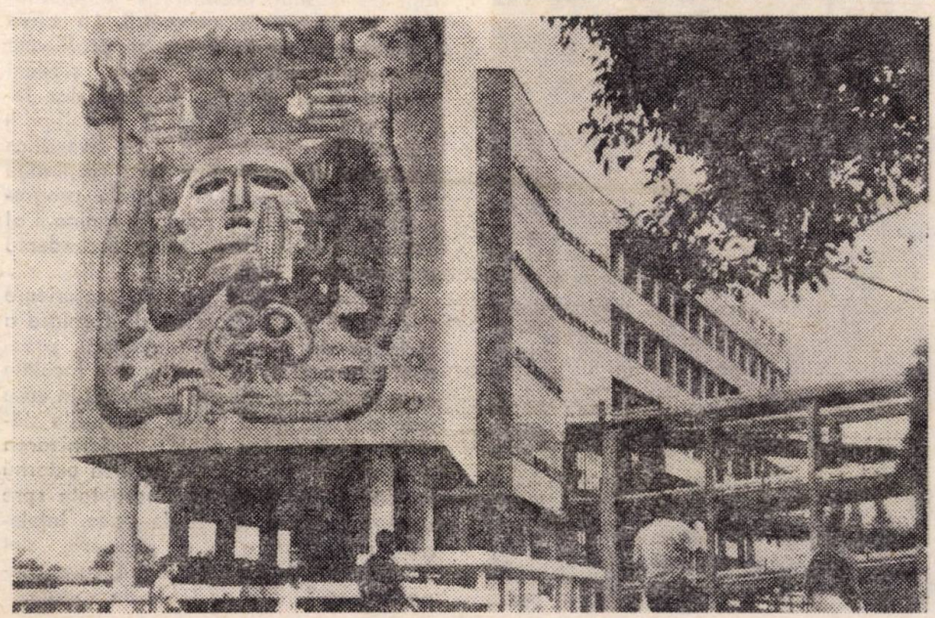

În cursul unuia din numeroasele sale turnee electorale, Luis Echeverría declara că „pentru a fi independentă, dezvoltarea trebuie să se finanţeze singură". Această opţiune nu este nouă în concepţia guvernamentală mexicană. Din contră, s-ar putea spune că ea reprezintă principalul element de continuitate al vieţii politico-economice mexicane.

Dispunînd de resurse interne din cele mai bogate şi diversificate, efortul propriu a jucat rolul determinant în crearea actualelor structuri industriale. Progresul cel mai rapid l-a înregistrat industria prelucrătoare. În această direcţie, după anul 1960, principala preocupare a autorităţilor federale a fost substituirea importurilor cu produse autohtone. În industria bunurilor de consum, importurile au fost înlocuite în proporţie de 90 la sută în timp ce în industria producătoare de mijloace de producţie, cifra a oscilat între 40—60 la sută.

Cazul industriei siderurgice este clasic în acest sens. Mexicul produce numai anumite tipuri de oţel şi, în consecinţă, importă o gamă largă de astfel de produse: în 1968 a importat în valoare de 1 273 milioane pesos şi a exportat numai 352 milioane pesos. Pentru micşorarea acestui decalaj, sînt în curs de realizare investiţii ce vor permite ca în 1971 să se acopere cu produse proprii cea mai mare parte din necesităţile interne. Uzina „Fundidora de Monterrey", care asigură 22 la sută din producţia de oţel, şi-a triplat capacitatea. Se are în vedere, de asemenea, construcţia unui complex siderurgic în apropierea zăcămintelor de la „Las Truchas".

Dar şi în actualele condiţii, progresele industriei siderurgice sînt de necontestat. Conform ultimelor estimări, Mexicul a exportat, în 1969, 209 000 tone produse de fier şi oţel, ceea ce reprezintă în devize 34 milioane dolari. Pe baza industriei siderurgice s-a dezvoltat în Mexic o puternică industrie de automobile. Limitată la început la cîteva linii de montaj, industria mexicană de automobile s-a extins treptat graţie unor severe măsuri protecţioniste. O serie de decrete guvernamentale stipulează, de exemplu, că automobilele livrate pe piaţă trebuie să incorporeze piese produse de industria locală în proporţie de cel puţin 60 la sută din valoarea lor de vînzare.

Principala problemă pe care o are însă de înfruntat industria mexicană este aceea a concentrării sale excesive în districtul federal şi zonele vecine capitalei. În termeni statistici aceasta înseamnă că, în conformitate cu recensămîntul din 1965 (ultimul efectuat) districtul federal şi zonele învecinate concentrează 50,9 la sută din totalul investiţiilor. În acelaşi an, zona citată a produs 54,7 la sută din valoarea producţiei industriale a Mexicului şi a concentrat 47,8 la sută din forţa de muncă.

În vederea diminuării efectelor negative ale acestei concentrări excesive, autorităţile federale se pare că nu vor mai acorda facilităţi fiscale sau de altă natură noilor obiective industriale ce vor fi amplasate în zonele amintite. Acest proces este însă la început şi unele încercări de descentralizare nu au mers mai departe de oraşe ca: Qerétaro, Puebla, Toluca, Cuernavaca

și Guadalajara, toate situate în partea centrală a Mexicului.

După 1961, datorită eforturilor perseverente ale guvernelor mexicane în direcția creării unor structuri industriale diversificate și a unei agriculturi moderne, aportul comerțului exterior la formarea produsului intern brut a început treptat să se diminueze. Astfel, în perioada 1961—1967, contribuția exporturilor a scăzut de la 11 la 9 la sută, iar cea a importurilor de la 12,8 la 11 la sută.

Un aspect caracteristic îl constituie exportul de produse manufacturate. Acesta reflectă, în ultimă analiză, pașii concreți pe care Mexicul îi întreprinde în direcția independenței economice. Dacă în 1959 produsele manufacturate reprezentau 6,2 la sută din exporturi, în 1969 ele au ajuns la 30 la sută. Astăzi, Mexicul exportă tuburi de oțel în 15 țări ale lumii (11 state latino-americane, Anglia, S.U.A., Irlanda și Iran) medicamente în Canada, S.U.A., Europa și America Latină ; motoare și piese de automobile către diverse țări latino-americane. Promovarea acestor exporturi așa-zise „netradiționale" este coordonată, începînd cu anul 1963, de „Fondul pentru dezvoltarea exportului de produse manufacturate" care colaborează în această direcție cu diverse instituții de credit.

Fostul președinte López Mateos declara, în 1964, cu prilejul unei vizite la Rio de Janeiro că „pentru Mexic, turismul este una din sursele fundamentale ale intrării de devize". La începutul acestui an „Banco de Mexico" arăta în informarea sa anuală că în 1969 intrările în devize rezultate din încurajarea turismului au atins cifra de 465 milioane dolari, adică cu 7,7 la sută mai mult decît în 1968. (Aceasta în condițiile în care anul 1968 a fost deosebit de favorabil turismului, datorită Jocurilor Olimpice). Modul foarte „tehnic" de a organiza activitatea turistică, conjugat cu o poziție geografică atractivă și o tradiție istorică recunoscută, a făcut ca numărul de turiști să crească de la 44 000 în 1920, la 2 050 634 în 1969.

În același timp, Fondul Monetar Internațional semnala că, în pofida unor serii de dificultăți, Mexicul a obținut în 1969 cea mai bună „lichiditate" din istoria sa, ceea ce a contribuit esențial la întărirea prestigiului în cercurile financiare. Astfel F.M.I. a utilizat peso-ul mexican în operațiunile destinate să întărească balanța de plăți a unor țări ca : Marea Britanie, Franța, Columbia, Pakistan, India, Guatemala, El Salvador, Tunisia, R.A.U., Panama, Indonezia și Chile.

Explicația acestor reușite s-ar putea găsi într-o recentă declarație a președintelui Echeverria : „Grație stabilității politice mexicane, țara a putut să consolideze în ultimii ani un ritm ferm și susținut de creștere economică. Această dezvoltare trebuie privită ca un fenomen integral și echilibrat, al cărui scop este evoluția societății mexicane în ansamblul ei".

Drumul deloc lipsit de obstacole pe care se îndreaptă Mexicul tinde către înfăptuirea aspirațiilor sale naționale de progres economic și social, de asigurare a unei dezvoltări independente.

Corespondență de la Corneliu Vlad

Pe frontul de la Xieng Khouang

CONVORBIRE CU generalul SINGKAPO SIKHOT CHOULAMANY

comandantul șef al regiunii militare Valea Ulcioarelor

Intrarea în grotă, deși de o deschidere cuprinzătoare, este atît de bine ascunsă încît nu o poți remarca decît foarte de aproape. Cobori cîteva trepte și pășești înăuntru ; dintr-o dată se deschide o încăpere subterană înaltă boltită, unde se amplifică și se combină frînturi de conversație și comenzi date cu jumătate de voce, acordurile unui instrument de coarde și țăcăniturile unui închizător de armă, ce se rostogolesc toate pînă aici, de pe întreaga lungime a unor galerii abia ghicite. Pe acest fundal acustic, caracteristic tuturor taberelor militare aflate în stare de repaos, aveam să beneficiez o seară întreagă, pînă noaptea tîrziu, de o convorbire cu unul din comandanții militari de frunte ai forțelor armate patriotice laoțiene, generalul Singkapo Sikhot Choulamany. S-a întors doar de puțin timp de pe frontul de luptă după ce, cu cîteva luni în urmă, trupele aflate sub comanda sa au repurtat la Xieng Khouang una din cele mai mari victorii militare ale luptei de eliberare a poporului laoțian. Discuția a început, evident, de aici ; i-am făcut cunoscută generalului dorința mea de a merge pe frontul de la Xieng Khouang pentru a-i întîlni chiar acolo, pe pozițiile recucerite de curînd, pe combatanții din armata de eliberare.

— Este păcat că nu puteți vizita încă zona Xieng Khouang — Valea Ulcioarelor — îmi răspunde. Ceea ce vă pot spune este că luptele au fost atît de înverșunate, încît nimic nu a rămas în picioare. Totul a fost ras, bombardamentele dușmane n-au lăsat piatră peste piatră. Veți fi poate surprins, vă veți întreba probabil : dacă distrugerile au fost atît de mari, cum ați reușit totuși să vă mențineți intacte forțele ?

Generalul Singkapo face o pauză, zîmbește și adaugă :

— La acest punct nu pot intra deocamdată în detalii. Fapt este că, după cum știți, la sfîrșitul lui februarie 1970, am eliberat din nou regiunea Xieng Khouang — Valea Ulcioarelor.

Îl rog pe interlocutorul nostru să precizeze în ce a constat superioritatea forțelor patriotice în această confruntare. Altfel spus, care ar fi secretul victoriei de la Xieng Khouang. Răspunzînd, generalul Singkapo evocă, mai întîi, împrejurările bătăliei.

— Inamicul a declanșat campania sa de anvergură în urma marilor înfrîngeri suferite de el în anii 1968 și 1969, socotind că prin aceasta va putea ieși din poziția lui de pasivitate. Atacul inamic asupra Xieng Khouang-ului era așadar inclus în strategia sa generală, pentru întregul Laos. În același timp, el era pentru americani prima experimentare a „doctrinei Guam", de a opune pe laoțieni laoțienilor. Forțele inamice care au pornit atacul, în august 1969, asupra Xieng Khouang-ului, se compuneau din „trupe speciale" ale lui Van Pao, unități tailandeze — circa 5 000 de oameni, efective ale armatei de la Vientiane și chiar „berete verzi" americane — aproximativ 1 500. Grosul infanteriei îl reprezentau forțele lui Vang Pao. Inamicul beneficia, ca forță aeriană, de aparate de zbor de toate tipurile, inclusiv B—52. De la începutul atacului din august 1969, activi-

tăţile aeriene inamice se intensificaseră pînă la 400—500 raiduri de bombardament pe zi. Bombele cădeau zi şi noapte, încontinuu. Nu ne-am lăsat însă impresionaţi de violenţa atacurilor care, dimpotrivă, aveau să ne sporească hotărîrea de luptă. Pentru a apăra zona eliberată am luptat, ca întotdeauna, cu toate forţele, întregul popor, folosind toate metodele şi exploatînd punctele slabe ale duşmanului.

La Xieng Khouang, principalul său punct slab a fost faptul că toate forţele lansate în luptă aici fuseseră deja învinse de noi în numeroase alte bătălii ; moralul lor era foarte scăzut. În al doilea rînd, aceste forţe erau pentru prima oară introduse în Xieng Khouang şi nu cunoşteau terenul. Mai mult încă, cea mai mare parte a lor fuseseră heliportate. În al treilea rînd, inamicul a întîmpinat mari dificultăţi în aprovizionare, în ciuda marilor mijloace aflate la dispoziţia sa; cu atît mai mult cu cît efectivele sale au fost foarte dispersate.

În ce ne priveşte, forţele noastre armate, poporul nostru au o bogată experienţă, cîştigată în luptele purtate vreme îndelungată în condiţiile unor violente bombardamente de aviaţie şi artilerie. Principalul factor care a determinat succesul nostru îl constituie însă încrederea în conducerea clarvăzătoare a Frontului Patriotic Lao care, de 25 de ani, conduce victorios lupta noastră. Din aceşti 25 de ani, 16 sînt ani de luptă împotriva intervenţioniştilor americani; această îndelungată confruntare ne-a făcut să cunoaştem bine forţa noastră şi cea a inamicului.

Să analizăm acum raportul de forţe. Într-un sens, forţa noastră e mai mică, într-altul, însă, mai mare decît cea a duşmanului. Ca forţă armată, efectivele noastre sînt mai mici dar, în acelaşi timp, trebuie spus că noi ducem un război popular, în care este angajat într-un fel sau altul întregul popor. În această privinţă, forţa noastră este mult superioară celei inamice.

În acest punct al discuţiei, solicit generalului Singkapo să detalieze cîteva din caracteristicile actualei lupte purtate de poporul Laosului — ţară bogată în munţi şi păduri şi cu o densitate a populaţiei relativ scăzută.

— Principiul fundamental al luptei noastre este războiul popular. Tactica folosită depinde de împrejurări — uneori procedăm la concentrarea forţelor, alteori, dimpotrivă, le dispersăm, în funcţie de caracterul diferitelor acţiuni proiectate. Aşa cum observaţi şi dv. Laosul e o ţară mică, puţin populată, un pămînt muntos, cu multă vegetaţie, multe păduri. În lupta pe care o ducem, ne sprijinim în principal pe forţele noastre proprii. Purtăm un război pe termen lung, dar cu un sfîrşit victorios. Luptăm necontenit, dar în acelaşi timp ne întărim forţele, studiem, tragem experienţa necesară. Forţele noastre s-au întărit în focul luptei.

Discuţia se îndreaptă apoi spre un alt front de luptă, unde forţele patriotice au obţinut în ultima vreme alte victorii militare demne de reţinut. Este vorba de sudul Laosului şi, mai precis, de eliberarea oraşelor Saravane şi Attopeu. Dorim să aflăm opinia generalului Singkapo asupra importanţei, într-un cadru mai general, a acestor succese militare.

— Politica S.U.A. de prelungire şi extindere a războiului în Indochina include, între altele, şi intensificarea „războiului special" din Laos. În acest scop, forţele reacţionare laoţiene cu participarea trupelor tailandeze şi cu sprijinul direct al forţelor aeriene americane, au pus la cale atacuri puternice de acaparare împotriva zonelor eliberate. Exemplul cel mai frapant l-a constituit campania numită „Operaţiunea de salvare a onoarei" — Kou Kiet, declanşată în august 1969 în Xieng Khouang. Ea a fost prima experimentare a „doctrinei Guam" dar, în acelaşi timp, şi prima sa înfrîngere. Un alt exemplu îl reprezintă atacurile întreprinse asupra sudului Laosului. Ele au fost iniţiate după invadarea Cambodgiei, făcînd parte din strategia inamicului de a face din Laos, Cambodgia şi Vietnam un singur front. Duşmanul vroia să se sprijine pe Saravane şi Attopeu pentru atacarea altor zone din sudul Laosului şi nordul Cambodgiei. Am hotărît să oprim extinderea războiului şi de aceea forţele noastre armate, populaţia regiunilor respective s-au ridicat la luptă, eliberînd oraşele Saravane şi Attopeu. Prin aceasta, am împiedicat multiplicarea atacurilor inamicului avînd ca bază cele două localităţi unde erau instalate grupuri de comando şi unde urmau să vină trupe tailandeze şi saigoneze. Luptele din sudul Laosului au evidenţiat, de altfel, prezenţa crescîndă a unor unităţi tailandeze şi saigoneze la operaţiunile militare de pe teritoriul laoţian.

— Cum apreciaţi posibilitatea unei angajări masive a trupelor tailandeze în operaţiunile din Laos ?

— După aprecierea noastră, Statele Unite sînt interesate să creeze o axă Bangkok — Phnom Penh — Saigon, în vederea folosirii tuturor forţelor reacţionare împotriva noastră. Dar armata tailandeză a fost învinsă deja de trupele noastre încă de la începutul participării sale la operaţiuni. Prima victorie asupra trupelor regimului de la Bangkok am obţinut-o la 16 iunie, în localitatea Long Mat, de lîngă baza militară Sam Thong — Long Chengunde, printr-un atac surpriză, am distrus un batalion tailandez. Acum ştim care este capacitatea de luptă a trupelor tailandeze.

— Care este atitudinea Frontului Patriotic Lao faţă de soldaţii laoţieni inamici ? Există un tratament diferenţiat, de exemplu, faţă de trupele administraţiei de la Vientiane sau de „forţele speciale" ale lui Vang Pao ?

— În principiu, considerăm că toate aceste forţe sînt compuse din laoţieni. Noi nu dorim să luptăm împotriva compatrioţilor noştri. Dar cum ei sînt în serviciul americanilor, şi mai ales atîta timp cît ţin arma în mînă îndreptată împotriva noastră, îi considerăm duşmani. Odată dezarmaţi, ei vor putea redeveni simpli laoţieni şi vor putea fi reeducaţi, vor putea fi convinşi să se comporte ca nişte adevăraţi patrioţi, să-şi apere patria şi poporul.

Următoarea temă a discuţiei o constituie şansele unei soluţionări negociate a problemei laoţiene.

— Noi am respectat întotdeauna şi cu stricteţe acordurile de la Geneva, pe care le considerăm în continuare valabile. S.U.A. au sabotat însă aceste acorduri internaţionale, care recunosc independenţa Laosului. Aceasta fiind situaţia, noi spunem că, pentru rezolvarea problemei laoţiene, este suficient ca S.U.A. să respecte aceste acorduri, să înceteze mai întîi bombardamentele, să retragă trupele americane, tailandeze şi saigoneze şi materialul de război de pe teritoriul Laosului, lăsîndu-i pe laoţieni să reglementeze totul. Dar pentru ca laoţienii să se întîlnească, este necesară încetarea bombardamentelor şi a escaladei. Este un lucru foarte de înţeles — nu te poţi întîlni, nu poţi discuta sub bombe.

Profit de pauza care s-a creat pentru a propune generalului Singkapo o nouă serie de întrebări, privind de data aceasta biografia sa de combatant. Singurul element biografic pe care-l cunosc este faptul că, asemenea generalului Vo Nguyen Giap, interlocutorul meu a îmbrăţişat, în tinereţe, cariera de profesor, urcînd abia apoi, în focul luptelor pentru independenţă, treptele ierarhiei militare, pînă la gradul de general.

— Într-adevăr, iniţial am fost institutor în oraşul Thatket. Şi, de asemenea, din 1930, şeful mişcării patriotice de tineret din localitate; era în perioada dominaţiei coloniale. Am participat apoi la fondarea organizaţiei tinerilor institutori patrioţi din Laos, pe care o camuflasem sub numele de Asociaţia sportivă laoţiană. În 1945 am luat parte la cucerirea puterii; de atunci locul meu este, neîntrerupt, în armată.

În ultimul deceniu, generalul Singkapo avea să îndeplinească o serie de misiuni diplomatice şi militare de mare importanţă. În 1960, de pildă, i-a revenit sarcina deosebit de dificilă de a conduce marşul celor două batalioane aparţinînd forţelor patriotice care, în urma înrăutăţirii situaţiei politice de la Vientiane, primiseră ordinul de a se regrupa în regiunea Xieng Khouang — Valea Ulcioarelor.

— Am ajuns cu bine în Valea Ulcioarelor chiar la 1 ianuarie 1961. Se spune că, aflînd vestea, preşedintele Kennedy şi-ar fi stricat Anul Nou. De la această dată am îndeplinit timp de opt ani funcţia de comandant şef al regiunii militare Xieng Khouang — Valea Ulcioarelor.

— Care este programul obişnuit al unei zile de lucru ?

— De obicei lucrez în Comitetul Înaltului Comandament al Armatei populare de eliberare. Ne ocupăm zilnic de coordonarea diferitelor activităţi ale armatei, facem inspecţii pe front, pe cîmpurile de instrucţie, urmărim procesul de creare a noilor unităţi. Există apoi diferite activităţi politice (generalul Singkapo este de 20 de ani membru al C.C. al F.P.L.). Munca noastră începe dimineaţa devreme şi se încheie tîrziu, în noapte.

Îmi privesc involuntar ceasul. Este trecut de miezul nopţii. Generalul observă şi nu-şi poate stăpîni un zîmbet.

— Sîntem foarte bucuroşi de întîlnirea din această seară, de aceea am şi uitat de timp. Vizita unui ziarist român este o mare încurajare pentru lupta noastră, contribuie la cunoaşterea ei mai bună în lume şi, prin aceasta, ne este de mare ajutor. Mă folosesc de prezenţa dv. în zona eliberată a Laosului pentru a adresa salutările noastre partidului, guvernului, poporului român. Dorim ţării dv. mari succese în construcţia socialismului. Sper să pot vizita într-o bună zi România.

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

septembrie 1970

AUTOSTRADA TRANS-SAHARIANĂ

O vedere aeriană a uneia din zonele neospitaliere prin care urmează să treacă „trans-sahariana"

Una din cele mai interesante și mai grele lucrări rutiere din lume se desfășoară acum în Sahara : o șosea de beton și asfalt, lungă de 2 847 de kilometri, va traversa cel mai mare pustiu al planetei, pe direcția cardinală nord-sud.

Hotărîrea de a construi această „axă a civilizației", sau, cum i se mai spune, „aorta Africii centrale", a fost luată în 1964, la Addis Abeba, la o reuniune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa. La început, rezoluția a fost considerată „o viziune plăcută, dar platonică". Au urmat tratativele pentru finanțare și s-a ajuns la un prim acord numai pentru sumele necesare proiectului de construcție (circa 300 000 de dolari, din care 250 000 din fondurile O.N.U. și 50 000 din bugetele țărilor direct interesate).

Proiectarea șoselei a fost încredințată prin concurs Institutului central de studii și proiectări rutiere din Praga (S.U.D.O.P.) și Societății de studii tehnice și economice din Paris (S.E.T.E.C.). Lucrările pentru stabilirea traseului optimal au fost foarte grele și complexe. Au stat în cumpănă, în primul rînd, multe și nu întotdeauna convergente interese economice. Din această cauză, autostrada va arăta, la terminarea ei, ca o cîrjă uriașă pe harta Saharei. Punctul de pornire a drumului va fi orașul El Golea din Algeria centrală. De acolo, se va desfășura direct spre sud, pînă în localitatea Tamanrasset. Aici, autostrada se va desface în două ramuri, ce se vor îndrepta una către Mali, alta către Niger.

Cu toate că pe hărți Sahara este o mare suprafață albă sau galbenă, care lasă impresia că nu ar ridica prea multe piedici în fața proiectelor rutiere, pe teren s-a văzut că realitatea este cu totul alta. Pe lîngă problemele climaterice, ele însile extraordinar de dificile, de natură să îngreuieze lucrările de construcție și să determine importante măsuri de protecție, nici problemele de nivel nu sînt mai ușoare. Sahara este, după cum se știe, o lungă suită de dune de nisip, al căror profil se modifică uneori pe nesimțite, alteori în interval de cîteva ore, sub influența vînturilor.

Dunele sînt întretăiate de șiruri de stînci, iar spre extremitățile autostrăzii sînt barate de munți din roci dure. Panglica de beton a șoselei a trebuit să părăsească de multe ori linia dreaptă și să execute curbe largi și grațioase. S-au prevăzut cîteva tunele și viaducturi. În unele zone ale deșertului, în special în partea de nord, autostrada va avea, de cîteva ori, cîte două trasee, ca variante de rezervă împotriva dunelor mișcătoare. În inima Saharei, în regiuni în care nu pătrundeau nici caravanele de cămile, constructorii vor întîmpina craterele și ciupercile uriașe care fac din Sahara un fel de copie a peisajului selenar. Primii oameni care au semnalat aceste ciudățenii ale deșertului au fost aviatorii, iar întîia descriere, de neuitat, a făcut-o Antoine de Saint-Exupéry, care a și aterizat, forțat, pe platforma uneia din marile ciuperci de gresie din mijlocul pustiului.

Autostrada trans-sahariană va fi presărată, literalmente, cu stații de alimentare și aprovizionare, unde călătorii vor căuta mai multă... apă decît benzină și ulei. Se prevăd puncte frecvente de radiotelefonie și semnalizări optice anticiclon. De pe acum, țările pe teritoriul cărora va trece „aorta africană" pregătesc proiecte pentru vaste întreprinderi miniere, industriale, agricole, pentru centre turistice și vînătorești.

Pe aeroportul din Bzemen a fost instalat un radar uriaș, cu ajutorul căruia poate fi supravegheat spațiul aerian înconjurător, pînă la depărtarea de 315 km. În același timp, acest „ochi al cerului" poate preciza poziția oricărui avion aflat în zbor pînă la înălțimea de 30 km. Radarul cîntărește 4 000 de kilograme, are lățimea de 15 m și înălțimea de 9 m. El se rotește în jurul axei de susținere în 30 de secunde.

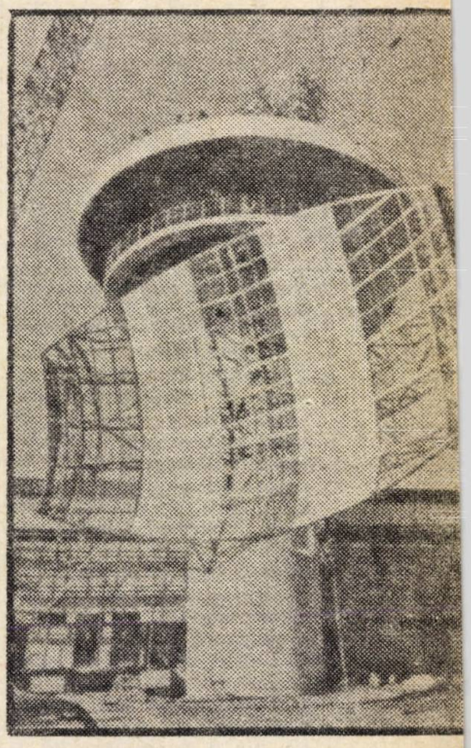

O FARSĂ CU PAPIRUS

„Promenada" relativ ușoară pe care a făcut-o Thor Heyerdahl în timpul verii de-a latul Oceanului Atlantic, de la coasta Africii pînă în Arhipelagul Antilelor, n-a mai fost înconjurată de emoție și nici n-a stîrnit entuziasm. Sîntem foarte departe de „Kon-Tiki", celebra plută din lemn de balsa care a servit drept suport primei navigații aventuroase a imaginativului norvegian. Actuala ambarcație a semănat mai mult a publicitate decît a demonstrație științifică.

În primul rînd, constructorii de nave fluviale din snopuri de papură, de pe vremea faraonilor, nu aveau la îndemînă nici foliile de mase plastice, nici instalațiile de radiofonie și telecomunicații pe care le-a folosit norvegianul în timpul ultimei sale călătorii.

Și chiar dacă nu acordăm o prea mare importanță condi-

Numeroase reviste de ştiinţă consacră, de la o vreme, spaţii ample problemelor de „matematică şi geometrie amuzantă", foarte frecvente în publicaţiile din secolul trecut. Pe atunci, ele erau considerate simple jocuri. Astăzi au devenit, în raport cu necesitatea unui înalt nivel de educaţie tehnică generală adevărate „teste" pentru gimnastica minţii. Iată un exemplu în ilustraţia reprodusă de noi : „Monumentul nehotărît", desenat de Roger Hayward. Cîţi stîlpi are ? Cît de repede se produce procesul observaţiei, între senzaţia vizuală pe care o dau partea de sus a monumentului şi partea lui inferioară ?

ţiilor tehnice în care a plutit Heyerdahl, nici faptului că el beneficiază de suma cunoştinţelor moderne de navigaţie, în care se cuprind harta vînturilor constante şi harta curenţilor oceanici, — pe care navigatorii egipteni din antichitate nu aveau de unde să-i ştie — voiajul relativ reuşit al corabiei de papirus „Ra II" rămîne tot atît de nesemnificativ ca eşecul lui „Ra I".

Ideea interferenţei civilizaţiilor antice, pe care aproape toţi filozofii culturii au tendinţa să o considere întemeiată, nu poate fi acceptată fără limite. De pildă, se consideră că nu are nici un temei ştiinţific argumentul lui Thor Heyerdahl că navigatorii egipteni ar fi ajuns în Mexic, cîndva, cu o mie, două sau chiar trei mii de ani înaintea navigatorilor spanioli, argument sprijinit pe faptul că în Egipt şi în Mexic se află construcţii religioase în formă de piramide, mai mult sau mai puţin asemănătoare. Cea dintîi observaţie a oamenilor de ştiinţă care combat ipoteza lui Thor Heyerdahl este că mormintele faraonilor au fost înălţate cu cel puţin trei milenii înaintea altarelor sacre ale aztecilor. Cele mai vechi construcţii de formă piramidală din Mexic datează de 1 200—1 300 de ani, iar cele mai recente de 6—700 de ani. Dacă egiptenii au traversat Atlanticul în voia vînturilor, cu fragile corăbii de papirus „neranforsat", aceste peripluri ar fi trebuit să fie contemporane cu ultimele piramide faraonice, cu epocile de înflorire ale civilizaţiei egiptene. Printre navigatori au fost, oare, şi constructori sau oameni destul de pricepuţi în tehnica foarte complicată a marilor edificii de piatră ? Enorma diferenţă de timp între aceste prea puţin probabile expediţii oceanice şi construirea altarelor din Mexic nu ar putea fi explicată în nici un fel. De ce au aşteptat succesorii egiptenilor timp de două mii de ani, adică de-a lungul a vreo 60—70 de generaţii, pentru a se decide să înalţe nişte edificii măreţe şi armonioase, a căror reţetă le fusese adusă pe nişte snopi de papirus ?

„Farsa cu papirus", cum este intitulat, acum, voiajul lui Thor Heyerdahl, ar fi putut rămîne o probă psihologică şi sociologică de oarecare valoare, dacă se mărginea la experienţa de viaţă a navigatorilor de pe „Ra II". Chiar dacă se ştiau într-o relativă siguranţă, datorită mijloacelor moderne de telecomunicaţie şi posibilităţilor rapide de intervenţie şi salvare, oamenii de naţionalităţi şi de profesii deosebite, claustraţi într-un spaţiu foarte restrîns, confruntaţi cu necunoscutul — dacă nu de-a dreptul cu primejdiile — au reacţii interesante, desigur, şi care nu pot fi experimentate oricînd. Despre aceste aventuri sufleteşti, despre teamă şi speranţă, despre panică şi consolare, aşteptăm să ne vorbească navigatorii de pe barca de papirus — nu despre transferuri imaginare de civilizaţii defuncte.

FALSIFICATORII DE PREMII NOBEL

Nici nu se putea ca prestigioasa consacrare acordată de juriile din Stockholm să nu aibă, cu trecerea anilor, micile ei peripeţii în culise. Din 1901, cînd au fost acordate cele dintîi premii instituite de Alfred Nobel, şi pînă acum, aproape 400 de savanţi şi scriitori au beneficiat nu numai de cecurile testate de inventatorul dinamitei, ci şi de binemeritata notorietate publică de care este însoţită premiul. Se întîmplă, însă, că tocmai această notorietate, de pe urma căreia pot decurge unele beneficii, a fost speculată de un mare număr de impostori.

În principiu, premiile Nobel sînt conferite, pentru lucrările din domeniul chimiei şi fizicii, de plenul Academiei din Stockholm; pentru medicină şi fiziologie, de Institutul academic Karolinska ; pentru literatură de secţia literară a Academiei suedeze, iar pentru activitatea consacrată păcii, de o comisie formată din cinci deputaţi ai Stortingului norvegian.

Nici o normă nu precizează în ce fel se vor prezenta candidaturile la premiu. De obicei, fiecare din instituţiile enumerate mai sus au grijă să constituie un mic grup de specialişti care fac selecţia lucrărilor meritorii din lumea întreagă şi propun o listă cu un număr mic de competitori. De asemenea, se primesc propuneri scrise, motivate, documentate, din partea altor academii naţionale, institute ştiinţifice, uniuni de scriitori, cercuri literare şi chiar din partea unor autorităţi guvernamentale. Executorii testamentari ai lui Nobel aleg cîţiva referenţi, indiferent din ce ţară, savanţi cu autoritate indiscutabilă, al căror aviz cîntăreşte greu în acordarea premiului. Unul din referenţii cei mai autorizaţi, profesorul J. Wyman, de la Spitalul Elena din Roma, a participat la congresul internaţional al fiziologilor, ţinut de curînd la Braşov. Este probabil că atenţia cu care domnia-sa, alături de profesorul Zotterman, secretarul general al Comitetului pentru decernarea premiilor Nobel, a urmărit lucrările congresului nu este străină de preocuparea de a găsi, printre membrii săi, cel puţin un candidat la premiul Nobel pentru fiziologie, pe anii imediat următori.

Cu toate precauţiile luate de autorităţile ştiinţifice şi literare de la Stockholm, prin lume circulă un număr relativ mare de „premianţi" impostori. Aceştia profită, în special, de golurile din palmaresul nobilei consacrări. În anii celor două războaie, premiile n-au fost acordate, din cauza greutăţilor de comunicare. În alţi ani, comisiile n-au socotit că lucrările candidaţilor sînt realmente un pas înainte în domeniul ştiinţific respectiv, şi n-au acordat premiul. Îndată au apărut „pseudo-savanţi" care profitînd de „pauza" oficială s-au prezentat la edituri, la diverse oficii guvernamentale, chiar la unele instituţii de ştiinţă cu cărţi de vizită ornamentate de titlul „laureat al premiului Nobel".

Alt aspect de culise îl oferă candidaturile savanţilor-închipuiţi. 1 300 de dosare sosite la comisiile de premiere sînt fructele unor imaginaţii delirante, n-au nimic de-a face cu ştiinţa sau se pierd în divagaţii metafizice. Inventatori neînţeleşi ai unor mecanisme neinteligibile, descoperitori ai mişcării perpetue, creatori de energie din neant revendică, în fiecare an premiul Nobel, în unele cazuri, dosarele conţin documentări uluitoare, atît de vaste şi de amănunţite, încît referenţii comisiilor trebuie să depună o muncă serioasă pentru a le demonstra vanitatea.

În schimb, instituţiile care acordă premiul au orgoliul să afirme că palmaresul nu cuprinde decît savanţi autentici. Ceea ce nu înseamnă că toţi posesorii premiului Nobel au făcut descoperiri infailibile. O bună parte dintre ei nu mai înseamnă prea mult în stadiul de azi al ştiinţelor exacte.

PIETRE SCUMPE

După cinci ani de strădanii şi de cheltuieli fizicienii trustului american General Electric au găsit piatra filozofală : au izbutit să transforme cîteva kilograme de cărbune într-un diamant. Din punct de vedere ştiinţific, operaţia nu este foarte valoroasă. De multă vreme se ştie să diamantele sînt produse, în natură, de frămîntările vulcanice ale scoarţei şi anume din condensarea moleculelor de carbon la presiuni 2—3 mii de atmosfere şi temperaturi de acelaşi ordin, situaţii care se produceau frecvent, în primele ere geologice. Ideea de a reproduce condiţiile acestea în laborator, apoi pe scară industrială, este veche de aproape o sută de ani. Cîteva uzine din Uniunea Sovietică, din Statele Unite, din Franţa, fabrică diamante. Sau, mai bine-zis, aşchii de diamant, pentru că produsele acestor „uzine de alchimie" sînt inferioare diamantelor naturale ca duritate şi mai ales ca volum.

Diamantul născut în laboratorul General Electric se deosebeşte, însă, de pietrele scumpe produse pînă acum deoarece este : 1) mult mai scump şi 2) mult mai greu. Are un carat, adică exact 0,2128 dintr-un gram, ceea ce înseamnă că este cel mai mare dintre toate diamantele artificiale produse pînă acum. În ce priveşte preţul, se poate pune întrebarea de ce se chinuiesc, de vreme ce diamantul acesta de un carat artificial este de cel puţin zece ori mai scump decît o piatră naturală de aceeaşi greutate.

Se crede însă că din moment ce a fost stabilit un procedeu nou de fabricaţie, viitoarele diamante sintetice produse în serie vor fi mai ieftine şi mai luminoase decît cele naturale. Oricum, ele nu sînt destinate colierelor, ci exclusiv acţiunii „Mohol" pentru forajul foarte adînc. Instrumentele de

foraj care încearcă să macine la adîncimi de peste 6—7 000 de metri în necunoscuta scoarță a Pămîntului, au nevoie de „dinți de diamant" din ce în ce mai mari și mai puternici.

„ADEVIN ȘI POLIPROPILEN"

Tony Durham, redactor la radiodifuziunea britanică, a ținut să aducă grabnic la cunoștința ascultătorilor săi că o editură londoneză a pus la punct o nouă tehnologie pentru legatul cărților.

Știrea dată de Durham este de două ori interesantă. Întîi, pentru că o face un radioredactor. Departe de a fi partizanul părerii că radioul și televiziunea tind să înlăture autoritatea lecturii ca mijloc de informare și comunicare intelectuală, el își exprimă convingerea că scrisul imprimat își extinde hegemonia. Cartea rămîne prietenul și sprijinul cel mai puternic al omului modern, indiferent de facilitățile informaționale pe care i le pune la îndemînă civilizația tehnică actuală.

Dar, spune Tony Durham, în calitate de cititor activ, majoritatea cărților sînt incomode, mai ales din cauza felului cum sînt legate. Legătoriile au rămas în urmă, la un nivel tehnic medieval. Cărțile se deschid relativ greu, în schimb se închid foarte ușor — și chiar singure, de îndată ce le lași din mînă. Filele adunate cu forța la cotor, cusute, încleiate, nu consimt să se desfacă grațios și să rămînă deschise, fără obiecții mecanice. O noutate, intervenită acum cîțiva ani, era înmuierea „cotorului" cărții într-o soluție de vinilin, numită „adevin". Un timp oarecare, filele astfel lipite rămîneau solidare. După cîteva ore de lectură, cotorul avea cîteodată obiceiul neplăcut de a se desface și un mare număr de cititori rămîneau cu un pachet de file detașate în brațe. Noul procedeu, pornit tot de la utilizarea unei substanțe macromoleculare, numită „polipropilen", s-ar părea că posedă uimitoare proprietăți adezive, afară de faptul că este inodor, transparent ca sticla și foarte rezistent. Filele, care par a fi reținute între ele de o forță magnetică, formează cărți care se deschid pînă la cotor, păstrează suprafețe orizontale, fără îndoituri și fără pofta elastică de a se închide singure, la primul moment de nesupraveghere.

Mircea GRIGORESCU

Din culisele vieții politice americane

LYNDON JOHNSON ȘI FRAȚII KENNEDY (II)

Continuăm să reproducem, după revista „Life", relatările lui Kenneth O'Donnell, fost șef al personalului Casei Albe și colaborator apropiat al lui Lyndon Johnson și al lui John și Robert Kennedy. După ce, în capitolul anterior (vezi „Lumea" nr. 37), s-a ocupat de raporturile încordate și de animozitatea care domnea între Lyndon Johnson și John Kennedy, autorul evocă episoade petrecute după asasinatul de la Dallas. Observator direct al evenimentelor „de culise", Kenneth O'Donnell prezintă în paginile alăturate evoluția, adesea furtunoasă, a relațiilor dintre Lyndon Johnson, Robert Kennedy și alți lideri ai partidului democrat.

John Kennedy și Lyndon Johnson după Convenția democrată din 1960

Prima oară cînd am discutat între patru ochi cu Lyndon Johnson după asasinarea lui John Kennedy a fost în decembrie 1963, pe bordul avionului „Air Force One". El mi-a declarat atunci că nu dorește ca Bobby Kennedy să fie candidatul lui la vicepreședință în 1964.

„Nu vreau ca istoria să considere că am fost ales în această funcție, deoarece l-am avut pe Bobby Kennedy pe listele electorale alături de mine — a spus el. Dar îl voi lua dacă voi avea nevoie". Cu alte cuvinte, dacă republicanii ar fi desemnat un candidat mai liberal decît Barry Goldwater, Johnson își dădea seama că ar putea fi nevoit să-l ia pe Kennedy ca vicepreședinte.

Realitatea era că Johnson nu voia pe nimeni ca vicepreședinte. Se simțea amenințat de orice om care domina o circumscripție electorală. Aceasta, după părerea lui Johnson, ar fi redus din propria lui victorie. În cursul primăverii anului 1964, am asistat în mod direct la oscilațiile ciudate, chinuitoare ale președintelui Johnson în timp ce făcea planuri pentru Convenția partidului democrat.

Eram de părere că, din două motive, dispuneam de posibilitatea de a-l influența în mod hotărîtor pe Johnson în selecționarea vicepreședintelui. În primul rînd, Johnson avea mare nevoie de mine și de alți membri ai personalului lui Kennedy, în calitate de verigi ale sale spre conducătorii din întreaga țară ai partidului democrat. Contactele lui Johnson cu ei erau neînchipuit de slabe; el își consacrase totdeauna energia și atenția conducătorilor Congresului și nu adevăraților oameni de partid la nivelul statelor. Cunoștea personal doar pe puțini dintre ei.

În al doilea rînd — și fapt poate mai important — Johnson dorea să evite orice luptă inutilă cu Bobby Kennedy. În acel moment era obsedat de ideea că Kennedy se va impune la vicepreședință, adresîndu-se participanților la Convenția partidului. El mi-a mărturisit în repetate rînduri acest lucru, întrebînd de obicei, cu o nemulțumire reală, de ce Bobby nu se retrage de bună voie pentru a nu crea probleme. Eu îi vorbeam la fel de des despre numeroasele apeluri telefonice pe care le primeam de la conducători ai partidului din întreaga țară, care erau siguri că Bobby putea cîștiga o luptă în Convenție.

În acel moment, mă aflam într-o poziție singulară: Johnson mă numise director executiv al campaniei sale electorale și, în același timp, eram singura punte de legătură reală între președinte și Bobby. Rareori își spuneau unul altuia un cuvînt. Cînd vreunul din ei voia ca celălalt să știe ceva îi trimitea vorbă prin mine. Johnson avea încredere că voi fi cinstit cu el, și am fost. I-am spus președintelui că sînt de partea lui Bobby și că, dacă Bobby va încerca să devină vicepreședinte, voi demisiona și voi lucra pentru el.

CUM A ÎNCERCAT LYNDON JOHNSON SĂ SE DEBARASEZE DE ROBERT KENNEDY

Dorința de a se descotorosi de Bobby devenise treptat atît de puternică încît mergea chiar pînă la încercarea de a ruina șansele lui Kennedy de a candida în 1972. Johnson considera că cele două persoane care ar putea să-l înlăture pe Bobby

Robert Kennedy (în dreapta), la o reuniune avîndu-l ca vorbitor pe Lyndon Johnson. Fotografia consemnează una din rarele lor apariții în public împreună

erau Sargent Shriver, membru al familiei Kennedy, și senatorul Eugene McCarthy. Johnson, care cunoștea punctele slabe ale oamenilor, s-a adresat întîi lui Shriver.

Într-o zi de martie a anului 1964 mă aflam singur cu președintele în biroul său, cînd s-a auzit la dictafon vocea lui Bill Moyers (purtător de cuvînt și om de încredere al lui Johnson — n.tr.). Fără să știe probabil că eu ascultam, Moyers i-a spus președintelui că a întreprins sondaje pe lîngă Shriver în legătură cu acceptarea desemnării la vicepreședinție. Shriver era de acord, spunea Moyers, iar familia Kennedy nu avea obiecții, nici măcar Bobby. Johnson zîmbind m-a privit întrebător. „Pe dracu' că nu ar avea", — am spus eu, destul de tare ca Moyers să mă audă. Discutasem de mai multe ori cu Bobby despre modul în care președintele încerca să-l folosească pe Shriver. Bobby se simțea jignit de modul în care Shriver reacționase la avansurile lui Johnson ; era de părere că Shriver ar fi trebuit să-l informeze mai mult. Ulterior i-am spus președintelui că vom lupta împotriva acestei manevre și că, în cazul în care urmează ca un Kennedy să figureze pe listele electorale, acesta trebuie să fie Bobby, iar Johnson a acceptat în mod amabil.

Încercarea cu Eugene McCarthy s-a terminat aproape la fel de repede. Președintele i-a cerut lui McCarthy să viziteze pe conducătorii partidului din statele mari : Dick Daley, Jesse Unruh, Frank Smith. Dar acești oameni erau strîns legați de ceea ce mai era o „organizație Kennedy" și, în consecință, nu i-au dat nici o încurajare lui McCarthy. Într-o zi, Johnson mi-a spus : „Vreau ca alături de mine să candideze un catolic. Ce părere aveți voi despre Eugene McCarthy ?" I-am răspuns : „Cum puteți alege pe senatorul nr. 2 din Minnesota în fața senatorului nr. 1 din Minnesota, Hubert Humphrey, care este mai calificat și se bucură de mai mult sprijin numai deoarece al doilea om este catolic ? Catolicii ar fi nemulțumiți".

Acum era clar pentru Johnson că tabăra Kennedy îl dorea pe Humphrey ca vicepreședinte. Pentru noi era la fel de clar că Johnson nu-l dorea pe Humphrey. Președintele își bătea deseori joc în particular de senatorul de Minnesota, iar afecțiunea noastră pentru Hubert îl nedumerea întotdeauna.

La mijlocul lunii aprilie, Johnson a convocat o ședință a personalului său politic, alcătuit din Larry O'Brien, James Rowe, Richard Maguire, Walter Jenkins, Jack Valenti, Bill Moyers, John Bailey și eu. Președintele i-a cerut lui Jenkins să citească rezultatele unei anchete care trebuia să arate că un candidat catolic este de importanță crucială pentru listele electorale. Apoi a întreprins el însuși un sondaj în acest grup — alcătuit în proporție de aproximativ 90 la sută din catolici — și a fost supărat și uimit să constate că toți oamenii lui Kennedy care erau de față se pronunțau pentru Humphrey. Johnson a ridicat ședința și mi-a cerut să vin singur în camera mică de lîngă Biroul Oval. După o discuție îndelungată, în cursul căreia am subliniat că Humphrey constituie alegerea noastră unanimă, Johnson a spus în cele din urmă : „Bine, dacă voi îl vreți pe Humphrey, îl aveți. Puteți să comunicați știrea acum, dacă doriți. Nu o voi dezminți".

Cu acest angajament din partea lui Johnson, Shriver și McCarthy fiind înlăturați, drumul părea liber pentru Humphrey. Dar nu credeam cu adevărat că Johnson își va respecta promisiunea. Eram de părere că trebuie să exercităm în continuare presiuni asupra lui și modul cel mai bun era de a-l determina să facă presupuneri despre planurile lui Bobby.

BOBBY DEMISIONEAZĂ

Între timp, Bobby ajunsese în cele din urmă la anumite concluzii cu privire la propriul său viitor : că Goldwater va obține desemnarea și, chiar dacă Goldwater nu ar reuși, iar Johnson l-ar dori ca vicepreședinte, nu era cazul să pună mult preț pe vicepreședință. Bobby era tot mai sigur că nu ar putea să colaboreze bine cu președintele. Recentele călătorii ale lui Bobby în Europa, unde fusese primit cu simpatie, îl neliniștiseră pe Johnson și adînciseră bănuielile lui, deja serioase, în legătură cu Bobby și cu mobilurile sale.

Am discutat toate acestea într-o noapte de mai, la locuința lui Bobby din Hickory Hill, împreună cu fratele său Ted, cumnatul său Steve Smith, Larry O'Brien și Fred Dutton. Bobby ne-a spus că a hotărît să evite vicepreședința, să demisioneze din funcția de ministru al justiției și să plece la New York. Ted și Steve doreau ca el să-și anunțe imediat candidatura pentru Senat. Ted, în special, era de părere că Johnson nu-l va lua niciodată pe Bobby pe lista lui în nici o împrejurare și, în plus, era mai bine pentru fratele său din punct de vedere psihologic să se despartă de Lyndon.

În loc de aceasta, eu i-am cerut lui Bobby să nu-și dezvăluie planurile pentru a-l ține pe Johnson în nesiguranță și a ne permite să obținem sprijin pentru Humphrey. Dacă Bobby s-ar retrage acum, am spus eu, ne-am pierde capacitatea de presiune pe lîngă Johnson și el s-ar simți liber să aleagă pe oricine ar dori chiar și pe un anonim.

A izbucnit o discuție înfierbîntată. Bobby hotărîse în mod practic să se retragă. I-am spus că fără el vom eșua în mod cert. I-am expus lucrurile pe o bază personală : eram datori față de noi înșine — și față de cei care îl sprijiniseră pe fratele său — să ne asigurăm că vom fi reprezentați de cineva în guvern. „Hubert este cel mai bun om disponibil care reprezintă părerile noastre" — am spus eu. Argumentul pentru Hubert ca vicepreședinte era mult mai puțin convingător pentru Bobby decît acuzația că ceea ce urma să se întîmple era răspunderea lui.

În cele din urmă a acceptat. Pentru mine, acesta a fost unul din momentele cele mai frumoase ale carierei lui controversate. Interesul său era să plece imediat la New York. Altminteri s-ar fi părut că așteaptă desemnarea la vicepreședință și apoi acceptă să primească sarcina mai puțin importantă de la New York. Nimeni nu a apreciat vreodată pe deplin ce daune politice personale a suferit Bobby din cauza acestei amînări. Pe cînd părăseam casa în noaptea aceea, mi-a strigat : „Atunci cînd vor începe lupta nemiloasă, O'Donnell, să fii acolo ca să singerezi împreună cu mine".

În timp ce Bobby își păstra calmul, Johnson ajunsese într-o stare de mare agitație. Întreba aproape zilnic ce planuri are Kennedy. La sfîrșitul lunii iulie, imediat după ce republicanii îl desemnaseră pe Goldwater candidat în alegeri, președintele s-a simțit, în sfîrșit, liber să-l dea deoparte pe Bobby. După întîlnirea lor la Casa Albă, Kennedy a venit imediat la un restaurant din apropiere, unde mă aflam împreună cu Larry O'Brien. Se simțea extraordinar de ușurat și era foarte bine dispus. Pe cînd vorbea, am fost chemat la telefon. Era președintele. Mi-a spus : „Chiar acum am discutat cu prietenul dumitale. Vino imediat aici".

„Domnule președinte — i-am spus eu — vreau să fiu cinstit. Ministrul justiției se află aici împreună cu mine".

„Foarte bine — mi-a răspuns Johson. Trebuie să dăm un comunicat chiar acum".

Cînd am ajuns la Casa Albă, Johnson mi-a explicat că excludem de pe listele electorale orice membru al cabinetului său. Împreună cu Johnson am redactat comunicatul ; apoi s-a dus la telefon și a început să cheme pe membrii cabinetului pentru a le anunța știrea.

„OPERAȚIUNEA MANSFIELD"

În seara aceea, după ce Bobby fusese înlăturat, soția mea mi-a telefonat că Humphrey mă așteaptă la Mayflower Hotel. M-am dus acolo și i-am spus ce se întîmplase. „Bobby tocmai a fost înlăturat — i-am spus eu — și următorul ești dumneata dacă nu lupți". Humphrey m-a întrebat dacă ne vom adresa Convenției în favoarea lui. I-am răspuns că da, neapărat.

A doua zi, Humphrey și cu mine am luat un aperitiv cu Jack Conway, consilierul politic al lui Walter Reuther (lider sindical — n.tr.), la Hay-Adams Hotel. Conway ne-a asigurat că va acționa pentru a obține sprijin pentru Humphrey din partea conducătorilor sindicali. În ziua următoare, cînd înlăturarea lui Bobby și a celorlalți membri ai cabinetului fusese anunțată în cele din urmă de Johnson, Bobby s-a dus la biroul lui Humphrey din clădirea Senatului pentru a-și manifesta simpatia față de Humphrey și pentru a anunța presei că Humphrey este alegerea lui. Acesta a fost primul indiciu public că forțele familiei Kennedy îl sprijină pe Humphrey. Johnson a fost uimit.

Apoi Johnson a fost lovit de un baraj de luări de poziție în favoarea lui Humphrey din partea mai multor guvernatori de state — Hughes din Iowa, Hughes din New Jersey, Brown din California, Reynolds din Wisconsin, printre alții, și din partea unor conducători sindicali ca Reuther, Meany și David Dubinsky. Pe măsură ce presiunea în favoarea lui Humphrey se intensifica, Johnson devenea ostil și violent. Se comporta cu Hubert în mod grosolan la ședințele de la Casa Albă și la recepții, întrebîndu-l deseori în fața unui grup de oameni ce părere are despre Shriver, despre McCarthy sau despre senatorul Tom Dodd din Connecticut ca eventuali

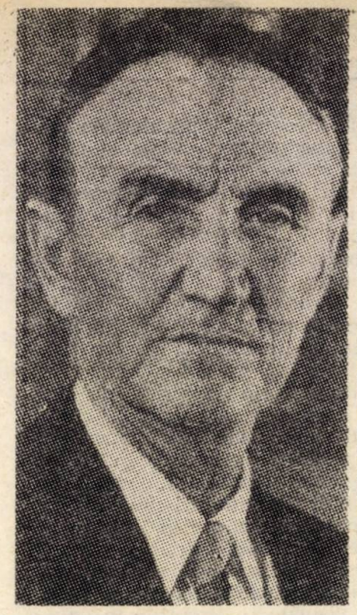

Senatorul Mansfield, pe care Johnson l-ar fi dorit partener pe listele electorale în 1964, dar care a declinat oferta de a candida la funcția de vicepreședinte

candidați la vicepreședinție. Humphrey, oricît era de dornic să obțină vicepreședința, tăcea și nu-și pierdea niciodată cumpătul, cerînd prietenilor să nu-l preseze prea tare pe Johnson.

Cu cîteva săptămîni înainte de Convenție, Johnson a făcut o ultimă încercare de a-l înlătura pe Humphrey și de a alege o altă persoană, căreia pînă și adepții lui Humphrey ar fi evitat să i se opună — senatorul Mike Mansfield. Chiar și aceia dintre noi care lucrau la Casa Albă nu au bănuit că Johnson se gîndea la Mansfield, pînă cînd senatorul din Montana nu a fost propus drept candidat la vicepreședinție într-un articol de ziaristul William S. White, unul dintre cei mai intimi prieteni texani ai lui Johnson. White lansase deseori un balon de încercare pentru Johnson la rubrica sa, astfel încît președintele să poată vedea încotro bate vîntul. De data aceasta, el scria că Johnson are mare nevoie de un catolic pe lista lui și că Mansfield ar fi candidatul ideal.

Menționarea lui Mansfield de către White a constituit pentru mine un semnal clar că Johnson era hotărît în continuare să-l înlăture pe Humphrey ca tovarăș de listă. În zilele dinaintea Convenției, pe cînd mă aflam acasă și-mi făceam bagajele pentru a pleca la Atlantic City, am primit un telefon de la Johnson.

„Cred că avem un catolic pe listă" — mi-a spus el.

Avînd încă în minte articolul lui White, știam ce va urma. „Domnule președinte — i-am spus eu — credeam că am căzut cu toții de acord că senatorul Humphrey va fi vicepreședinte".

„Ei, înțelegerile se fac și se desfac — mi-a răspuns el. Lucrul cel mai important este să cîștigăm președinția. Am examinat cîteva sondaje noi. M-am hotărît asupra lui Mike Mansfield".

Nu puteam spune nimic.

„Kenneth, nu poți fi împotriva lui Mansfield. Nici dumneata, nici altcineva din oamenii lui Kennedy — mi-a spus Johnson. E unul dintre ai voștri. Voi îl admirați și îl respectați. Dacă sînteți preocupați de Bobby și de alegerile din 1972, Mike este ideal. E prea bătrîn ca să candideze atunci".

I-am răspuns destul de slab: „Domnule președinte, nu cred că Mike Mansfield va accepta desemnarea".

„Lasă-mă să-ți spun ceva: așa s-a spus și despre bătrînul Lyndon în 1960 — mi-a spus președintele. Cînd te duc pe colina aceea și-ți arată pajiștile verzi din vale și frumoasa Casă Albă în mijlocul lor, știi ce faci? Accepți. Toți acceptă". Apoi, fără să mai spună nimic, a închis telefonul.

La Atlantic City nu am mai auzit nimic despre propunerea Mansfield. Nu am menționat niciodată nimănui convorbirea mea cu Johnson pînă anul trecut cînd, într-o zi, la Washington, discutam cu Mansfield despre altceva. Cînd am terminat, l-am întrebat pe Mike ce s-a întîmplat între el și Johnson. Și-a scos pipa din gură și a zîmbit.

„Am citit și eu articolul lui White — mi-a spus Mansfield — și, ca toată lumea la Washington, am înțeles ce însemna. Am așteptat cîtva timp și apoi am hotărît să-l bat cu propriile lui arme. M-am dus la Casa Albă și i-am spus: «Domnule președinte, am citit articolul domnului White despre mine și vreau să știți că în nici o împrejurare nu voi accepta desemnarea ca vicepreședinte». Și cu asta s-a terminat".

Ironie a sorții, Johnson încercase să joace cu Mansfield același joc pe care John Kennedy îl jucase cu el în 1960 — oferindu-i vicepreședința pentru a-l înlătura de la conducerea Senatului. După ce lucrase cinci luni cu Mansfield, Johnson a descoperit că acesta nu era un om care putea fi manevrat cu ușurință.

„SÎNT. TOTUȘI, PREȘEDINTELE STATELOR UNITE..."

Mi-a părut deseori rău pentru Lyndon Johnson, în cursul acelor nefericite luni din 1964, cînd încerca să completeze restul mandatului lui John Kennedy, străduindu-se să lucreze cu cabinetul lui Kennedy și cu personalul Casei Albe. Dorea să fie un președinte bun, dar își dădea seama că majoritatea oamenilor lui Kennedy din cercurile oficiale ale Washingtonului manifestau răceală față de el, în special absolvenții universităților din estul Statelor Unite, membri ai guvernului care considerau prezența lui la Casa Albă drept un accident nefericit. Johnson se afla într-o situație grea și lupta cu dîrzenie pentru a face tot ce putea în condiții neplăcute. Îmi amintesc îndeosebi o seară din primăvara aceea, cînd am fost invitați cu toții la un cocteil oferit în cinstea lui Jacqueline Kennedy. Președintele Johnson ne-a rugat în mod aproape plîngăreț, pe Larry O'Brien și pe mine, să mergem la recepție împreună cu el. Cînd am sosit la club, am constatat că noi trei eram singurii îmbrăcați în haine de stradă. Toți ceilalți purtau haine de seară. Era evident că toți urmau să participe mai tîrziu la un dineu oferit de o ambasadă la care președintele nu plănuise să se ducă. Toată lumea roia în jurul lui Jacqueline Kennedy, care era strălucitoare și bucuroasă să apară pentru prima oară în public de la moartea soțului ei, și nimeni nu-i acorda multă atenție lui Johnson. Am stat într-un colț cu președintele și am băut un pahar cu el. Peste cîtva timp, mi-a spus: „Cred că toți se duc undeva, la un dineu. Te duci cu ei?" I-am spus că trebuia să mă întorc înapoi să lucrez. M-a întrebat: „Ai vrea să vii înapoi la Casa Albă și să mai bem un pahar?" În automobilul cu care ne-am întors la Casa Albă a fost tăcut; apoi a spus: „În ciuda a ceea ce pretind ei, sînt, totuși, președintele Statelor Unite. Dar nu am vrut să fie așa".

După alegerile din 1964, am considerat că sosise timpul să plec de la Casa Albă. Dar Johnson nu suporta ca cineva să-l părăsească. „Nimeni nu-l părăsește pe Lyndon decît dacă Lyndon vrea să-l părăsească", spunea el deseori. Am început să-mi dau seama că nu voi reuși să plec niciodată decît dacă o voi face din proprie inițiativă și știam că-l voi irita.

Într-o zi, în ianuarie, am spus consilierilor președintelui Johnson, Bill Moyers și Jack Valenti, să declare tuturor că voi pleca, indiferent dacă demisia mea va fi acceptată sau nu. Moyers m-a chemat înapoi și mi-a spus că președintele vrea să mă vadă peste o oră. L-am găsit în biroul său, stînd la masa de lucru, cu scrisoarea mea de demisie în mînă. Era prost dispus.

„Va să zică chiar pleci?", m-a întrebat el.

I-am explicat că doream să mă înapoiez la Boston. Nu m-a întrebat ce intenționez să fac, nu mi-a spus la revedere și nu mi-a urat noroc. Mi-a spus doar: „Foarte bine. Și cînd pleci, ia-l pe Dave Powers cu dumneata. În orice caz, nu lucrează pentru nimeni decît pentru dumneata și pentru frații Kennedy".

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care le-am auzit de la Lyndon Johnson. Nu a mai vorbit cu mine niciodată.

reflector

CE ARATĂ RECENSĂMÎNTUL POPULAȚIEI ÎN S.U.A.

Prima situație statistică națională a populației S.U.A. rezultată din recensămîntul din 1970 arată că deceniul 1960—1970 a fost un deceniu de deplasare înspre exterior; de la orașe spre suburbii, din inima țării spre litoral. California, înregistrînd un spor de aproape patru milioane de locuitori, a cîștigat mult mai mult decît orice alt stat. Populația sa a crescut la 19,7 milioane, California devenind statul cel mai populat și depășind New York-ul. Pennsylvania a rămas pe locul al treilea, dar Texasul a trecut de la locul al șaselea la locul al patrulea, cu un spor de 1,4 milioane, ajungînd la 11 milioane de locuitori. Din cele 25 de mari orașe, 13 au pierdut din populație.

Oficialitățile apreciază că recensămîntul va indica un total al populației de peste 201 milioane, atunci cînd vor fi adăugați militarii, flotanții și alte persoane la cei 200 263 721 numărați în momentul recensămîntului. Aceasta ar reprezenta un spor de 14,2 la sută față de 1960, dar o creștere mai mică în raport cu cea de 18,5 la sută din anii '50. O asemenea scădere nu constituie o surpriză pentru experți, obișnuiți cu scăderea ritmului natalității pe plan național. Ceea ce îi surprinde însă, afirmă ei, este amploarea deplasării spre suburbii și spre litoralul de vest, de est și de sud.

Calculele preliminare efectuate de experții Congresului arată că, în urma recensămîntului, 12 locuri din Cameră se vor schimba aproape cu siguranță. Dintre acestea, cinci vor reveni Californiei, trei Floridei și cîte unul statelor Arizona, Colorado, Connecticut și Texas. New York și Pennsylvania vor pierde probabil cîte două locuri fiecare. Alabama, Iowa, Dakota de Nord, Ohio, Oklahoma, Tenessee, Virginia de Vest și Wisconsin vor pierde fiecare cîte unul.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

James Reston

ÎNAPOI LA REALITĂȚILE ECONOMICE

VARA a trecut și prima mare încercare politică pentru Administrația Nixon se va produce în cursul alegerilor pentru Congres. Aceasta urmează să readucă atenția țării la uriașele amenințări pe care le constituie războiul, delincvența, inflația și șomajul.

La începutul anului, Administrația era încredințată că războiul din Vietnam va constitui problema primordială a alegerilor din noiembrie, dar de Ziua muncii (care se sărbătorește în S.U.A. la 1 septembrie — n.t.), șomajul reprezenta 5,1 la sută din forța de muncă, procentul cel mai ridicat începînd din toamna anului 1964. Aceasta ilustrează dilema președintelui. Pentru a face față problemei războiului, el a redus cheltuielile de apărare mai mult decît se crede în general, dar, în acest proces, el s-a lovit de problema economică și de problema șomajului, care au constituit coșmarul Partidului republican încă din perioada Administrației Hoover.

Melvin Laird, ministrul apărării, simbolizează bine această dilemă. El a intrat în cabinet și la Pentagon cu reputația de a fi uliu în problema războiului din Vietnam și de a fi unul din politicienii cei mai abili din Partidul republican, și de atunci a redus mereu bugetul apărării. El s-a văzut în fața unei probleme bănești de ordin practic. De pildă, costul menținerii a 2 700 000 de soldați în forțele armate în 1965 era de 14 100 000 dolari. De atunci, această sumă a crescut de peste două ori, ajungînd la 29 300 000 dolari ; de aceea, fiind un om practic, și un politician aflat în fața creșterii opoziției împotriva războiului, el a redus cheltuielile.

De fapt, în ultimele luni el poartă asupra lui un teanc de documente, pe care le oferă vechilor săi prieteni din Congres și presei pentru a arăta tendința Administrației Nixon de a reduce cheltuielile de apărare. Din ele reiese că personalul militar a scăzut de la 3 450 000 oameni în iunie 1969 la 3 083 000 în mai 1970, și se plănuiește ca în iunie 1971 să ajungă la 2 908 000. Pe scurt, scăderea totală a personalului militar și civil este de 838 000 în momentul de față și va ajunge la 1 641 000 în iunie 1971.

Aceste reduceri efectuate de Pentagon nu au satisfăcut pe acei care doresc încetarea imediată a războiului sau stabilirea unei date certe pentru retragerea totală a forțelor S.U.A. din Asia de sud-est. Dar din punct de vedere politic ele au obținut sprijinul lui George Meany, conducătorul A.F.L.—C.I.O., și al extremiștilor în problema războiului.

Totuși, problemele eterne ale politicii americane nu vor dispare. George Meany se pronunță pentru politica lui Nixon și sărbătorește Ziua muncii împreună cu președintele la San Clemente, dar el s-a ocupat încă de realitățile șomajului celui mai grav înregistrat în ultimii șase ani. Același lucru este valabil pentru acei muncitori conservatori din suburbii, care dețin echilibrul politic în favoarea republicanilor împotriva tinerilor, a săracilor și a negrilor. Ei sînt însă îndatorați pînă peste cap. Ei sînt „proprietari" numai dacă pot achita la zi ratele la locuințele lor, și de aceea președintele îi poate adăuga la noua lui coaliție conservatoare numai dacă el le poate rezolva problemele economice.

Pînă și George Meany recunoaște acest lucru. S-ar putea ca el să se pronunțe energic pentru președinte în problema Vietnamului, dar nu este de acord cu consecințele economice ale acestei politici. La 76 de ani, oricare ar fi tendințele lui de uliu în problema războiului, el recunoaște totuși problemele de salarii ale muncitorilor.

„Producția scade — a spus el în cursul unei declarații cu prilejul Zilei muncii făcute înainte de a pleca la San Clemente pentru a lua masa cu președintele. Numărul slujbelor scade. Creșterea prețurilor duce la înregistrarea unui nivel record al costului vieții. Puterea de cumpărare a muncitorilor scade continuu. Rezultatele pentru salariații, pensionarii, săracii și micii oameni de afaceri din America nu au fost cîtuși de puțin strălucite. Pentru ei, remediul aplicat de Administrație a însemnat creșterea prețurilor la toate articolele pe care le cumpără, concedieri sau salarii mai mici, dobînzi exorbitante la sumele pe care trebuie să le împrumute, și pentru mulți, sfîrșitul visului de a-și construi o locuință, sau de a-și trimite copiii în învățămîntul superior".

Pe scurt, visurile și discuțiile în contradictoriu din vara aceasta s-au terminat în America, și ne-am întors la realitățile slujbelor, războiului, delincvenței și inflației. Nimeni nu înțelege acest lucru mai bine decît Nixon și Laird, care și-au petrecut cea mai mare parte a vieții politice în opoziție, tocmai din cauza politicii economice a Partidului republican. Această problemă se menține și ar putea fi hotărîtoare în alegerile din noiembrie, așa cum a fost și în trecut.

La 15 septembrie s-a celebrat în Costa Rica ziua proclamării independenței (1821). În fotografie, un aspect din centrul capitalei, San Jose

Le Monde
PARIS

FINLANDA ȘI PROBLEMELE EUROPENE

Un interviu al președintelui Urho Kekkonen

— La 5 mai 1969, Finlanda a propus unui număr de 32 de țări să găzduiască o conferință asupra securității europene. Din luna iulie, Finlanda preconizează deschiderea dezbaterilor printr-o serie de consultări la nivelul ambasadorilor, care nu ar angaja guvernele respective. Cum trebuie, domnule președinte, interpretate aceste reajustări în atitudinea finlandeză ?

— Nu este vorba de reajustări ale poziției finlandeze. După părerea noastră, întîlnirile ambasadorilor ar putea oferi țărilor participante o trecere în revistă a șanselor de reușită ale conferinței. Acesta este drumul pe care ar trebui să-l alegem și mi se pare că el ne-ar putea duce la rezultate pozitive. O înțelegere între guvernele interesate este, fără îndoială, și condiția prealabilă pentru reuniunile ambasadorilor și pentru conferința asupra securității. Comentînd acordul pe care l-au încheiat,

Urho Kekkonen

reprezentanții Republicii Federale a Germaniei și ai Uniunii Sovietice au exprimat ei înșiși punctul de vedere potrivit căruia acest acord mărește șansele ținerii unei conferințe. Sînt de acord cu ei în această privință. Noi, finlandezii, am subliniat întotdeauna importanța factorilor care influențează atmosfera în care au loc întîlnirile decisive pentru evoluția politicii internaționale.

— Considerați că o conferință asupra securității europene va trebui să ducă la consacrarea statu quo-ului actual — teritorial și politic — în Europa ?

— Nu este în intenția mea să anticipez rezultatele posibile ale conferinței, nici chiar conținutul ordinii sale de zi. Este vorba, de fapt, de problemele cele mai delicate privitoare la securitatea națională a țărilor europene. Guvernele interesate trebuie să aibă posibilitatea și ocazia de a discuta și participa la reglementarea lor.

— După opinia dv., cum vor putea statele, al căror obiectiv este pacea, să contribuie la încetarea ostilităților în punctele calde ale globului și, în general, la menținerea păcii în lume? Nu ar fi urgentă întărirea autorității Organizației Națiunilor Unite și participarea la această organizație a Chinei populare ?

— Sînt de părerea dv. Unul din scopurile Finlandei este de a activa pentru afirmarea autorității O.N.U. și pentru îmbunătățirea mijloacelor sale de acțiune. În ce privește ultimul punct, mai sînt încă multe de făcut. Finlanda a susținut și va susține totdeauna teza că locul Chinei la O.N.U. aparține guvernului Republicii Populare Chineze.

— Refuzul Finlandei de a semna tratatul „Nordec" (piața comună a țărilor nordice) este definitiv ? Cum priviți extinderea cooperării nordice în domeniul economic ? Ce viitor și ce obiective ar avea un Consiliu nordic de consultări politice în legătură cu care veți discuta toamna aceasta cu partenerii scandinavi ?

— Tratatul „Nordec", sub forma pe care a îmbrăcat-o în ultimele proiecte, nu ne convine pentru moment. Lăsînd aceasta de o parte, Finlanda atribuie dezvoltării și lărgirii cooperării economice nordice o importanță primordială. În această direcție am ajuns departe. Să vă amintesc în această privință că, în cursul ultimului deceniu, exporturile noastre către Suedia au crescut de la 5,1 la 17,4 la sută ? Noi, finlandezii, nu acceptăm decît o singură cale în domeniul cooperării economice nordice, aceea care ne va duce înainte. Susținem constituirea unui consiliu ministerial care ar trebui, după părerea noastră, să se consacre elaborării de planuri pentru o cooperare economică concretă.

— Considerați că Piața comună, astăzi în șase și poate mîine în zece, manifestă o orientare politică ce o angajează față de un bloc politico-militar ? O Piață comună este de dorit și posibilă, după dv., între țări avînd sisteme economice și sociale diferite ? Ce fel de acord i-ar conveni Finlandei pentru a nu fi lezate interesele economice, păstrîndu-i-se neutralitatea ?

— Fiecare se ocupă de afacerile sale și nu vreau să critic ceea ce fac sau omit să facă alte state. În ce privește poziția sa, Finlanda socotește că relațiile comerciale internaționale ar trebui să fie cît mai libere posibil. Nu pot să nu consider ca un regres faptul că s-a încercat ridicarea de noi piedici în calea comerțului, care le-au înlocuit pe cele depășite. Sper însă, și cred cu toată convingerea, că este posibilă crearea unui sistem de relații comerciale care să țină seama de interesele economice ale Finlandei și care să satisfacă în același timp pe cele ale celorlalte părți. Îmi este greu să concep că neutralitatea politică ar putea să atragă după sine o sancțiune economică.

L'Espresso

ROMA

TREI PROBLEME SPINOASE

PRIMUL ministru Edward Heath și-a terminat vacanța anuală și s-a întors la masa de lucru: nu pentru a înfrunta mari teme de politică internațională ci pentru o serie de grave probleme interne, dintre care cea mai importantă este inflația. Înainte de a trece la analizarea lor, trebuie făcută o observație. Anglia, nu numai în „epoca sa imperială", dar chiar și în ultimii 20 de ani, a aspirat să se mențină ca „putere mondială". În campania lor electorală din 1964, laburiștii au evocat acest „rol mondial", în ciuda politicii lor privind „prezența militară la Est de Suez". Este cazul să amintim aci alte două principale inițiative de politică externă elaborate de guvernul laburist și rămase fără rezultat : cea pentru primirea Marii Britanii în Piața comună și cea pentru îngenuncherea regimului rasist din Rhodesia prin sancțiuni economice (și mai ineficiente au fost intervențiile engleze în războiul civil nigerian).

În primăvara acestui an, în timpul campaniei electorale, conservatorii au repus pe tapet aspirațiile privind prezența militară și influența politică la Est de Suez ; dar, îndată după întoarcerea lor la putere, reacția țărilor africane și, în general, a opiniei publice mondiale față de intenția lor de a livra material de război în Africa de Sud, i-a obligat să fie mai prudenți. Lovi-

„Instavision" este denumirea celui mai mic model de magnetofon-televizor (28 cm lățime, 33 cm lungime, 11 cm înălțime și o greutate de numai 7 kg), realizat de întreprinderea japoneză de produse electrice „Toshiba". Prin sistemul ampex au fost realizate imagini ale cîntărețului din fotografie, imprimate pe banda de magnetofon ; în momentul cuplării cu ecranul TV, este reprodusă, odată cu banda sonoră, și imaginea cîntărețului. „Instavision" urmează să fie lansat pe piața comercială la jumătatea anului viitor

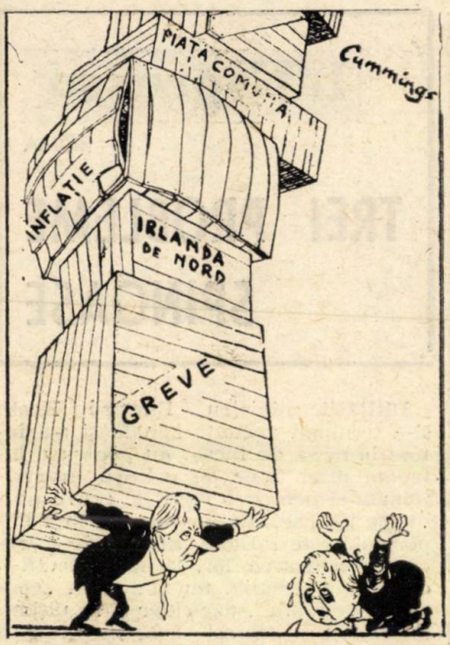

Wilson către Heath: „Nici mie nu mi-a fost ușor, pe vremea mea"...
(Din **Daily Express**)

tura de stat din sultanatul Mascat și Oman a scos și mai mult în evidență, dacă mai era nevoie, că prezența militară engleză în Golful Persic nu este dorită nici măcar de emirii reacționari, a căror orientare politică ar trebui s-o influențeze. Iată de ce nu există nici un motiv pentru a se amîna pînă după 1971, cum hotărîseră laburiștii, retragerea britanică din această zonă atît de bogată în petrol.

Rămîne Europa. Se va vedea peste puțin timp, cînd se vor deschide negocierile tehnice pentru primirea Angliei în Piața comună, pînă la ce punct speranțele unui „nou rol mondial" englez cu bază europeană sînt fundamentate. Astăzi se poate doar observa că Piața comună lasă destul de indiferentă marea majoritate a englezilor. În genere, englezii par a se comporta ca și cum tot ceea ce se întîmplă dincolo de coastele naționale nu-i privește. Cum se explică această neglijare a „responsabilităților mondiale", această scădere a activității internaționale a Londrei la un nivel inferior, de pildă, în comparație cu cel al Parisului? Prima ipoteză ar fi că Anglia a optat pentru o „izolare insulară" și aplică sloganul „Do your own thing" (Fă-ți treburile tale). Dar o asemenea interpretare este prea antropomorfică pentru a putea fi luată în seamă: națiunile nu reacționează la diferite împrejurări la fel ca indivizii. Motivul este desigur altul: Anglia e handicapată în căutarea „rolului internațional" pentru că, de multă vreme, e frămîntată de probleme interne de o seriozitate fără precedent.

Am menționat la început problemele economice. În acest domeniu, Anglia are două mari preocupări: ar vrea să-și lărgească posibilitățile de consum dar, în același timp, se teme că nivelul de trai este în pericol. Laburiștii au încercat să atenueze temerile printr-o serie de sporiri de salarii. Manevra a dat greș pentru că inflația astfel dezlănțuită a determinat o creștere vertiginoasă a prețurilor. Conservatorii au făcut să vibreze aceleași corzi, cu un succes politic mai remarcabil: promițînd înlesniri fiscale, frînarea prețurilor, imprimarea controlului asupra salariilor. Astfel au cîștigat alegerile, dar nu au creat premisele unei îmbunătățiri economice. Iată cîteva date concludente: în primele șapte luni ale anului 1970 s-au înregistrat mai multe greve decît în oricare din cei patru ani precedenți. 1970 se anunță ca anul în care țara a pierdut mai multe ore lucrătoare decît în orice alt an din 1930 pînă acum. Există astăzi în Marea Britanie mai mult de 600 000 de șomeri, iar sindicatele se tem că, în iarna viitoare, numărul lor va fi de un milion. Industria automobilistică este practic paralizată din cauza grevelor, astfel că automobilele străine se obțin mult mai ușor decît cele engleze și uneori la prețuri mult mai convenabile; lira sterlină a revenit la dificultățile sale cronice și se prevede o nouă devalorizare.

A doua mare problemă este cea a Irlandei de Nord. Aici s-ar părea că n-ar mai fi loc pentru încercări de mediere. Cele două tabere în luptă sînt controlate tot mai mult de extremiști. Prezența militară engleză va putea îndepărta la infinit pericolul unui război civil? Fiecare din cele două părți consideră că dispun de cele mai bune atuuri: protestanții se bazează pe superioritatea lor numerică și pe sprijinul englez într-un eventual moment decisiv. Catolicii își pun nădejdea în ajutorul ce-l vor primi din Eire. În același timp, terorismul se extinde din Irlanda de Nord pe teritoriul britanic.

A treia problemă gravă este cea rasială. În Marea Britanie trăiesc 1 200 000 de emigranți de culoare. Relațiile între acești noi cetățeni și englezii „albi" s-au înrăutățit. Chiar poliția este acuzată că acționează cu mai multă violență față de cetățenii cu piele mai închisă.

Dacă se adaugă la toate acestea faptul că opinia publică este alarmată de incapacitatea poliției de a impune respectarea legii în unele împrejurări (consumul de droguri, traficul de arme destinate Irlandei de Nord), se poate trage concluzia că englezii au prea multe probleme la ei acasă pentru a se preocupa de ceea ce se întîmplă în restul lumii.

Francesco RUSSO

LE SOIR
BRUXELLES
CU SURLE ȘI TRÎMBIȚE

AR FI prea puțin să se spună că Jean-Jacques Servan-Schreiber este astăzi unul din oamenii cei mai denigrați din Franța, cel puțin în cercurile politice și în cele ale presei. „Măscărici", „exhibiționist", „bufon", „iluzionist" etc., sînt cele mai nevinovate din epitetele adresate fostului director al săptămînalului „L'Express", în care oamenii de stînga văd expresia unui neocapitalism tehnocratico-apatrid, și în care un pamfletar de extremă dreaptă, Dominique de Roux, denunță pe „marele cabotin nihilist", animat de o „pasiune de vultur care are nevoie de un cadavru pentru a se lansa spre zenit".

Respectivul personaj, chemat să se definească, propune formula „agitator de idei", insinuînd de altfel că, de la agitator la provocator, ba chiar la aruncător de dinamită, distanța e scurtă. În orice caz, există parcă, pentru moment, o complicitate obiectivă între J.-J. S.-S. și criticii săi. Dacă cel dintîi consideră că o intrare pe arenă nu poate fi reușită fără surle și trîmbițe, ceilalți îi fac atmosferă, calificîndu-l cu accente nemaiauzite de multă vreme în lumea politică franceză.

O dată precizat acest lucru, se cuvine, pentru a schița profilul deputatului de Meurthe et Moselle, să se delimiteze cariera sa de ziarist-om de afaceri, de cea, care abia mijește, de lider politic.

Cariera de ziarist, absolventul de politehnică Jean-Jacques Servan-Schreiber (evadat din Franța în timpul războiului pentru a servi în Forțele franceze libere ca pilot de vînătoare), și-a început-o la „Le Monde", unde scria

„J.-J .S.-S.", într-una din recentele și controversatele sale apariții publice

editoriale de politică externă între 1947 și 1953. Ulterior, împreună cu Françoise Giroud, întemeiază săptămînalul „L'Express".

Între timp, Jean-Jacques Servan-Schreiber a scris „Sfidarea americană", care cunoaște un uriaș succes de librărie (16 ediții și o difuzare în 25 de țări).

În domeniul politic, rezultatele obținute de J.-J. S.-S. nu sînt, desigur, pe măsura eforturilor. El a eșuat atunci cînd a încercat să lanseze pe domnul „X", adică pe Gaston Defferre, printr-o intensă campanie de „suspense" („ca o marcă de detergent", vor spune inamicii săi) drept candidat la președinția republicii. El a eșuat și atunci cînd a susținut eforturile lui Alain Poher împotriva lui Georges Pompidou în ultimele alegeri prezidențiale. Așa cum a eșuat între timp la alegerile legislative din noiembrie 1962 și la cele din 1968, unde nu reușește să obțină investitura Federației stîngii. Dar zborul acesta din eșec în eșec nu-i afectează nici încăpățînarea, nici vitalitatea.

Pe la sfîrșitul anului trecut se părea că sorții se schimbă pentru el. În primul rînd, J.-J. S.-S. încalecă, pentru a se lansa din nou în cursa politică, un bătrîn armăsar obosit și aproape vlăguit, Partidul radical francez. Această alianță între apa călduță și foc nu-l tulbură de fel. El caută „deschiderea". O găsește la Nancy, unde pentru prima oară cîștigă, fiind ales deputat. Oare acest succes l-a îmbătat în asemenea măsură încît își pierde apoi autocontrolul ? În această privință, există două opinii. Pentru unii, este într-adevăr cazul : Jupiterul lumii politice l-a înnebunit pe cel pe care vrea să-l piardă, iar acest amator de „sfidări" se lansează acum în aventuri care nu pot duce decît la derute pline de ridicol. Pentru alții, dimpotrivă, J.-J. S.-S. este în logica acțiunii sale : trezirea unor anumite categorii de alegători somnolenți și scoaterea partidelor stîngii necomuniste din interminabilele lor litigii sînt operațiuni ce nu se pot realiza decît dînd necontenit din pinteni, „agitînd" opinia publică, „provocînd" pe toată lumea în același timp. În acest caz, nu contează mijloacele folosite. Sînt îndoielnice ? Să fie judecate după eficacitatea lor...

Oricum, s-ar părea că, indiferent de ceea ce se spune, J.-J. S.-S. nu întocmește nicidecum planuri precise asupra eventualului său „destin național", ci se mulțumește să trăiască clipa prezentă, ceea ce implică o permanentă improvizație.

Apropiata confruntare electorală de la Bordeaux ar putea fi pentru el un mormînt dacă cumva campania sa se încheie printr-un dezastru (ceea ce nu este exclus). Sau poate o trambulină de anvergură dacă, împotriva oricărei previziuni, ar reuși să-l înfrîngă pe Chaban-Delmas. De pe acum, însă, reprezintă o tribună, o estradă, un podium. După care, limitînd pagubele și salvînd aparențele, va reîncepe să se agite în altă parte...

YVON TOUSSAINT

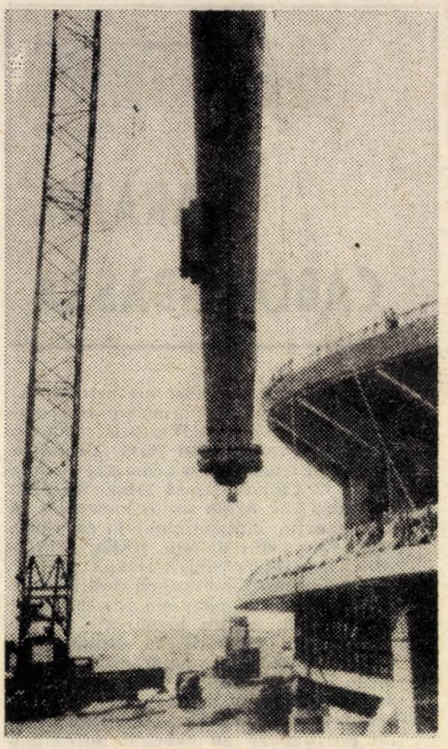

Montarea unuia din pilonii acoperișului la complexul sportiv din München, orașul unde se va desfășura viitoarea Olimpiadă

APUSUL MAHARAJAHILOR

La începutul săptămînii trecute, Parlamentul indian a aprobat proiectul de lege privind desființarea rentelor și privilegiilor acordate maharajahilor. Reforma, preconizată de partidul de guvernămînt — Partidul Congresului — încă din 1967, a fost primită cu satisfacție de masele populare. În legătură cu situația maharajahilor reproducem articolul alăturat.

Cînd englezii și francezii i-au înlocuit pe portughezi încercînd, în secolul al XVIII-lea, să se instăpînească în „Imperiul Indiilor", acestea, meritîndu-și pluralul pînă aproape în ultimii ani, erau alcătuite dintr-o puzderie de principate aparținînd unor rajahi, supraviețuitori ai fostului imperiu mongol. Francezii și englezii au știut deopotrivă să-și atașeze anumiți rajahi, utilizînd pe unii contra celorlalți. Cu timpul, francezii au pierdut partida. Debarasați de concurența franceză, englezii s-au văzut confruntați cu o problemă serioasă : posesiunea unui teritoriu mai ușor de cucerit decît de păstrat. Una din abilitățile lor a fost aceea de a menține în palatele și iluziile lor pe ultimii descendenți ai rajahilor atotputernici, cărora ei le-au respectat fastul și vanitatea, permițîndu-le să-și ducă viața după plac, să-și construiască mai departe palate, să-și organizeze vînători de epopee, să-și sporească faimoasele colecții de bijuterii și să îmbogățească emfaza titlului lor prin „serenisime", „supremul rege al regilor" și alte fantezii care nu jenau Londra în măsură în care toți acești „divini suverani" se recunoșteau umili vasali ai coroanei engleze.

Ultimele tresăriri de rezistență ale rajahilor au încetat la sfîrșitul secolului al XIX-lea; opoziția care conducea în secolul XX la independență, nu a fost opera lor, Anglia știuse să-i îmblînzească, respectîndu-le tradițiile și privilegiile. Ei își cumpărau Rolls-uri din Anglia și își trimiteau fiii să-și facă studiile la Oxford și Cambridge.

În august 1947, Indiile au devenit independente și s-au numit India, fapt justificat prin demisia rajahilor. 551 dintre rajahi acceptaseră să abdice și să-și remită puterea noului stat. Ultimii trei recalcitranți cedau la rîndul lor în 1950, cînd India a devenit republică. Dar rajahii nu renunțaseră la suveranitatea lor ci doar îi schimbaseră forma. Prin convențiile care figurau în constituția Indiei, fiece suveran detronat primea în fiecare an o rentă stabilită proporțional cu importanța principatului, mergînd de la cinci milioane de rupii pentru Nizamul de Hyderabad — la 192 rupii pentru rajahul de Katodia. Diferența se explică prin faptul că unele din aceste „state" erau mai mari decît Franța iar altele — mai mici decît piața Concordiei. Pe lîngă această rentă, rajahii au primit garanții din partea statului în legătură cu unele privilegii. Nu numai că ei își păstrau palatele, parcurile, mașinile, elefanții, pădurile, dreptul de vînătoare, cel de a arbora drapelul personal, de a beneficia de căsătorii fastuoase și înmormîntări naționale, dar aveau și alte privilegii nu mai puțin prețioase : avantaje fiscale, furnizarea gratuită de apă și electricitate etc. Pe scurt, tînărul guvern indian întrebuința, în secolul XX, față de rajahi, aceeași metodă ca și bătrînul guvern britanic în secolul XIX : rajahii erau răsfățați ca niște copii pentru a-i determina să stea liniștiți.

Situația lor s-a înrăutățit în 1967. Nu numai că guvernul indian a hotărît reducerea, la fiecare succesor, a unei treimi din rentă, dar conducerea Partidului Congresului nu și-a ascuns intenția „de a sfîrși cu prinții", în sensul retragerii privilegiilor acestora. De aici, strania „reuniune sindicală" care a avut loc în august 1967, cînd rajahii s-au întrunit la New York pentru a-și formula revendicările. Ei au avut grijă să nu-și etaleze luxul : mașinile datau dinainte de 1914 sau cel mult din 1940. Maharajahul Gaekwad de Baroda încerca chiar să înduioșeze opinia publică mondială, precizînd că mulți dintre colegii săi n-au putut veni din cauză că le-a lipsit suma necesară... Trebuie precizat că, pe de altă parte, între rajahi acordul nu era total : unii țineau în special la privilegiile lor financiare, alții — la apărarea tradițiilor princiare. Unul dintre ei, de exemplu, nu revendica decît păstrarea unui singur privilegiu : cel de a purta umbrelă în palatul său și într-un loc al pieței publice. Nu se poate nega că, pentru un timp, această mișcare „sindicală" a reușit să frîneze măsurile reformatoare ale Partidului Congresului și că, de bine de rău, rajahii au continuat să fie rajahi. Plăcere pe care, însă, noua sesiune a Parlamentului indian a anulat-o definitiv.

(După **Paris Match**)

HAMBURG

BARAJUL CABORA-BASSA

Reproducem alăturat un interviu cu Heinz Kühn, primul ministru al landului Renania de nord-Westfalia, trimisul special al cancelarului Willy Brandt în Africa, în legătură cu proiectul barajului de la Cabora-Bassa (Mozambic). Acest baraj ar urma să fie construit de un consorțiu internațional la care participă firme din Franța, Italia, Portugalia, Republica Sud-Africană și R. F. a Germaniei. Comentatorii politici consideră că, prin construcția acestui baraj, guvernul portughez urmărește nu numai scopuri economice ci și înăbușirea luptei de eliberare a populației din Mozambic, prin stabilirea unor coloni albi (aproximativ un milion). Pentru construcțiile de la Cabora-Bassa, autoritățile portugheze au evacuat aproximativ 25 000 de africani care locuiau în această regiune.

— În timpul călătoriei dv. în Africa, ați criticat garanția pe care guvernul federal a acordat-o firmelor vest-germane pentru participarea lor la construirea barajului de la Cabora-Bassa, în Mozambic.

Eu am căutat, de asemenea, să obțin înțelegere din partea politicienilor africani pentru această hotărîre. În același timp, am declarat că aș fi fost mai bucuros dacă guvernul federal ar fi luat altă decizie. Proiectul barajului Cabora-Bassa este nu numai o investiție economică, ci și o problemă politică în confruntarea dintre Africa albă și Africa neagră. Dacă Republica federală va participa în continuare la astfel de proiecte, aceasta va deveni o grea povară pentru relațiile Bonnului cu Africa neagră. Atunci noi va trebui să avem în vedere urmări nedorite, deoarece „africanizarea Africii" este un proces care nu poate fi oprit. Consider lupta mișcărilor de eliberare în aceste regiuni justificată în principiu și demnă de sprijin din punct de vedere politic. Cred că o politică este sinceră doar atunci cînd ea ține cont nu numai de oportunitățile politice ale propriilor interese, ci și de o serie de principii.

— După părerea dv., guvernul federal ar trebui să-și retragă garanția pentru proiectul Cabora-Bassa?

Guvernul federal, împreună cu alte guverne europene, ar trebui să influențeze partenerul lor din N.A.T.O. — Portugalia — astfel încît portughezii să consimtă treptat la acordarea autonomiei coloniilor lor, așa cum a cerut, de pildă, președintele Zambiei, Kaunda.

— Credeți, deci, că portughezii ar trebui să se retragă din Africa?

— Portugalia, care cheltuiește astăzi 45 la sută din bugetul național pentru operațiunile sale de război colonial în Angola și Mozambic, nu va mai putea, cu timpul, să se sustragă unei anumite influențe în acest sens.

La întrebarea dacă, în viitor, guvernul federal va trebui să se ghideze după criteriile pe care le preconizează Kühn, acesta a declarat:

— În mod sigur, politica este, încă înainte de a fi spus-o Bismarck, arta posibilului. Eu nu consider că hotărîrile noastre față de țările în curs de dezvoltare trebuie să aibă neapărat o determinare străină de realități și misionară; dar, în același timp, apreciez poziția opusă acesteia drept falsă, și anume poziția care afirmă că noi ar trebui să participăm la proiectele de dezvoltare eliberați de orice altfel de considerente și să ne punem doar întrebarea ce foloase ar putea aduce aceasta numai din punct de vedere al economiei private. Politicienii africani consideră, pe bună dreptate, că colaborarea dintre Republica Sud-Africană și colonialiștii portughezi împotriva populației autohtone va duce la crearea unui focar de explozie în Africa de Sud.

— Potrivit dorințelor industriei, guvernul federal ar trebui să sprijine exploatările de uraniu din Africa de sud-vest.

— Sînt un adversar hotărît al acestei intenții. Orice garanție pentru investiții care va depăși cazul Cabora-Bassa va duce, după convingerea mea, la afectarea, dacă nu chiar la degradarea totală, a poziției Republicii federale în Africa neagră.

La Institutul de cercetări științifice al aviației civile din Moscova au început verificările noului turboreactor TU 154 (decolare verticală, 164 locuri). TU 154, care dispune de trei motoare, poate zbura și cu un singur motor

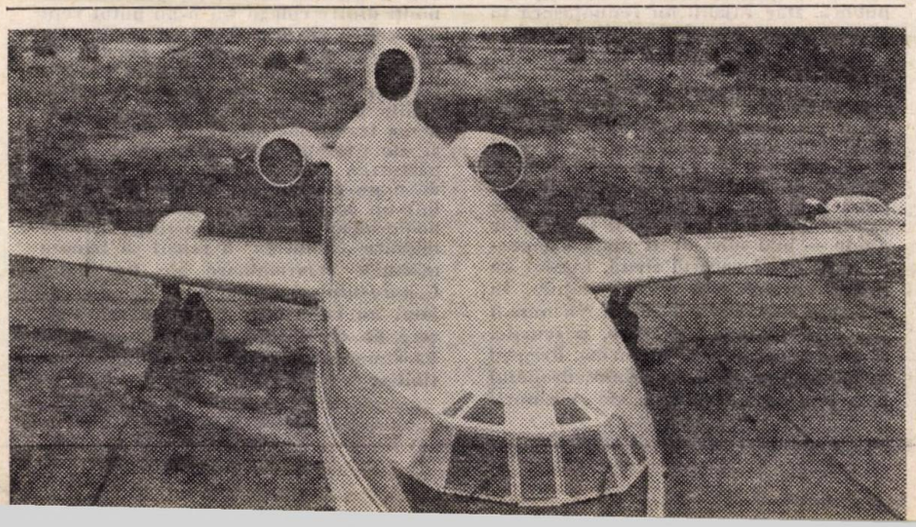

Edward AKUFFO-ADDO

președintele Republicii Ghana

La 31 august, colegiul electoral al Ghanei, alcătuit din membri ai Parlamentului și șefii de trib, a ales ca președinte al țării pe Edward Akuffo-Addo.

În vîrstă de 64 de ani, Edward Akuffo-Addo deținea funcția de președinte al Curții Supreme cînd și-a prezentat candidatura la postul de președinte al țării. O mare parte din activitatea sa este strîns legată de viața politică a țării. După studii secundare la Seminarul Bisericii Presbiteriene din Akropong, în fosta colonie Coasta de Aur, pleacă în Anglia și studiază la Oxford, unde obține diplome în matematică, filozofie, științe politice, fiind cooptat apoi membru al Institutului londonez pentru probleme internaționale. Revenit în patrie, se înscrie în barou și se numără ulterior printre cei mai renumiți avocați din țară. În același timp, Edward Akuffo-Addo este și unul din pionierii luptei de eliberare națională din Ghana. El activează în mișcările naționale care cer independența totală a acestei colonii a Coroanei britanice. Arestat în 1948, cînd administrația britanică a încercat să reprime mișcările de emancipare, este încarcerat împreună cu Kwame Nkrumah, ceea ce nu-l împiedică să critice ulterior în mod violent regimul lui Nkrumah.

Devenit judecător la Curtea Supremă, Akuffo-Addo este destituit din postul său în 1964, pentru că pronunțase un verdict de achitare în favoarea unor membri ai guvernului acuzați de complot împotriva șefului statului. După destituirea de către armată a lui Nkrumah (februarie 1966), Akuffo-Addo se raliază noului regim și își reia locul de președinte al Curții Supreme. Este numit, de asemenea, președinte al Comisiei însărcinate cu elaborarea noii Constituții, a cărei intrare în vigoare (octombrie 1969) urma să marcheze întoarcerea la un regim civil. Sarcina sa a fost delicată, deoarece a trebuit să o îndeplinească în împrejurări în care membrii puterii legislative erau acuzați de prea multă independență față de puterea executivă. Se pare că a reușit să împace exigențele generalului Afrifa, președintele Comisiei prezidențiale, și cele ale primului ministru, Kofi Busia, și să merite titlul care i l-a acordat presa ghaneză — acela de „părinte al noii Constituții".

A. M.

poșta redacției

ACORDUL DINTRE HONDURAS ȘI SALVADOR

G. Oprică, Brăila. Reprezentanții Hondurasului și Salvadorului, Jorge Fidel Duron și Ulises Flores, la convorbirile din ultimele luni, desfășurate în prezența mediatorului José A. Mora, fost secretar general al Organizației Statelor Americane (O.S.A.), au semnat la sfîrșitul lunii trecute, la San José (Costa Rica), un acord menit să aplaneze divergențele dintre cele două țări și să asigure reinstaurarea păcii. S-a hotărît ca, printre primele măsuri ce urmează a fi aplicate, să se restabilească serviciile poștale și telegrafice între cele două țări. Crearea unei comisii mixte honduro-salvadoriene (aflată printre aceste măsuri) are ca scop rezolvarea problemelor rămase în suspensie prin declanșarea conflictului, în urmă cu un an. Cei doi reprezentanți — informează agențiile de presă — și-au luat angajamentul de a interveni pe lîngă organele de presă, radioul și televiziunea din Honduras și Salvador pentru ca acestea să înceteze difuzarea informațiilor de natură să creeze animozități. Observatorii politici consideră toate aceste hotărîri ca un prim pas spre înlăturarea conflictului și a urmărilor sale.

INTENȚIILE NOULUI PREMIER AL QUEBEC-ULUI

Gh. Vlădescu, Craiova. Robert Bourassa, devenit prim-ministru al provinciei canadiene Québec, în urma alegerilor desfășurate la 29 aprilie, are treizeci și șase de ani; este cel mai tînăr din toți cei douăzeci și doi de premieri pe care i-a avut provincia în istoria sa. Se știe că în provincia Québec — zonă industrializată și cu resurse însemnate — s-au manifestat în ultimii ani tendințe de ieșire din federația canadiană. Ideea separării de celelalte provincii canadiene are atît adepți cît și potrivnici, dar prevalează opiniile potrivit cărora păstrarea actualei situații ar fi mai avantajoasă pentru dezvoltarea regiunii. Astfel, trebuie amintit documentul întocmit de o comisie, la cererea fostului guvern al provinciei, în care se arată că Québec-ul ar obține avantaje evidente rămînînd în cadrul federației, document care e studiat de actualul guvern. Prima întîlnire oficială între noul premier, Robert Bourassa, și primul ministru canadian Trudeau a avut loc la începutul lunii august, la Ottawa. Comentatorii politici au anunțat că Bourassa a insistat în special asupra problemelor financiare și economice, sugerînd primului ministru canadian formarea unei „case de ajutor conjunctural", al cărui scop ar fi acela de a acorda ajutor provinciilor aflate în fața unor dificultăți temporare. Primul ministru al provinciei Québec se pronunță pentru păstrarea unității canadiene. De altfel, observatorii vieții politice din această țară sînt unanimi în a afirma că Robert Bourassa este interesat mai puțin de problema constituțională și mai mult de problemele economice și ale dezvoltării provinciei.

B. Serbulescu, Herțani. 1. Teritoriile interne locuite de alte etnii în cadrul aceluiași stat (exemplul Sudanului sau al Nigeriei) nu pot fi considerate colonii. 2. Suprafața teritoriilor dependente, despre care revista noastră a scris în nr. 35, este următoarea : insulele Cocos — 5 mile pătrate (o milă este egală cu 1 609,3 metri) : Noile Hebride — 5 700 mile pătrate ; insula Niue — 100 mile pătrate ; Insulele Tokelau — 4 mile pătrate ; Antigua — 171 mile pătrate ; Bahamas — 4 403 mile pătrate ; Bermuda — 20 mile pătrate ; Hondurasul britanic — 8 867 mile pătrate ; Insulele Virgine britanice — 59 mile pătrate ; Brunei — 2 226 mile pătrate ; Insulele Cayman — 100 mile pătrate; Dominica — 290 mile pătrate ; Insulele Falkland — 4 618 mile pătrate ; Gibraltar — 2 mile pătrate ; Insulele Gilbert și Ellice — 342 mile pătrate ; Grenada — 133 mile pătrate ; Hong Kong — 399 mile pătrate ; Monserrat — 36 mile pătrate ; insula Pitcairn — 2 mile pătrate ; Sfînta Elena — 121 mile pătrate ; St. Kitts — Nevis — Anguilla — 138 mile pătrate ; St. Lucia — 238 mile pătrate ; Sf. Vincent — 150 mile pătrate ; Insulele Seychelles — 175 mile pătrate ; Insulele Solomon — 11 500 mile pătrate ; Insulele Turks și Caicos — 166 mile pătrate ; Samoa americană — 76 mile pătrate ; Guam — 212 mile pătrate ; Insulele Virgine americane — 133 mile pătrate. 3. Insulele Tokelau, Niue, Pitcairn, Samoa americană, Gilbert și Ellice, Solomon, Noile Hebride, Guam se află în Oceanul Pacific ; Insulele Cocos și Seychelles sînt situate în Oceanul Indian, iar celelalte — în Atlantic.

CAZUL ALONSO

Al. Grigoraș, Suceava. La răspunsul publicat în nr. 37 despre asasinarea lui José Alonso, liderul sindical argentinian, adăugăm cîteva informații care ne-au parvenit ulterior. Asasinarea lui Alonso a fost revendicată în mai multe comunicate de către comando-ul „Montonero Mazza — Armata națională revoluționară", care a susținut că execuția a avut loc datorită faptului că Alonso devenise „trădător al patriei". Aproape concomitent cu comunicatele difuzate de acest comando, un comunicat al altui comando argentinian — „Consiliul Executiv Emilio Mazza" — a lăsat să se înțeleagă că acesta n-ar fi străin de actul terorist. Cercetările poliției, care a reușit să descopere automobilele folosite de atentatori, nu au dus și la identificarea persoanelor care au comis crima. Cotidianul argentinian „Clarin" afirmă în mai multe articole despre aceste evenimente că José Alonso ar fi fost asasinat din pricina încercărilor sale secrete de a „realiza înțelegerea națională și evitarea haosului". Ziarul precizează că liderul sindical era pe cale să reunească cele șaizeci și două de organizații peroniste și că, la începutul lunii septembrie, urma să se țină o reuniune în care, printre altele, să fie analizat și proiectul „reintegrării celor expulzați" — adică a acelor conducători sindicali care, datorită neînțelegerilor între diversele grupări peroniste, se îndreptaseră spre alte curente sindicale.

Ștefan Rădulescu, București. David Matthew Kennedy, actualul ministru de finanțe al S.U.A., nu aparține familiei fostului președinte. S-a născut în anul 1905, la Randolph, în statul Utah.

SUBMARINE

Vasile Suciu, satul Domnești jud. Bistrița-Năsăud. 1. Despre statele care formează S.U.A., revista noastră a scris în mai multe rînduri. 2. Desigur, ar fi imposibil, datorită spațiului redus de care dispunem la această rubrică, să prezentăm o evoluție a submarinelor. Vom încerca să stabilim numai cîteva date principale din istoria acestor nave. Primul submarin a fost construit de americanul Bushnell, în anul 1776. Cîțiva ani mai tîrziu, cunoscutul inventator Fulton reușea să construiască în Europa, în portul Le Havre, un alt submarin numit „Nautilus" (inventatorul a prezentat vasul lui Napoleon dar, pentru că încercările la care fusese supus nu au fost concludente, împăratul nu s-a angajat în construirea unor asemenea ambarcațiuni). Multă vreme, tentativele de a perfecționa sau numai construi submarine au fost abandonate. Un reviriment este înregistrat, întîi în Statele Unite, în a doua jumătate a secolului trecut, după războiul de secesiune. În 1887, francezul Gustave Zédé construiește un submarin cu motor electric. Studii paralele s-au desfășurat în Franța, S.U.A., Germania. La începutul primului război mondial, Franța dispunea de 76 de submarine, Anglia de 85 și Germania de 25. Submarinele (după întrebuințarea în distrugerea navelor în primul și al doilea război mondial) au fost perfecționate continuu. Primul submarin atomic a fost construit în 1954 de către S.U.A. și se numea „Nautilius".

Aurel Stroie, Giurgiu. Deși fotografiile planetei Marte dezvăluie o asemănare destul de mare cu Luna — cratere mai mici sau mai mari și un sol aparent ostil, fără viață — nu se poate face o apropiere între aceste corpuri cerești. Planeta Marte are anumite caracteristici, care l-au determinat pe dr. Robert Sharp, de la Institutul de Tehnologie din California, să-i definească solul drept un „teren răscolit și surpat". Informațiile care au putut fi obținute cu ajutorul navelor cosmice lansate în direcția planetei Marte duc la presupunerea că viața este inexistentă sau, cel puțin, inexistentă în formele obișnuite pentru pămînteni. Aceasta, în primul rînd, datorită faptului că razele solare ultraviolete nefiltrate de pe Marte ar distruge, practic, orice acumulare de molecule care ar putea constitui bazele vieții.

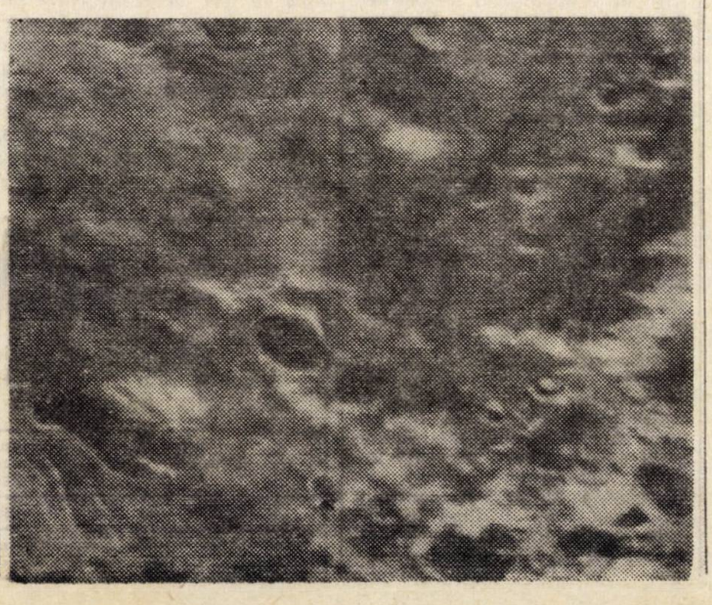

poșta redacției

L.S.D.-UL ȘI PĂRINTELE SĂU

N. Iancu, București. Descoperitorul substanței halucinogene L.S.D., care în ultimii ani a făcut numeroase victime în rîndurile tineretului occidental, în special în Statele Unite, a fost dr. Albert Hofmann. Cotidianul „La Tribune de Genève" i-a luat un interviu, cu prilejul

participării sale la cel de al 30-lea Congres internațional al științelor farmaceutice, desfășurat la începutul lunii, la Geneva. Întrebat dacă se simte vinovat pentru crearea substanței care a produs atîtea victime, dr. Albert Hofmann a răspuns:

— Cîtuși de puțin. Am pregătit această substanță în scopuri medicale și nu mă consider deloc responsabil pentru întrebuințarea care i se dă astăzi, într-un scop care n-are nimic de-a face cu știința.

— Cînd și cum ați făcut această descoperire?

— Foarte exact, la 16 aprilie 1943. A trebuit să mă întorc acasă la mijlocul după-amiezii. Nu mă simțeam bine; ceva ca un delir, însoțit de viziuni caleidoscopice. Trebuia, deci, să mă culc. O dată criza depășită, am căutat intrigat care ar putea fi substanța pe care am absorbit-o accidental.

— Cu ajutorul pipetei?

— Nu, prin piele. Datorită fenomenului absorbției, este suficientă o picătură pe mînă, spre exemplu.

— Ați bănuit de îndată că ar fi de vină L.S.D.-ul?

— Da. Și m-am hotărît să experimentez substanța pe mine însumi. Într-o doză uriașă. Am absorbit 250 micrograme dintr-o dată, adică echivalentul a 50 de „călătorii" atît de scumpe intoxicaților de astăzi. Aveam o scuză în faptul că nu cunoșteam urmările. La capătul a patruzeci de minute, a urmat o ușoară amețeală. După aceea a fost și mai puțin plăcut — mă întorceam acasă pe bicicletă. Nu mai puteam vorbi coerent, orizontul oscila înaintea mea, obiectele îmi apăreau deformate, ca imaginile dintr-o oglindă strîmbă. Chipurile oamenilor mi se păreau măști grotești și colorate. Treceam prin momente de confuzie mentală, alternînd cu o conștiință foarte clară a stării mele. Cîteodată aveam impresia că sînt în afara corpului meu. Experiența aceasta m-a vindecat pentru totdeauna de dorința de a reîncepe".

G. Tănase, Galați. 1) În urmă cu două decenii nu erau cunoscute decît trei mari zăcăminte de uraniu în întreaga lume: platoul Colorado în Statele Unite, zona Lacul Marelui Urs în Canada și Shinkolobwe în centrul Africii. Era, așadar, îndreptățită teama că, în cîțiva ani, rezervele de uraniu se vor epuiza. Prospectările din ce în ce mai numeroase și răbdarea cu care au fost cercetate cele mai diverse zone au dus la descoperirea unor importante zăcăminte de uraniu în Africa: în Gabon, Somalia, Republica Africa Centrală și, mai cu seamă, în Niger (rezervele existente la Arlit, în Niger, sînt considerate ca ocupînd locul al treilea sau al patrulea în lume din punct de vedere al importanței). 2) La Expoziția universală Osaka '70 au participat zece țări africane.

BROMMA

D. Gavrilescu, București. 1. Primele zece construcții din lume în ceea ce privește înălțimea sînt: World Trade Center (New York — în construcție). Empire State Building (New York), John Hancock Center (Chicago), Chrysler Building (New York), Wall Tower (New York), Bank of Manhattan (New York), R.C.A. Building (New York), U.S. Stell Building (Pittsburg — în construcție), Chase Manhattan Bank (New York). Pan Am Building (New York). 2) Deșertul Valea Morții se află în California și Nevada. 3) Aeroportul Bromma din Stockholm este într-adevăr unul din cele mai importante din țările nordice dar nu cel mai mare din Europa occidentală. Aeroporturile Orly (Paris), Heathrow (Londra), Kastrup (Copenhaga), Frankfurt, Schiphol (Amsterdam), Fiumicino (Roma), Brussels National (Bruxelles), Malpensa (Milano) și Gattwick (Londra) înregistrează un număr mult mai mare de călători anual.

Loredane Jeder, Suceava. Robert F. Kennedy jr., fiul senatorului Robert Kennedy, asasinat în anul 1968, în vîrstă de 16 ani, și Robert Sargent Shriver III, fiul fostului ambasador american la Paris, în vîrstă de 17 ani, au fost arestați la 4 august, pentru consum de marijuana. În jurul cazului s-a făcut, este adevărat, destulă vîlvă dar presa nu a reușit să obțină prea multe informații, datorită faptului că lucrările tribunalului de copii se desfășoară cu ușile închise. Judecătorul Henry L. Murphy a hotărît să continue judecarea cazului după un an, ceea ce nu înseamnă, evident, că cei doi ar fi absolviți de vină.

PROBLEMA RĂPIRILOR DE PERSOANE

I. Vlad, Tîrgoviște. Problema răpirilor de persoane în America Latină a preocupat în mai multe rînduri Organizația Statelor Americane, fără să se fi ajuns la un rezultat concret. Această problemă se află în acest moment în atenția sesiunii Comitetului Juridic Interamerican, ale cărui lucrări s-au deschis la Rio de Janeiro, la 31 august. În discursul inaugural, secretarul general al O.S.A., Galo Plaza, a afirmat că problema sechestrării de persoane, care a tulburat profund opinia publică mondială, este o problemă urgentă necesitînd soluții urgente. Adunarea generală O.S.A. a hotărît recomandarea unei acțiuni concrete pe două planuri: național și internațional. „Pe plan național — a spus Galo Plaza, — ea a sugerat statelor membre care n-au făcut-o pînă acum, să adopte măsuri oportune în exercițiul suveranității lor, pentru a preveni și, eventual, a sancționa acest gen de delicte, în primul rînd prin trecerea în legislația proprie". Pe plan internațional, O.S.A. a recomandat pregătirea unuia sau mai multor proiecte interamericane asupra sechestrului, atentatelor asupra persoanelor etc., atunci cînd aceste acte pot avea repercusiuni asupra bunului mers al relațiilor internaționale. Comitetul Juridic Interamerican trebuie să se pronunțe pînă la 31 octombrie asupra posibilităților de aplicare a unor măsuri comune împotriva răpirilor de persoane pe continent.

MICĂ ISTORIE A CAUCIUCULUI

Acum trei sute de ani cauciucul nu era cunoscut decît în America de Sud, de către indienii care confecționau din el un fel de mingi pentru jocuri. Primele încercări de a-l introduce în Europa au fost făcute de către savantul francez La Condamine, după o comunicare prezentată Academiei de științe din Paris, la 1736. Industrializarea acestui produs natural cu calități uimitoare începe în anul 1770, cînd apar pe piețele europene: gume de șters, jartiere și stofe impermeabile, care însă se lipeau, iremediabil, de cămașă. Americanul Goodyear descoperind procedeul de vulcanizare a cauciucului, cu ajutorul sulfului, îl face rezistent și elastic. Era în anul 1836, an de început al exploatărilor marilor păduri din Brazilia, unde existau sute de mii de copaci din care se extrăgea cauciucul. Un englez — Henri Wickham — reușind să înșele vigilența brazilienilor, care păstrau cu strășnicie secretul cauciucului, aduce la Londra cîteva semințe, pe care le cultivă în sere, apoi duce plantele obținute, în India și în Malaca, pentru ca după cîțiva ani să aibă mai multe sute de hectare de plantații de cauciuc. La o sută de ani de la descoperirea vulcanizării și, implicit, după începerea plantărilor în lume, producția mondială ajunsese la două milioane de tone pe an, cantitate din care numai 5% provenea din pădurile Braziliei (restul fiind obținut din plantațiile din Asia). Astăzi s-a ajuns la o producție anuală de 3 milioane de tone de cauciuc natural, grafical fiind în descreștere continuă, din cauza concurenței cauciucului sintetic (anual, în toată lumea, se fabrică aproape 4 000 000 de tone de cauciuc sintetic — în peste cincizeci de variante).

Ion MANTA
București

PENTRU COMPLETAREA COLECȚIILOR

Cititorii care doresc completarea colecțiilor se pot adresa lui **Simion Miclea, str H. Barbusse nr. 2, ap. 2, Arad; Ligia Gănescu, șos. Ștefan cel Mare 35, bloc 31, sc. B, etaj III, ap. 54, sect. 2, București, tel. 12 08 19; Ion St. Ilina, str. A. I. Cuza nr. 27, Moreni, jud. Dîmbovița; A. Stroe, str. Iancu Căpitanu 42, tel. 11 20 39, București; V. Iurcenko, B-dul Republicii 64 B, tel. 15 42 05, București; Th. Dobrescu, str. Gheorghe Doja nr. 17, Tîrgu-Jiu, jud. Gorj; Mircea Stan, Sinicolaul Mare, canton C.F.R.; Dimitrie Ștefanoviciu, str. 6 Martie nr. 4, Deva; Ioan Fudulu, str. Foișorului nr. 16, ap. 16, et. I, telefon 22 49 87, București, sector 4.**

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

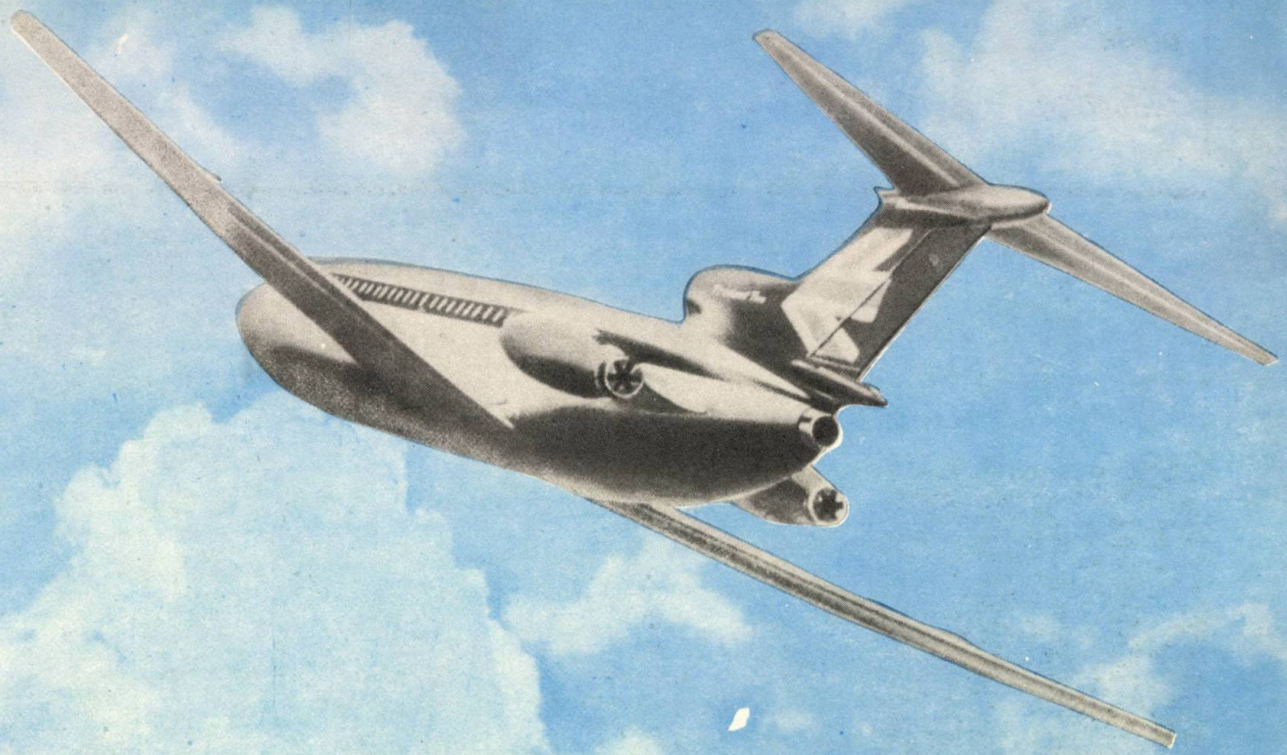

British European Airways are acum zboruri între București și Londra.

B.E.A. este cea mai importantă linie europeană, deservind nu mai puțin de 89 orașe. Transportăm mai mulți pasageri în mai multe locuri în Europa, decît oricare altă companie.

De curînd B.E.A. a introdus un serviciu între București și Londra cu două zboruri pe săptămînă via Budapesta. Plecarea din București : luni și vineri la ora 15,55 — sosirea la Londra la ora 19, ora locală.

Plecarea din Londra : luni și vineri la ora 9,40 — sosirea la București la ora 14,35, ora locală.

Zborul are loc în turbo-reactoare Trident, aparate special construite pentru B.E.A. — și pentru Europa — de Hawker Siddeley, cu motoare Rolls-Royce.

BEA
No.1 in Europe

PUBLICOM

„1 MAI" PLOIEȘTI

Uzina de utilaj petrolier

Strada Democrației nr. 121

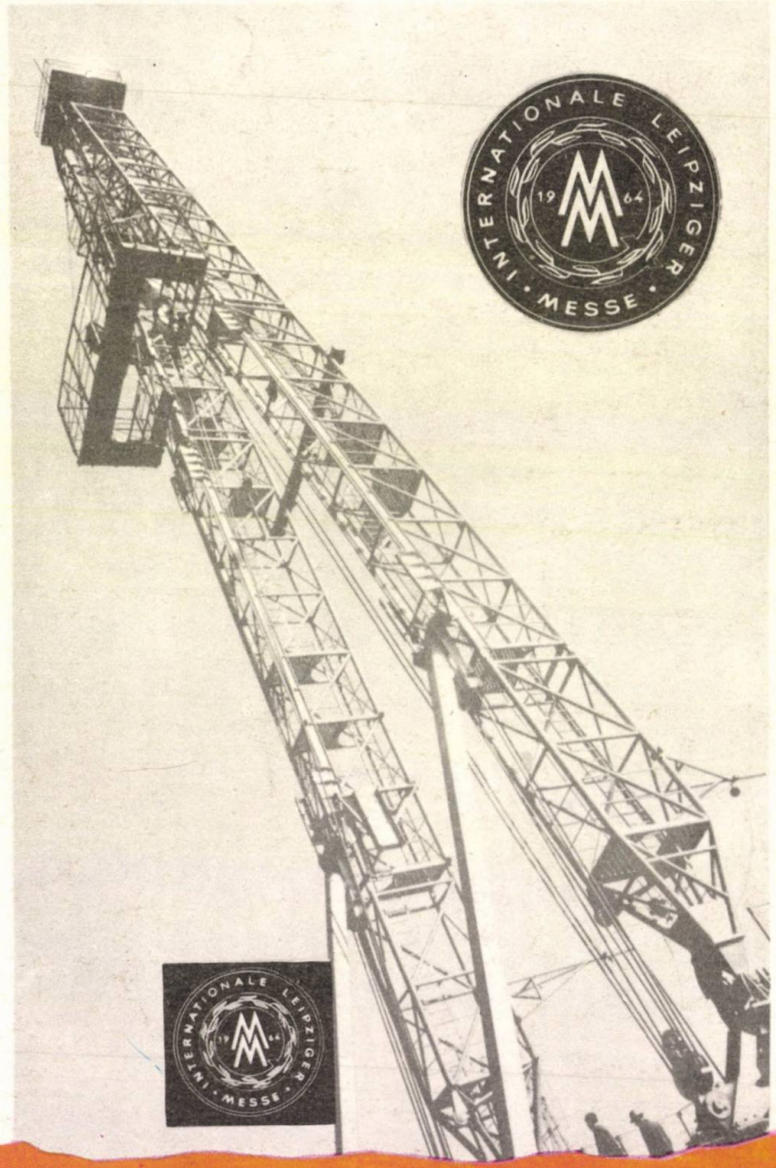

3DH-200

CARACTERISTICELE TEHNICE ALE INSTALAȚIEI DE FORAJ 3DH-200

• Sarcina maximă de lucru la cîrlig	250 t.f.
• Sarcina normală de lucru la cîrlig	200 t.f.
• Adîncimea recomandată pînă la care se poate fora, cu prăjini de 4,1/2 in	5 000 m
• Puterea instalată	2 100 CP
• Numărul de grupuri de foraj GF 820 Bb	3
• Diametrul cablului de manevră	32 mm
• Sistemul de manevră (macara, geamblac)	6 × 7 role
• Numărul de viteze la toba de manevră a troliului	4 + 2 revers
• Înălțimea utilă a mastului (măsurată de la podul sondei pînă sub grinda geamblacului	41,8 m
• Numărul de pompe pentru noroi ce pot fi antrenate la transmisia instalației	2
• Puterea maximă a fiecărei pompe ce poate fi antrenată de instalație	800 C.P.
• Acționarea comenzilor pneumatice :	Centralizată la pupitrul de comandă

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

Nr. 39 *24 septembrie 1970*

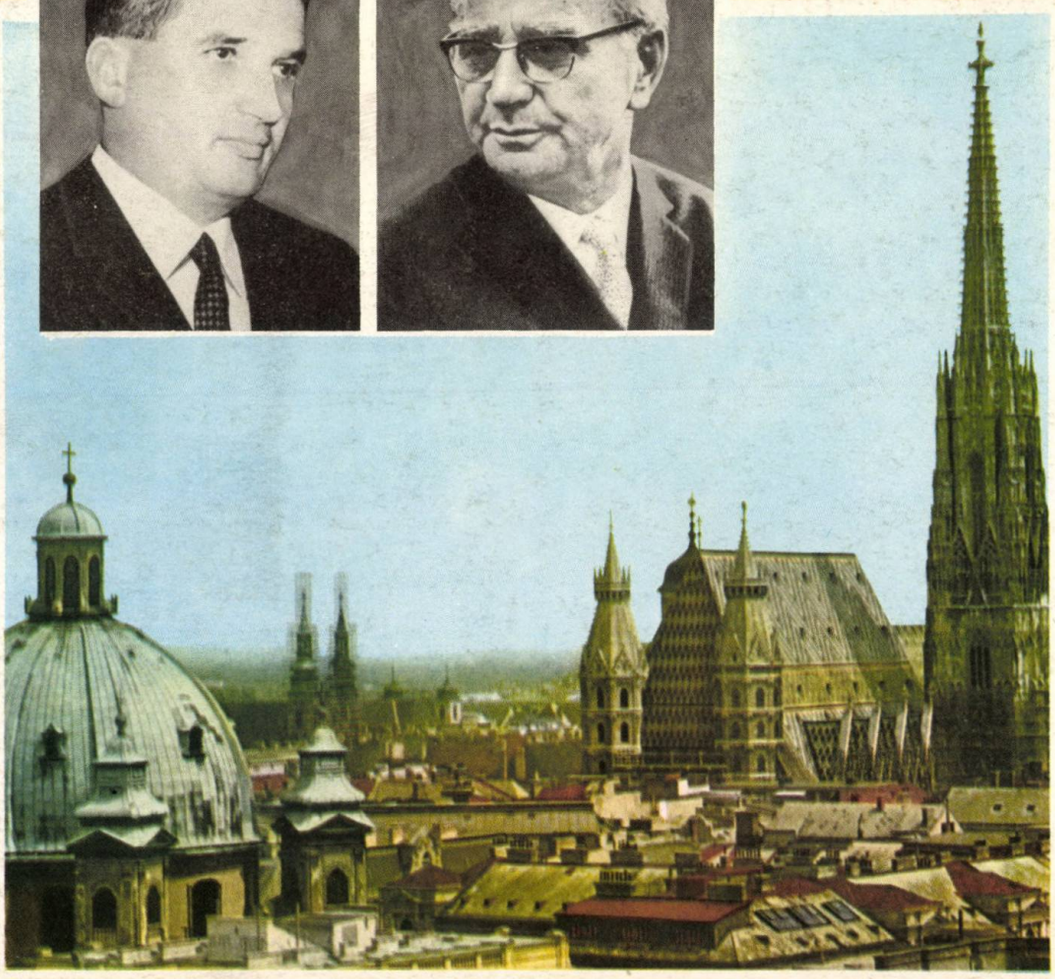

O VIZITĂ A PRIETENIEI ŞI COLABORĂRII FRUCTUOASE

Evoluţia situaţiei din Orientul Apropiat

VIETNAM

Noi propuneri pe masa Conferinţei de la Paris

VIZITA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN AUSTRIA

Vizită protocolară la Palatul Hofburg

La ceremonia prezentării șefilor misiunilor diplomatice

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 39 (361) — 24 septembrie 1970

sumar

2 VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN AUSTRIA. *Radu Pascal.*

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

4 Evenimentele din Iordania. *Rodica Georgescu.*
6 NEW YORK. Sesiunea a 25-a a O.N.U. în cifre și fapte. *Constantin Alexandroaie.*
7 STOCKHOLM. Social-democrații vor guverna, dar fără majoritate absolută. *Lars Göransson.*
8 „Testul" de la Bordeaux. *Florica Șelmaru.*
9 C.E.E. și candidații: primele contacte. *Mihai Matei.*
10 Anglia. La începutul sezonului politic de toamnă. *Frank Allaun.*
12 Un nou impuls negocierilor în problema Vietnamului. *Alexandru Holban.*
14 Washington. În perspectivă electorală. *Felicia Antip.*
18 Cursa înarmărilor și consecințele ei multiple. *Sergiu Verona.*
21 LIMA. Datele experienței peruviene. *Carlos Ortega.*
22 Zborul automat Pămînt-Lună-Pămînt. *Mircea Grigorescu.*
24 „Operațiunea Chase".

REPORTAJ PE GLOB

16 Amsterdam. *Andrei Silard.*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The Washington Post, Der Spiegel, New Statesman, Le Monde, Europa.

PROFIL

30 EDVARD HAMBRO, președintele celei de-a XXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SĂPTĂMÎNA aceasta este, în mod elocvent, ilustrativă pentru continuitatea prezenței active a țării noastre pe arena internațională, iar, în acest sens, Europa se oferă ca terenul unor fertile relații de colaborare promovate cu consecvență de România. Vizitele europene ale personalităților politice române, frecvența și larga lor rezonanță constituie contribuții de certă semnificație la viața internațională. Vizita pe care o face în aceste zile președintele Nicolae Ceaușescu, în Austria, reflectă în esență rolul pozitiv al schimbului de vizite la nivel înalt, lucru pe care, de altfel, mulți comentatori îl scot în evidență cu acest prilej. Convorbirile de la Viena se înscriu, astfel, în cadrul firesc al contactelor internaționale multiple pe care România le întreține și înțelege să le cultive în spiritul coexistenței pașnice și al colaborării active. (Pag. 2).

Participarea activă a României la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității a devenit o permanență și săptămîna de care ne ocupăm e ilustrativă și în acest sens. O.N.U. e o tribună căreia România îi acordă întreaga sa semnificație, iar propunerile făcute de țara noastră se bucură de o generală apreciere. Recent publicată, ultima dintre ele va fi inclusă pe ordinea de zi a Adunării Generale. E vorba de o analiză judicioasă a consecințelor profund dăunătoare ale cursei înarmărilor asupra păcii și securității. La 25 de ani de la terminarea războiului și tot atîția de la înființarea O.N.U., o dezbatere pe această temă se îmbogățește cu multiple și substanțiale valențe. (Pag. 6).

Dar, consemnînd asemenea preocupări legitime, nu putem uita că, în diferite părți ale lumii, domnesc încă războiul și încordarea. Sîntem nevoiți să constatăm astfel că Orientul Apropiat rămîne, în continuare, exploziv; criza iordaniană complică în mod grav una din cele mai complexe situații internaționale. Misiunea Jarring e întreruptă pretimpuriu. Aici, pentru moment, diplomația nu primează. (Pag. 4).

Vom distinge însă elemente diplomatice noi în problema vietnameză. Recentele propuneri ale guvernului revoluționar provizoriu și, după luni de zile de impas, reluarea conferinței de la Paris la nivelul șefilor de delegații îi fac pe mulți să întrevadă un impuls spre o reglementare pașnică. (Pag. 12).

În Europa occidentală, alegerile din Suedia au introdus unele marcate modificări în raporturile de forțe politice: social-democrații lui Olof Palme vor guverna mai departe, dar fără majoritate absolută. Sprijinul partidului de stînga — comuniștii, care a înregistrat un remarcabil succes, le va fi absolut necesar în Parlament. (Pag. 7).

Nouă fază în negocierile pentru lărgirea Pieței comune: pentru a fi zece, „cei șase" ai Pieței comune și „cei patru" candidați s-au așezat, în sfîrșit, la masa de tratative. Cît va costa aderarea? — pare să fie întrebarea cheie. E clar că între solicitanți și „cei șase" nu se va ajunge lesne la un acord asupra prețului. Cu atît mai mult cu cît e vorba nu numai de o propusă „unificare monetară" ci și de una politică. Și într-un caz și în altul, ideea supranațională își găsește adversari în rîndul candidaților. (Pag. 9).

Lupte pe străzile Ammanului. (Citiți în pag. 4: evoluția evenimentelor din Iordania).

La convorbirile oficiale

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Austria

Înalții oaspeți români au sosit la Viena luni după-amiază. Pe aeroportul Schwechat, din apropierea capitalei, unde a aterizat avionul prezidențial, pe care flutură drapele de stat ale României și Austriei, președintele Nicolae Ceaușescu, soția, doamna Elena Ceaușescu, sînt întîmpinați de gazdele austriece : președintele Franz Jonas și soția, doamna Grete Jonas, însoțiți de înalți demnitari printre care vicecancelarul Rudolf Hauser, ministrul de externe Rudolf Kirchschläger și ministrul comerțului Josef Staribacker. Pe aeroportul împodobit cu drapelele naționale român și austriac, cu mari panouri pe care sînt înscrise urări de bun venit și cu cele două portrete — ale șefilor de stat român și austriac — au fost intonate imnurile de stat ale României și Austriei.

În capitală, coloana prezidențială este, în această calmă zi de toamnă, spontan și călduros salutată de sutele de cetățeni aflați pe frumoasele și pitorești străzi ale Vienei. Străbătînd celebrul „Ring" vienez, bulevardul circular al capitalei, înalții oaspeți români se îndreaptă spre Hofburg, acest baroc și impunător complex arhitectural, masivă prezență a istoriei în inima Vienei. Aici, are loc o primă convorbire între cei doi președinți ; după-amiază, în somptuoasa sală a oglinzilor din Hofburg, s-a desfășurat ceremonia prezentării șefilor misiunilor diplomatice acreditați la Viena.

În aceeași zi, președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu oficialitățile române care îl însoțesc, a făcut o vizită la Parlament. Alfred Maleta adresează călduroase cuvinte de salut președintelui Nicolae Ceaușescu : „Ne-a bucurat — a spus el — să cunoaștem nu numai un om de stat, ci și o personalitate de prestigiu a vieții internaționale contemporane".

Seara, în elegantele saloane ale palatului Schönbrunn, de la ferestrele căruia se desfășoară splendida panoramă a imensului parc de la marginea Vienei, președintele Franz Jonas și soția oferă o recepție în onoarea înalților oaspeți români.

A doua zi a vizitei în Austria a președintelui Nicolae Ceaușescu a stat sub semnul convorbirilor oficiale de la Palatul Hofburg, convorbiri rodnice, desfășurate într-o ambianță prietenească. Programul zilei a continuat apoi printr-un dejun oficial oferit în cinstea înalților oaspeți români de către cancelarul Bruno Kreisky. După o vizită la primăria Vienei, prilej cu care președintele Nicolae Ceaușescu s-a întreținut cordial cu primarul Bruno Marek, în aceeași după-amiază, oaspeților români le este rezervată o interesantă călătorie prin Viena ; vizitarea celebrelor vestigii de cultură, precum și a noilor construcții moderne oferă înalților oaspeți români o imagine vie a străvechei metropole de pe Dunăre. Seara, președintele Nicolae Ceaușescu și soția au luat parte la un spectacol de gală, la Opera de Stat din Viena.

În aceeași zi, președintele Nicolae Ceaușescu și soția au plecat din Viena, cu un tren special, spre Zell am See, localitate situată în landul Salzburg, unde urmează să viziteze importante unități industriale și economice austriece. Ieri, președintele Nicolae Ceaușescu va vizita un alt important centru industrial al Austriei, orașul Linz. Reîntors apoi la Viena, seara, președintele Consiliului de Stat al României va oferi un dineu de gală în onoarea președintelui Franz Jonas. Vineri, ultima zi a ședereii înalților oaspeți români în Austria, va fi consacrată unor discuții oficiale, precum și vizitării Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.).

Moment de deosebită semnificație în evoluția relațiilor româno-austriece, vizita pe care o face zilele acestea președintele Nicolae Ceaușescu în Austria constituie unul din acele evenimente politice, reliefate pregnant pe planul european prin valențele sale esențiale : dezvoltarea unor raporturi bilaterale prietenești, în interes reciproc, și, totodată, reflexul de mai largă amploare, continental, al acestei vizite înscrise armonios în strădania generală îndreptată spre statornicirea unui climat de autentică înțelegere și încredere între statele Europei, de reală și concretă colaborare internațională.

Cînd președintele Austriei, Franz Jonas, își exprima satisfacția că, de la vizita sa în România, **„în anul care a trecut de atunci, timpul a fost bine folosit pentru lărgirea în continuare și intensificarea colaborării în toate domeniile"**, el reafirma, în fapt, o realitate clară — caracterul dinamic, în plină dezvoltare, al raporturilor româno-austriece, vitalitatea lor, posibilitățile de continuă aprofundare și diversificare a acestor relații întemeiate pe stimă și respect reciproc. Înțeleasă astfel, vizita președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, la Viena, constituie o rezultantă firească a unui curs pozitiv al raporturilor bilaterale, punctat semnificativ — și stimulatoriu — de frecvența, mai ales în ultimii ani, a contactelor diplomatice între factori de răspundere ai celor două state.

Actualele convorbiri de la Viena au, deci, virtutea de a impulsiona un dialog rodnic, început mai demult, care marchează pozitiv dezvoltarea celor două țări ; cu prilejul lor — aprecia președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, — **„vor fi evidențiate noi posibilități și perspective de extindere și intensificare a raporturilor de colaborare româno-austriece"**. Este aceasta încă o dovadă că între țări cu sisteme sociale și politice diferite se pot dezvolta relații utile și fructuoase atunci cînd ele sînt bazate pe principiile fundamentale ale dreptului internațional — respectul suveranității și independenței statelor, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc.

Concepute în acest spirit, relațiile bilaterale dintre România și Austria au cunoscut o multilaterală și ascendentă evoluție, mai cu seamă în domeniile economic, tehnico-științific, cultural. Și, fără îndoială, în cursul prezentelor întrevederi dintre cei doi șefi de state vor fi degajate noi domenii de colaborare ; în acest sens, credem că se poate vorbi de o nouă etapă în evoluția pozitivă a relațiilor româno-austriece.

După consumarea, într-o atmosferă prietenească, de profund respect reciproc, a primei runde de convorbiri o-

ficiale de la Palatul Hofburg, între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Franz Jonas, se poate aprecia că cei doi șefi de stat au avut prilejul să facă un amplu schimb de opinii cu privire la evoluția relațiilor româno-austriece și să evidențieze existența unui cadru favorabil dezvoltării lor în continuare, dorința comună de a amplifica și diversifica cooperarea bilaterală, prin explorarea tuturor căilor, a tuturor mijloacelor ce pot contribui la cunoașterea mai aprofundată a disponibilităților prezente și de perspective ale fiecărei părți, în așa fel încît evoluția colaborării multilaterale dintre România și Austria să fie caracterizată și în viitor printr-un curs ascendent. În acest sens, s-a relevat utilitatea vizitelor reciproce dintre conducătorii de stat ai României și Austriei pentru dezvoltarea bunelor relații dintre cele două țări.

Convorbirile de la Viena dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Franz Jonas constituie, totodată, un util prilej de examinare a unor aspecte și probleme majore ale vieții politice europene și internaționale. Încă din prima zi a vizitei — așa cum reiese din toasturile rostite — s-a evidențiat interesul celor două state pentru promovarea unei atmosfere politice destinse pe continent, abordarea temelor de majoră importanță europeană ocupînd un spațiu adecvat. **„Există astăzi** — aprecia, în această ordine de idei, președintele Nicolae Ceaușescu — **condiții mai favorabile pentru dezvoltarea cooperării și înfăptuirea securității europene"**; la rîndul său, președintele Franz Jonas constata că **„străduințile îndreptate către întărirea securității europene au intrat acum într-un curs și mai accentuat"**. În acest context, s-a relevat și reflexul european pozitiv al tratatului sovieto—vest-german.

În cadrul unui cuprinzător tur de orizont al problemelor internaționale, pe care cei doi șefi de state au avut prilejul să-l facă, se apreciază — și multe comentarii de presă apărute în aceste zile au relevat aceasta — acordul reafirmat pentru convocarea conferinței general-europene, rolul ei în opera de înfăptuire a securității pe continent.

După cum se știe, Austria și-a prezentat punctul de vedere asupra acestei întîlniri europene într-un memorandum guvernamental. **„Noi** — a declarat în acest sens președintele Jonas — **am susținut de la început propunerea pentru o conferință asupra problemelor securității și colaborării în Europa, deoarece apreciem că ea poate contribui într-adevăr la destindere și securitate"**. **„Noi** — a precizat el — **ne vom continua eforturile pentru realizarea acestei mari întîlniri. Sperăm să contribuim, prin aceasta, la o destindere și securitate care să corespundă intereselor vitale ale tuturor statelor europene, înainte de toate ale celor mici, și să le asigure posibilitatea dezvoltării lor nelimitate"**.

În toastul de răspuns, reluînd aceeași idee, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia poziția românească în această problemă. **„Credem — ca și dumneavoastră — că, în cadrul eforturilor pentru destindere și pace un rol de seamă are convocarea conferinței general-europene. România, care acționează perseverent în această direcție, privește cu interes propunerile constructive cuprinse în Memorandumul guvernului austriac; sîntem gata ca, împreună cu celelalte state interesate, să facem totul pentru realizarea acestui deziderat"**.

Un accent deosebit a fost pus pe importanța colaborării regionale, și, firește, în primul rînd a celei din zona dunăreană, din care fac parte România și Austria. **„Avem convingerea** — preciza președintele Nicolae Ceaușescu — **că dezvoltarea unor bune relații în zona dunăreană — în care se află țările noastre — precum și în orice regiune a Europei, este de natură să influențeze favorabil perspectivele păcii pe întregul continent. În aceeași direcție se înscriu și eforturile României spre crearea unei zone de bună vecinătate și colaborare în Balcani"**.

Așa cum a reieșit din primele lor declarații, cei doi președinți, consemnînd realele tendințe spre destindere care se manifestă în lume, cu deosebire în Europa, au abordat, totodată, și problema majoră a existenței unor focare de tensiune și războaie, a zonelor în care popoarele sînt încă victime ale politicii de dominație și dictat.

„România — afirma președintele Nicolae Ceaușescu — **se pronunță cu cea mai mare hotărîre împotriva oricăror acte de folosire a forței sau de amenințare cu forța în viața internațională, pentru încetarea războiului din Vietnam, pentru respectarea dreptului popoarelor din Vietnam, Cambodgia și Laos de a-și hotărî singure soarta"**. Cu legitimă îngrijorare cei doi șefi de state au insistat asupra necesității soluționării pașnice a situației din Orientul Apropiat, care, în aceste zile, cunoaște o evoluție explozivă. **„Evenimentele ultimelor zile din Orientul Apropiat au arătat** — spunea președintele Franz Jonas — **marea primejdie care amenință pacea în lume"**.

Precizînd poziția țării noastre în legătură cu actuala desfășurare a evenimentelor din această parte a lumii, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea de a se depune toate eforturile pentru încetarea luptelor și pentru a se împiedica extinderea conflictului. **„Apreciem** — declara președintele Consiliului de Stat al României — **că nimeni nu are dreptul să intervină în treburile interne ale acestor țări. Popoarele respective să fie lăsate să-și rezolve singure problemele, în conformitate cu interesele lor legitime; orice amestec dinafară nu ar putea decît să ducă la implicații deosebit de grave pentru popoarele din Orientul Apropiat și pentru însăși pacea lumii"**.

Prilej de aprofundată abordare a unei largi game de probleme de interes bilateral și de examinare a complexității temelor internaționale actuale, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu la Viena este oglindită de presa austriacă în semnificațiile ei majore; o serie de reportaje ilustrează calda primire făcută de vienezi înalților oaspeți români. Interesul suscitat de vizita președintelui României, Nicolae Ceaușescu, în Austria, de convorbirile purtate cu acest prilej, exprimă încă o dată prestigiul politicii externe promovate de țara noastră, politică în mod esențial direcționată spre cultivarea unor relații de activă cooperare și înțelegere internațională.

Radu PASCAL

Vienezii salută cu însuflețire pe înalții oaspeți

Vizita la Parlament

Evenimentele din Iordania

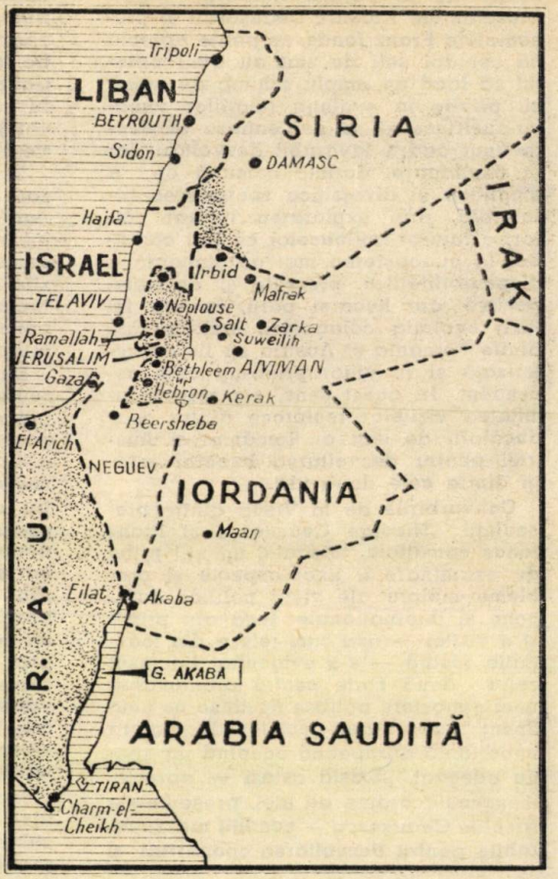

Zonele punctate reprezintă teritorii ocupate de trupele israeliene

În contextul politic complicat al Orientului Apropiat, după „înghețarea" misiunii Jarring și evenimentele legate de recentele deturnări de avioane, declanșarea crizei interne din Iordania a agravat în modul cel mai serios situația. În orice caz este cert că asistăm la un moment în care diplomația, în impas, a cedat cuvîntul armelor.

Accentuarea încordării în relațiile dintre autoritățile iordaniene și rezistența palestiniană se manifestase încă din luna august, după acceptarea de către Iordania a planului Rogers. Poziția regelui Hussein devenise, într-adevăr, de neconciliat cu cea a palestinienilor, în mod hotărît ostili propunerilor americane. În aceste împrejurări, scria ziarul „Le Monde", „explozia putea să se producă în orice moment". Și ea s-a produs imediat după instalarea la Amman a unui guvern militar. În ciuda degradării situației din țară, observatorii nu prevăzuseră, totuși, constituirea atît de rapidă a unui cabinet compus în exclusivitate din ofițeri superiori, cu atît mai mult cu cît doar cu cîteva ore înainte, între autorități și rezistența palestiniană, intervenise un nou compromis. Se pare însă că regele Hussein, supus de mai multă vreme presiunilor din partea aripii „dure" din armata regală, a fost nevoit să cedeze și să dea depline puteri armatei pentru „a restabili ordinea" în țară și a pune frîne activității comandourilor. Evenimentele se precipitaseră în urma deturnărilor de avioane de către Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei. Totodată, orașele din nord căzuseră rînd pe rînd sub controlul virtual al fedainilor. Autoritatea regală nu mai reușea să se exercite la Irbid, Jerash, Zarka și chiar în multe sectoare din Amman. Acțiunea militarilor viza, în același timp, înlăturarea din armată a elementelor moderate, ca de pildă fostul șef al statului major, generalul Hadissa, înlocuit de generalul Habes Majali. Noul comandant suprem al armatei, cunoscut pentru loialitatea sa față de monarhia hașemită și opoziția sa față de activitatea fedainilor este șeful unuia din cele mai mari triburi de beduini din Iordania. Fost comandant șef al armatei în timpul războiului din iunie 1967, el a reapărut pe scena politică după criza iordaniano-palestiniană din iunie 1970 în calitate de consilier privat al regelui Generalul Majali este secondat în actuala lui funcție de o altă personalitate antifedainâ, șeriful Zeid Ben Chaker.

„Regele Hussein a trecut Rubiconul, scrie «Le Monde» a doua zi după constituirea guvernului militar. Încredințînd puterea armatei sale, el a ales calea forței și riscă, astfel, să determine pe palestinieni să adopte și ei metode extreme". Reacția rezistenței palestiniene nu s-a lăsat așteptată. Reunit în sesiune extraordinară, Comitetul Central al rezistenței a adoptat o serie de măsuri : unificarea forțelor armate și a milițiilor populare a celor 11 organizații palestiniene ; reintegrarea F.P.E.P. în sînul Comitetului Central al organizațiilor palestiniene ; numirea lui Yasser Arafat în funcția de comandant șef al armatelor.

Ciocnirile armate au izbucnit la Amman în zorii zilei de 17 septembrie, fără a putea spune cărei părți i-a aparținut inițiativa. Știrile privind desfășurarea luptelor fiind destul de contradictorii, este greu de stabilit o situație exactă a evoluției operațiunilor militare. Se pare însă că este pe cale să se opereze o divizare a țării : sudul, deținut de armata regală ; centrul și orașul Amman, aprig disputate ; nordul, în mare parte controlat de comandouri. Deși ordine de încetare a focului au fost ordonate de regele Hussein la 17, 19 și 21 septembrie, ciocnirile au continuat de-a lungul întregii săptămîni. Luptele cele mai violente s-au desfășurat la Amman (luni cea mai mare parte a capitalei iordaniene se afla sub controlul forțelor guvernamentale) și în

Evoluția raporturilor iordaniano – palestiniene

Potrivit unor date publicate de revista „Jeune Afrique", în Iordania ar exista circa 1 milion de refugiați palestinieni, dintre care 400 000 s-au refugiat aici după iunie 1967 din teritoriile ocupate de Israel. Efectivele forțelor armate ale rezistenței palestiniene sînt mai greu de precizat, dar conform unor informații provenite din Beirut, ele sînt estimate la 20—30 000 de oameni, organizați în comandouri și, probabil, tot atîția voluntari regrupați în milițiile populare. Armata iordaniană cuprinde circa 60 000 de oameni, majoritatea servind în forțele armate terestre.

1968

4 NOIEMBRIE : **Primul conflict major între guvern și comandouri. Autoritățile iordaniene lansează o operațiune de „curățire" împotriva unui grup de fedaini, urmată de o largă demonstrație pe străzile Ammanului, în sprijinul palestinienilor. A doua zi se încheie un acord între guvern și organizațiile de rezistență, acord care însă nu va fi respectat.**

1969

— IUNIE : **Regele Hussein încearcă să reia controlul situației printr-o remaniere ministerială, în urma căreia numește în funcția de comandant șef al armatei pe șeriful Nasser Ben Jamil, cunoscut pentru opoziția sa față de comandouri.**

— AUGUST : **Situația înclină din nou în favoarea palestinienilor. Hussein numește în fruntea guvernului pe Bahjat Talhouni, simpatizant al luptei de rezistență palestiniană.**

1970

11 FEBRUARIE : **Ca urmare a măsurilor adoptate de guvern pentru reglementarea activității comandourilor, acestea proclamă starea de alarmă și formează un comandament unificat al rezistenței palestiniene. Regele este nevoit să suspende aplicarea măsurilor de restricție.**

22 FEBRUARIE : **Între guvern și organizațiile palestiniene intervine un acord.**

Mareşalul Majali

Yasser Arafat

nordul ţării la graniţa iordaniano-siriană în localităţile Irbid, Ramtha şi Salt. Bilanţul de pînă acum al luptelor, după cum a declarat ministrul informaţiilor al R.A.U., Hassanein Heykal, este de 10 000 de morţi. „Situaţia este tragică — scrie ziarul egiptean «Al Ahram». Morţi şi răniţi zac pe străzile capitalei lipsite de apă, electricitate şi legături telefonice, în urma distrugerilor provocate de lupte". Ciocniri puternice continuă şi în nordul ţării : oraşul Irbid a fost bombardat, marţi, pentru prima oară de aviaţia iordaniană.

Ca răspuns la mesajul regelui Hussein adresat şefilor de state arabe în care acuză Siria de a fi trimis unităţi blindate pentru a lupta alături de comandouri, preşedintele Noureddin El Atassi anunţa că ţara sa şi-a pus întregul potenţial în serviciul organizaţiilor palestiniene, dezminţind, totodată, că unităţi siriene ar participa la operaţiunile militare din Iordania. Un purtător de cuvînt sirian declara, în acelaşi timp, că tancuri iordaniene au pătruns în Siria fiind respinse de forţele armate siriene.

Regele Hussein — a cărui poziţie, subliniază observatorii, devine tot mai dificilă — a angajat în ultimele zile o acţiune diplomatică pe două planuri: pe de o parte, menţinerea unui contact permanent cu ţările arabe, pe de altă parte, solicitarea sprijinului celor patru mari puteri, cerîndu-le să întreprindă o acţiune comună ca urmare a pătrunderii forţelor siriene în Iordania. În legătură cu acest ultim demers, agenţiile de presă străine semnalează întrevederile pe care suveranul le-a avut cu reprezentanţii S.U.A., Angliei, Franţei şi Uniunii Sovietice la Amman.

În faţa agravării situaţiei din Iordania, în capitalele ţărilor arabe s-a declanşat o intensă activitate diplomatică în vederea aplanării conflictului. La început destul de rezervate, aceste ţări şi-au precizat, treptat, poziţia faţă de criza iordaniană. Prima reacţie a venit din partea Irakului care, printr-o serie de declaraţii oficiale şi comentarii, a adus acuzaţii grave regelui Hussein şi guvernului militar. În contextul diverselor atitudini arabe, observatorii notează însă că singura ţară care a acordat pînă în prezent sprijin material rezistenţei palestiniene este Siria. Într-o primă etapă, R.A.U. a încercat prin demersuri pe lîngă ambele părţi în conflict, să obţină o încetare a focului, fie şi numai de 24 de ore pentru a se găsi „o nouă şansă" de realizare a unui acord. În acest sens, a fost trimis la Amman şeful statului major al forţelor armate egiptene, generalul Sadek, pentru a remite regelui Hussein şi liderului palestinian Yasser Arafat un mesaj din partea şefilor de state ai R.A.U., Libiei şi Sudanului. (Cei trei preşedinţi preconizau fie încheierea unui acord care să aibă garanţia Ligii Arabe, fie proclamarea solemnă a unei înţelegeri a celor două părţi în faţa şefilor de state arabi). Misiunea lui Sadek nu s-a soldat însă cu rezultate pozitive. În atitudinea celorlalte ţări arabe s-a remarcat, de asemenea, o anumită evoluţie, de la rezervă sau chiar neutralitate, spre o afirmare — nuanţată de la o capitală la alta — a interesului faţă de rezistenţa palestiniană. Libia întîi, apoi Kuweitul au anunţat că suspendă ajutorul financiar pe care-l acordau Iordaniei. În acelaşi timp, Algeria, afirmîndu-şi sprijinul faţă de rezistenţa palestiniană, a declarat că nu va participa la conferinţa la nivel înalt de la Cairo. O atitudine similară a adoptat şi Marocul. Într-un mesaj lansat luni, preşedintele Sudanului, Gaamar El Numeiry, sublinia necesitatea încetării focului „pentru a împiedica o intervenţie străină şi a proteja şi salvgarda rezistenţa". De asemenea, preşedintele Tunisiei, Habib Bourghiba, şi preşedintele Libanului, Charles Helou, au adresat mesaje regelui Hussein şi preşedintelui Comitetului Central al rezistenţei în care cer celor două părţi să facă tot posibilul pentru încetarea luptei.

Începînd de marţi, în capitala R.A.U., unde au sosit o serie de şefi de state şi reprezentanţi arabi se desfăşoară consultări (nu este vorba de o conferinţă la nivel înalt în sensul propriu al cuvîntului, aşa cum fusese propusă iniţial de Tunisia), privind evoluţia situaţiei din Iordania. În urma acestor consultări s-a hotărît trimiterea la Amman a unei misiuni condusă de Gaafar El Numeiry, preşedintele Sudanului, şi din care fac parte primul ministru al Tunisiei, Bahi Ladgham, ministrul apărării al Kuweitului, şeic Saad Al Abdalah, şi şeful statului major al armatei egiptene, generalul Sadek, misiune ce are următoarele obiective : obţinerea încetării focului ; împiedicarea agravării crizei pentru a preveni orice amestec străin ; examinarea posibilităţii încheierii unui viitor acord între cele două părţi în conflict. Pînă la închiderea ediţiei de faţă, misiunea a avut întrevederi cu regele Hussein.

Între timp, declanşarea crizei din Iordania, continua ei agravare stîrneşte o vie neliniştе şi preocupare în numeroase ţări ale lumii. Londra şi Parisul şi-au exprimat regretul faţă de degenerarea conflictului, afirmînd că orice intervenţie din exterior ar crea o situaţie periculoasă pentru pacea mondială. La Casa Albă, desfăşurarea evenimentelor este urmărită îndeaproape. După o reuniune a preşedintelui Nixon cu principalii săi colaboratori, purtătorul de cuvînt Ronald Ziegler a declarat presei că „S.U.A. consideră situaţia din Iordania ca foarte serioasă şi com-

16 APRILIE : **Anularea vizitei la Amman a lui Joseph Sisco, asistent al secretarului de stat pentru problemele Orientului Mijlociu, ca urmare a manifestaţiilor palestiniene. Iordania cere rechemarea ambasadorului S.U.A. la Amman.**

19 APRILIE : **Remaniere ministerială în urma căreia intră în guvern cinci miniştri, simpatizanţi ai mişcării palestiniene. Generalul El Keilany, fost ministru de interne şi principalul adversar al fedainilor, părăseşte guvernul.**

9 IUNIE : **Lupte violente pe străzile Ammanului între trupele guvernamentale şi comandouri. Atentat, eşuat, la viaţa regelui Hussein.**

10 IUNIE : **Încheierea unui acord între regele Hussein şi Yasser Arafat, preşedintele Comitetului Central al rezistenţei palestiniene. Acordul prevede crearea unor comitete mixte însărcinate cu supravegherea respectării încetării focului.**

11 IUNIE : **Ciocnirile continuă. Regele Hussein este nevoit să accepte exigenţele palestinienilor de a înlătura pe Nasser Ben Jamil şi mai mulţi ofiţeri superiori din armată.**

21—22 IUNIE : **Reuniunea restrînsă a şefilor de stat de la Tripoli numeşte un comitet format din patru membri care să ancheteze incidentele de la Amman.**

27 IUNIE : **Formarea unui nou guvern, în frunte cu Abdel Moneim Rifai, cuprinzînd mai mulţi miniştri favorabili palestinienilor.**

10 IULIE : **Încheierea unui acord între guvern şi Comitetul Central al rezistenţei palestiniene, care garantează libertatea de acţiune a fedainilor „în limitele suveranităţii statului".**

26 IULIE : **Guvernul iordanian acceptă planul Rogers. Au urmat o serie de manifestaţii ostile acestui plan din partea grupărilor palestiniene.**

29 AUGUST : **Regele Hussein adresează un avertisment rezistenţei palestiniene. Izbucnesc puternice ciocniri între armata regală şi fedaini care durează cîteva zile.**

8 SEPTEMBRIE : **Comitetul Central al rezistenţei palestiniene denunţă acordul de încetare a focului semnat ca urmare a noilor incidente din nordul Iordaniei.**

9—10 SEPTEMBRIE : **Deturnarea celor patru avioane de către F.P.E.P. Luptele reizbucnesc la Amman.**

14 SEPTEMBRIE : **În nordul Iordaniei reîncep ciocnirile dintre armata regală şi fedaini.**

15 SEPTEMBRIE : **Formarea unui guvern militar la Amman.**

plicată". subliniind că guvernul „continuă să fie serios preocupat de soarta cetățenilor americani și a ostaticilor aflați în Iordania". În legătură cu aceasta, Ronald Ziegler a precizat: „Alcătuim programe pentru cazul cînd situația ar deveni deosebit de precară". Între timp, transmit agențiile de presă străine, au loc o serie de pregătiri militare: forțe armate din S.U.A. și Europa occidentală, anunța purtătorul de cuvînt al Pentagonului Jerry Field, au fost puse sub stare de alertă pentru posibila evacuare a cetățenilor americani din Iordania.

Arătînd că actualul conflict din Iordania amenință interesele fundamentale ale țării, ale mișcării palestiniene de rezistență și ale mișcării de eliberare națională a popoarelor arabe, o declarație a agenției TASS arată — referitor la o serie de știri privind alcătuirea unor planuri de amestec armat dinafară — că o asemenea evoluție a evenimentelor ar agrava și mai mult situația atît din Orientul Apropiat cît și din lume, în ansamblu. Recenta evoluție a situației din Orientul Mijlociu — se arată într-o declarație a guvernului R. P. Chineze — a trezit atenția și îngrijorarea deosebită a poporului chinez și a popoarelor din întreaga lume. Referindu-se la „planurile pentru situații speciale" anunțate de Casa Albă, declarația arată că este vorba de o provocare a imperialismului S.U.A. la adresa poporului palestinian, a popoarelor arabe. Premierul iugoslav Mitia Ribicici a arătat într-o declarație că „guvernul iugoslav adresează un apel guvernului iordanian și organizațiilor palestiniene să înceteze de urgență vărsarea de sînge pentru a evita noi victime și, prin negocieri, să găsească o soluție pentru depășirea actualelor divergențe". Guvernul iugoslav, a spus el, dorește să sublinieze că orice amestec străin, sub orice pretext, va reprezenta o încălcare flagrantă a Cartei O.N.U. și a suveranității și integrității teritoriale a Iordaniei și nu va face decît să complice și mai mult situația și așa destul de primejdioasă din regiunea Orientului Apropiat și Mediterana.

Intense consultări au loc și la sediul Națiunilor Unite, emițîndu-se posibilitatea convocării Consiliului de Securitate în vederea discutării situației din Iordania și a măsurilor pentru a se pune capăt ostilităților. Unele delegații, în principal arabe, ar fi însă favorabile examinării problemei de către Adunarea Generală. Se pare că nu se va lua nici o hotărîre pînă nu se vor cunoaște rezultatele consultărilor care se desfășoară în prezent la Cairo.

Agravarea continuă a crizei din Iordania stîrnește pe bună dreptate îngrijorarea opiniei publice mondiale, deoarece ea se repercutează în mod negativ asupra climatului din zonă, influențînd totodată și atmosfera internațională generală. În împrejurările actuale este în interesul păcii din această regiune să se depună eforturi susținute pentru încetarea luptelor și pentru împiedicarea extinderii conflictului. Acest lucru poate fi realizat numai de către popoarele respective în conformitate cu interesele lor legitime, fără nici un amestec dinafară. Numai astfel s-ar crea premisele pentru un climat de liniște și securitate, s-ar înlătura primejdiile cu implicații pentru pacea lumii decurgînd din menținerea încordării în această regiune.

Rodica GEORGESCU

Corespondență din New York de la Constantin Alexandroaie

Sesiunea a 25-a a O.N.U. în cifre și fapte

Încheierea primei decade de la demararea lucrărilor celei de a 25-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. găsește atît plenara adunării, cît și toate cele șapte comitete ale sale în plină activitate. Dezbaterile generale de politică externă din plenară au început după numai două zile de la deschiderea sesiunii, operativitate fără precedent în istoria O.N.U. Apoi, în numai două ședințe, Comitetul general, din care face parte și Maria Groza, în calitate de președintă a Comitetului pentru probleme sociale, umanitare și culturale, a definitivat ordinea de zi și a repartizat-o pe comitete.

Din cele 108 puncte înscrise inițial pe agenda provizorie a actualei sesiuni, au mai rămas 98, restul fiind înscrise ca subpuncte ale altor probleme aflate pe ordinea de zi sau trimise sesiunii viitoare spre dezbatere. Din cele 98 puncte, 85 sînt probleme de substanță. Din cele 85, 23 au fost cîndva inițiate de România sub formă de propuneri sau proiecte de rezoluție sau au la bază rapoarte ale unor organisme O.N.U. din care face parte și țara noastră.

La actuala sesiune, România a înscris pe agendă două noi puncte, ambele aprobate în unanimitate de către Comitetul general. După cum s-a mai anunțat, este vorba de 1) **„Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume"** și 2) **„Rolul științei și tehnicii moderne în dezvoltarea națională și necesitatea întăririi cooperării economice, tehnice și științifice între state".** Primul punct a fost repartizat spre dezbatere în Comitetul nr. 1 pentru problemele politice și de securitate, iar al doilea, în Comitetul nr. 2 pentru problemele economice și financiare. *(Publicăm în numărul de față, la pag. 18, un articol despre consecințele multiple ale cursei înarmărilor).*

Principalele capitole ale agendei sesiunii ordinare înglobează probleme ale păcii și securității, dezarmării, decolonizării, dezvoltării, respectării și aplicării în practica relațiilor interstatale a principiilor dreptului, justiției și eticii internaționale, drepturilor omului, creșterii rolului și eficacității O.N.U. prin înfăptuirea universalității sale etc. Cea mai încărcată agendă o are Comitetul pentru problemele politice și de securitate, căruia i s-au repartizat spre dezbateri 16 puncte și subpuncte între care dezarmarea, consecințele cursei înarmărilor, interzicerea armelor chimice și bacteriologice, suspendarea exploziilor nucleare, securitatea internațională, folosirea pașnică a spațiului cosmic etc. Cea mai ușoară agendă o are Comitetul politic special, căruia i s-au repartizat spre dezbatere doar patru puncte.

Anul acesta, împlinindu-se un pătrar de veac de la fondarea O.N.U., între **13 și 24 octombrie** va avea loc o sesiune jubiliară în prezența unor șefi de state și guverne. Potrivit unor surse ale secretariatului O.N.U., **la lucrările sesiunii jubiliare, care se vor desfășura sub deviza „pace, justiție și progres", vor lua parte cel puțin 60 de șefi de state și guverne, zeci de vicepreședinți și vicepremieri, circa 150 de miniștri și miniștri adjuncți, sute de experți și consilieri.**

În prezent, două comitete speciale și comitetele numărul doi și trei ale Adunării Generale lucrează intens la pregătirea a patru documente ce urmează a fi adoptate în cadrul solemn al sesiunii jubiliare, în ziua de 24 octombrie, cînd se vor împlini 25 de ani de la intrarea în vigoare a Cartei O.N.U. Este vorba de:

1) Declarația solemnă de reafirmare a încrederii statelor în viabilitatea principiilor Cartei, a angajamentului lor de a acționa pentru sporirea rolului și eficacității Organizației în scopul de a deveni un instrument eficient în întărirea securității internaționale și promovarea progresului tuturor popoarelor;

2) Declarația privind strategia dezvoltării și lansarea celui de al doilea deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (1971—1980);

3) Declarația cu privire la principiile relațiilor prietenești și de cooperare între state;

4) Programul de acțiune, sub forma unui document al O.N.U., conținînd o serie de măsuri eficiente pentru lichidarea definitivă și cît mai urgentă a ultimelor vestigii ale colonialismului. (Anul acesta se împlinește un deceniu de la adoptarea de către O.N.U. a „Declarației cu privire la acordarea independenței tuturor țărilor și popoarelor coloniale").

Pe lista celor care vor lua cuvîntul în plenara Adunării sesiunii jubiliare s-au înscris pînă acum peste 80 de delegați. Delegațiile care participă la dezbaterile generale de politică externă din plenara Adunării ordinare, unde se bucură de un timp nelimitat pentru a-și expune declarațiile lor programatice de politică externă, vor dispune în cadrul sesiunii jubiliare — după cum s-a hotărît — de un timp limitat de 15 minute.

Amatorii de statistici de la O.N.U. apreciază că numai în cele zece zile ale sesiunii jubiliare vor avea loc aproape 2 000 de întrevederi la nivelul șefilor de state, guverne și miniștrilor de externe.

Potrivit hotărîrii Adunării Generale, cea de-a 25-a sesiune ordinară a adunării își va încheia lucrările la 15 decembrie. În cadrul ei se așteaptă a se adopta peste 120 de rezoluții și hotărîri. (Sesiunea trecută a adoptat 139 de asemenea documente).

New York, 22 septembrie

Corespondență din Stockholm de la Lars Göransson

Social-democrații vor guverna, dar fără majoritate absolută

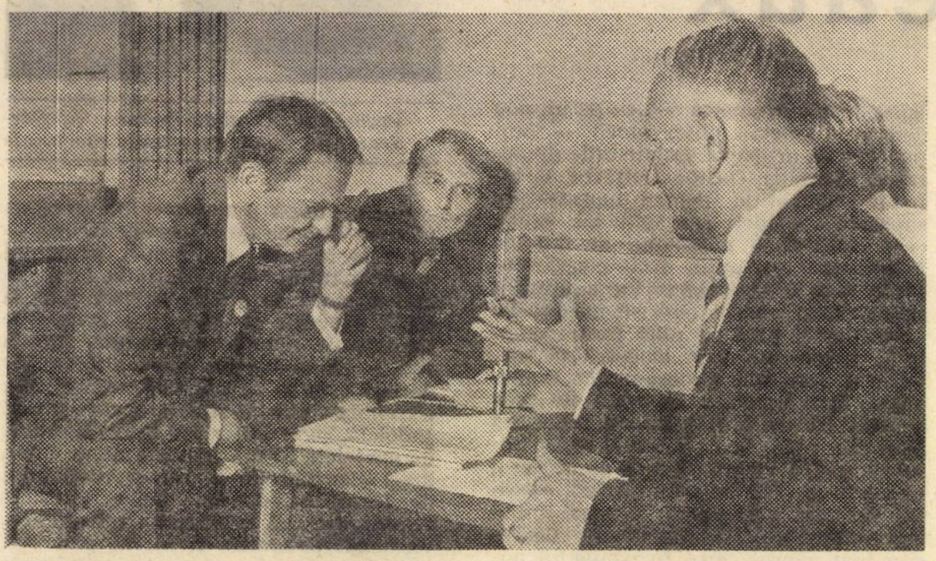

În timpul campaniei electorale: o polemică radiodifuzată între premierul Olof Palme și Gunnar Hedlund (dreapta), liderul partidului de centru

Înaintea alegerilor din anul 1970 pentru Parlamentul suedez, unii își puneau întrebarea, pornind de la anumite sondaje, dacă partidul de stînga — comuniștii — va putea sau nu să se mențină în Parlament. Va putea oare liderul partidului, C. H. Hermansson, să întrunească patru la sută din voturile alegătorilor pentru a obține 14 mandate — ceea ce reprezintă minimul necesar reprezentării în noul Parlament unicameral? El a întrunit mai mult de patru la sută, adică 4,9 la sută și, prin aceasta, 17 mandate; mandate care, într-un anumit fel, fac din partidul de stînga — comuniștii — partidul arbitru al situației din Parlament.

Aceasta pentru că social-democrații au suferit cea mai marcată reducere a numărului de voturi, pierzînd astfel majoritatea absolută care le permisese să guverneze fără a avea nevoie de ajutor din partea altor partide. Deși partidul moderat de coaliție, care împreună cu partidul de centru și partidul liberal formează opoziția burgheză, a pierdut 163 544 de voturi, cele 2 222 973 de voturi ale social-democraților nu sînt suficiente pentru o majoritate a mandatelor, ceea ce îi face dependenți de partidul de stînga — comuniștii. Voturile comuniștilor vor constitui în viitor o necesitate absolută pentru social-democrații în toate confruntările. Fără sprijinul comuniștilor, cele trei partide burgheze ar deveni adevărații stăpîni ai Parlamentului. De asemenea, este de crezut că fără rămînerea comuniștilor în Parlament, social-democrații ar fi fost în situația de a preda puterea guvernamentală partidelor burgheze. Social-democrații se pot bizui pe voturile deputaților comuniști. C. H. Hermansson a declarat clar că în nici o împrejurare nu va oferi sprijin celor trei partide burgheze. Așadar, social-democrații rămîn în poziție de guvernare datorită faptului că partidul de stînga — comuniștii — rămîne în Parlament.

A mai existat, în aceste alegeri, un partid care a înregistrat un spor însemnat de voturi. Acesta a fost partidul de centru, fosta uniune agrară, care și-a sporit voturile cu 199 587, ceea ce înseamnă o creștere de 4,2 la sută, totalizînd 20,4 la sută din toate voturile. Liderul partidului de centru, Gunnar Hedlund, în vîrstă de 70 de ani, este în mod firesc decepționat de moderați care au pierdut o mare parte din voturile pe care partidul de centru le-a adus opoziției; fără acest regres, situația ar fi fost controlată de opoziție. Încurajat de succes, Gunnar Hedlund s-a grăbit în noaptea alegerilor să afirme că el s-ar putea gîndi la un guvern de coaliție cu social-democrații. Această propunere a fost primită cu răceală de primul ministru Olof Palme, care, în ciuda înfrîngerii din alegeri, se simțea sigur de ajutorul comuniștilor. El a respins invitația liderului partidului de centru declarînd că numai în condiții speciale există loc pentru un guvern de coaliție (el nu a dezvăluit care sînt sau care ar putea fi aceste condiții speciale), iar asemenea condiții nu există în prezent.

Partidul liberal a înregistrat un anumit progres și o creștere de 41 531 voturi față de alegerile anterioare, ceea ce este considerat de președintele său, Gunnar Hellen, ca „primul pas pe calea ridicării partidului" după o grea înfrîngere suferită în alegerile din 1968. Gunnar Hellen considera remarcabil faptul că partidul liberal a putut obține sufragiile a 15,6 la sută din alegători în competiție cu partidul de centru.

Astfel, social-democrații cu sprijinul partidului de stînga — comuniștii — vor fi la putere în următorii trei ani, pînă la alegerile din anul 1973. Cu siguranță că partidul dlui C. H. Hermansson va vota pentru propunerile social-democrate. Va exista totuși o problemă și va fi interesant de văzut cum se vor comporta social-democrații și comuniștii pentru a ajunge la un acord, anume problema C.E.E. Comuniștii sînt adversari hotăriți ai aderării Suediei la blocul comercial C.E.E., printre altele, cu motivarea că o aderare ar permite să se ia, înafara granițelor țării, hotărîri cu privire la comerțul exterior al Suediei. Partidul de guvernămînt are o altă părere. Cum se va vota în parlament în această problemă nu se știe încă.

Înaintea alegerilor din acest an a avut loc o campanie intensă de lămurire cu privire la tehnica votării. S-a insistat poate chiar prea mult asupra posibilității alegătorilor de a vota „în avans", prin așa-numita votare prin poștă. Nu mai puțin de 694 000 de persoane au votat anul acesta prin poștă — o creștere de aproape 150 la sută față de alegerile din 1968. Numărătoarea voturilor prin poștă nu va fi terminată decît peste o săptămînă — rezultat al unui sistem aproape inadmisibil de încurcat — și deci alegerile vor putea fi considerate drept încheiate abia la începutul săptămînii viitoare. Nimeni nu se așteaptă ca voturile prin poștă, care constituie 14 la sută din totalul voturilor, să schimbe rezultatul final în vreo direcție decisivă. Cele 14 procente trebuie totuși avute în vedere de cei care vor dori să cunoască exact cifrele, procentele și distribuirea mandatelor în alegerile parlamentare suedeze din anul 1970.

Stockholm, 22 septembrie

REZULTATELE PROVIZORII

	mandate	procent de voturi	diferența în procente față de scrutinul din 1968
partidul social-democrat	166	46,4	—3,7
partidul de stînga — comuniștii	17	4,9	+1,9
partidul de centru (fost agrarian)	73	20,4	+4,2
partidul liberal	56	15,6	+0,8
partidul moderat de coaliție (conservator)	38	10,9	—3

N. R. — Cîteva partide mici împart 1,8 la sută din voturi.

„Testul" de la Bordeaux

Premierul Chaban-Delmas la Bordeaux, în zilele campaniei electorale

Se pare că, în avionul la bordul căruia se întorcea din Statele Unite după o călătorie cu întrevederi și conferințe bine exploatate publicitar, aflînd dintr-un ziar răsfoit întîmplător despre apropiata consultare electorală de la Bordeaux, Jean-Jacques Servan-Schreiber ar fi exclamat: „Trebuie să fiu acolo!" Asta s-ar fi întîmplat deci la 5 august, o lună și ceva după ce fusese ales deputat la Nancy. Se non è vero, e în stilul personajului. Zece zile mai tîrziu, observatorii consemnau de altfel efervescența multelor și feluritelor lui inițiative pentru lansarea unei candidaturi unice a opoziției necomuniste.

A introduce în viața publică franceză o regrupare de centru-stînga de tip italian care să funcționeze după sistemul anglo-saxon, adică alternînd în răspunderi guvernamentale cu actuala majoritate, este o idee care s-a manifestat mai de mult la fostul director al „Express"-ului. Familiară de altfel în unele cercuri ale lumii de afaceri din Franța, care ar dori să poată folosi rivalitatea dintre două formații, nu una la antipozii celeilalte din punct de vedere al concepțiilor politice și economice, dar prinse în duelul guvern—opoziție... În acest spirit, pe vremea cînd dinamismul incontestabil și darurile de scenarist politic ale lui Jean-Jacques Servan-Schreiber se exercitau încă în sfera presei, pentru săptămînalul pe care el îl conducea „omul providențial" a fost multă vreme Pierre Mendès-France. În același spirit, înaintea alegerilor prezidențiale din 1965, „L'Express" lansa foarte zgomotos — „ca pe un nou detergent", notau observatorii — propunerea ca primarul socialist (de dreapta) al Marsiliei, Gaston Defferre, să intre în competiția pentru magistratura supremă. Ambele campanii au eșuat, ceea ce însă în momentul de față ne interesează mai puțin decît consecvența cu care organizatorul lor a urmărit să suscite o coaliție care să meargă de la moderați pînă la (dar fără) comuniști. Inconsecvent în alegerea persoanelor și opțiunilor programatice, e adevărat. Dar era prea devreme, nu avea (și știa că nu are) ponderea necesară pentru a revendica pentru el însuși rolul de primă vioară. O dată cu succesul exploziv al „Sfidării americane", această reținere a dispărut. Transformînd succesul editorial în rampă de lansare, și-a luat zborul către firmamentul angajărilor politice directe. Abandonînd una cîte una, potrivit tehnicii adecvate în materie, treptele rachetei purtătoare: părăsind „L'Express" pentru secretariatul general al radicalilor și făgăduind acestui cel mai vechi partid al Franței o nouă tinerețe; ignorînd pe radicali atunci cînd a candidat în numele său propriu la Nancy — și declarîndu-se de altfel hotărît să renunțe la funcția de secretar general pentru a se consacra în exclusivitate intereselor alegătorilor săi loreni; șocînd sensibilitatea acestora atunci cînd a intrat în competiție la Bordeaux (cu toată rectificarea ulterioară de traiectorie: precizarea că, în cazul unei noi victorii, va rămîne fidel nanceenilor)...

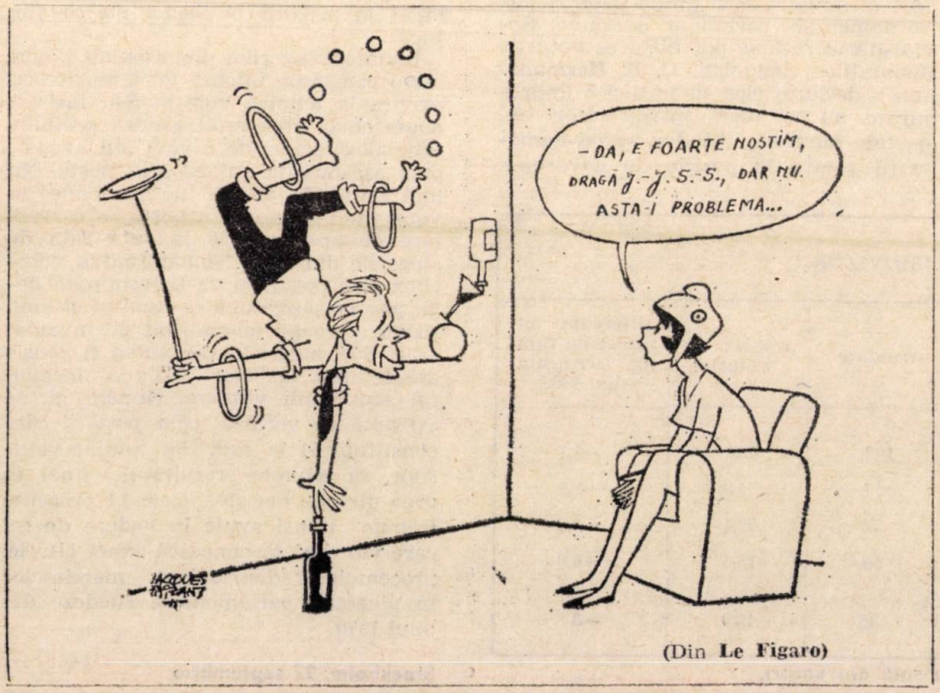

(Din **Le Figaro**)

Acum, după realegerea lui Jacques Chaban-Delmas de la primul scrutin — cu 63,55 la sută din voturi, procentaj superior tuturor celor obținute în douăzeci și patru de ani (între 40,5 și 53 la sută), superior și celor mai favorabile sondaje de săptămîna trecută (57 la sută — Jean-Jacques Servan-Schreiber declară cu o neașteptată umilitate: „Trebuia cîntărită situația locală și fără îndoială, sigur chiar, am comis o eroare de apreciere". Fără îndoială, sigur chiar, după succesul de la Nancy, deputatul de Meurthe-et-Moselle trăia senzația euforizantă că inteligența lui rapidă, virulența polemică, farmecul personal, ubicuitatea neobosită, toate valorificate de o campanie electorală spectaculoasă, pot reedita pe malurile Girondei performanța din Lorena. Uitînd că la Nancy candidatura lui găsise un teren sensibilizat de întîrzierile în dezvoltarea economică modernă a regiunii, de o recentă hotărîre privind traseul unei importante artere de comunicație, că punerea pe picioare a „SED-Lorena" (Societatea europeană pentru dezvoltarea Lorenei) putea într-adevăr fascina — și, de bună seamă, a fascinat — municipalitate, ziare locale, anumite categorii ale electoratului. Bordeaux însă e un oraș în plină expansiune economică, iar circumscripția rămasă vacantă — considerată tradițional cea mai favorabilă majorității — nu are „complexe de frustrare". Iar burgheziei bordeleze — rezervată, secretă chiar, închisă în sine (vezi romanele lui François Mauriac care o cunoștea „dinăuntru") — traiectoria fulgurantă a lui „J.-J. S.-S.", trebuie să-i fi apărut, și poate nu fără temei, ca bizara amalgamare a unui apetit de putere à la Rastignac cu o vedetizare à la Bardot.

Deputatul de Meurthe-et-Moselle nu venea de altfel la Bordeaux considerînd că va fi ales. Proiectul inițial nici nu pare a fi fost să solicite pentru el însuși voturile alegătorilor bordelezi. După Nancy, considerînd că alegerile municipale din primăvara viitoare vor constitui cea mai apropiată scadență politică, el își propunea ca, după vacanță, să lanseze printr-o platformă municipală bine adaptată actualelor preocupări de descentralizare, proiectata sa „alianță a reformatorilor". Cine ar trebui să fie „reformatorii"? Radicali, firește (deși era notoriu că nu toți membrii conducerii partidului sînt în toate de acord cu secretarul general). Centriști, de toate nuanțele. Socialiști, dacă s-ar putea. Plus personalități fără apartenență politică precisă, dar cu influență în viața publică. Ceea ce era însă conceput pe termen relativ lung a fost precipitat de dispariția supleantului lui

Jacques Chaban-Delmas. Prea tentat de jocul politic pentru „a lăsa să treacă un prilej" (expresia îi aparține), Servan-Schreiber și-a propus să-l folosească pentru a determina măcar un început de „alianță a reformatorilor". Un singur om politic de notorietate destul de largă („de statură națională" spunea J.-J. S.-S.) care să i se alăture în mod explicit, care să se prezinte la Bordeaux cu sprijinul statului-major electoral al deputatului de la Nancy (eventual chiar cu o apariție la tribună a acestuia alături de candidat) și care să obțină un scor onorabil, i-ar fi fost de-ajuns.

Nu l-a găsit. Faptul că nu a rezistat ispitei de la Bordeaux a fost poate în această acțiune prima eroare tactică. Gestul de a arunca în arenă propria sa candidatură, o alta. Atacurile împotriva aliaților săi prezumptivi — Mitterrand, Mendès-France, Defferre — pentru că nu l-au susținut, încă una. Și mai sînt. Consemnîndu-le, observatorii au notat și nervozitatea pe care o trăda rapida lor succesiune. Jean-Jacques Servan-Schreiber voise să transforme alegerile parțiale de la Bordeaux la nivelul unui „test național" care să-i confere rangul de lider al opoziției necomuniste și, ca atare, de „contradictor" agreat al majorității, schițase chiar un calendar anticipativ al ascensiunii sale : succes pentru „reformatori" la municipalele din 1971, alegeri legislative anticipate și calitatea de prim-ministru pentru el însuși în 1972. „Testul național" a ilustrat însă, încă o dată, că o formație sau o coaliție care se dorește considerată ca un instrument de progres, și face apel în acest scop la forțe de stînga (sau chiar de la stînga centrului), nu se poate constitui fără comuniști și împotriva comuniștilor. O îndelungată și multiplu verificată experiență a demonstrat, la nivel local și la nivel național, că unitatea forțelor stîngii este condiția succeselor lor. Cu inepuizabilă răbdare, comuniștii stăruie pentru o largă și constructivă cooperare : „Bordeaux nu este decît un episod, declara săptămîna trecută Jacques Duclos... Am avut cu partidul socialist convorbiri care au făcut să apară puncte de convergență. Aceste convorbiri pot fi reluate după întreruperea din perioada vacanțelor. Pași spre unitate de acțiune făcuți de amîndouă partidele noastre ar favoriza înțelegerea în rîndurile întregii stîngi... Vom face tot ce depinde de noi pentru ca (unitatea de acțiune) să fie larg deschisă".

Este de remarcat în legătură cu eșichierul vieții politice franceze, că în cursul anului trecut premierul Chaban-Delmas și președintele Pompidou și-au exprimat public dorința de a vedea constituindu-se, fără participarea comuniștilor, o opoziție care să fie un stimulent (și, poate, o rezervă de asociați posibili ?) pentru majoritatea guvernamentală. S-ar fi părut că „alianța reformatorilor" la care aspiră deputatul de Meurthe-et-Moselle ar putea să corespundă acestui profil. Dar, mai mult chiar decît atacurile personale la adresa primului ministru, faptul că a reușit să ofenseze și să îndepărteze pe cei pe care îi invitase să-i fie aliați (inclusiv unele notabilități radicale) pune sub semnul întrebării „vocația" sa de prim tenor al unei formații cît de cît reprezentative. Faptul că, marți, a fost reales secretar general al partidului radical — că, fără îndoială, va mai întreprinde operații politice spectaculoase — nu schimbă mare lucru din acest punct de vedere. Jacques Chaban-Delmas a detectat bine defectul cuirasei atunci cînd a vorbit despre „vidul uman" din jurul lui Jean-Jacques Servan-Schreiber.

Florica ȘELMARU

C. E. E. și candidații: PRIMELE CONTACTE

(Din **Le Canard enchaîné**)

După „lovitura de începere" — cu semnificație predominant simbolică — de la sfîrșitul lunii iunie, negocierile între Piața comună și cei patru candidați (Anglia, Norvegia, Danemarca și Irlanda) încep să programeze adevăratele reuniuni de lucru. Săptămîna trecută, Sir Con O'Neill, „numărul doi" al echipei de negociatori britanici, a susținut prima confruntare directă cu reprezentanții celor șase. La începutul acestei săptămîni a fost rîndul candidaturilor norvegiană, daneză și irlandeză.

De la începutul sezonului politic, o operație de persuasiune urmărește să acrediteze ideea că aderarea poate fi realizată, și încă la o dată destul de apropiată : la Dublin, ministrul de externe olandez, Luns, vorbea despre doi ani ca termen maxim pentru dobîndirea aderării ; la Oslo, ministrul de externe vest-german aprecia că primirea noilor membri s-ar putea efectua înainte de sfîrșitul anului viitor ; la Londra se emite, în cercuri oficioase, opinia că un acord asupra principalelor probleme legate de aderare ar putea fi stabilit încă înainte de vacanța politică de vară a anului 1971 ; în sfîrșit, la Copenhaga, ministrul belgian de externe, Harmel, aprecia la peste 50 de procente șansele de succes ale negocierilor între C.E.E. și cei patru candidați.

Optimismul astfel afișat minimalizează, prin implicațiile, dificultățile existente în fața procesului de extindere a grupării economice vest-europene și, totodată, supraapreciază dorința de a realiza această extindere. „Cei șase" continuă să nutrească vechea bănuială că noii veniți doresc să modifice în favoarea lor reglementările atît de laborios stabilite în deceniul încheiat ; cei patru nu au certitudinea că li se vor oferi condiții satisfăcătoare pentru aderare. Iar aceste suspiciuni reciproce nu fac decît să reflecte divergențe reale între interesele părților angajate în negocieri.

Intenția evidentă a „celor șase" de a adăuga piese noi la eșafodajul comunitar chiar în perioada negocierilor este de natură să creeze noi aprehensiuni candidaților. Dr. Mansholt, președintele comisiei pentru agricultură a C.E.E., va prezenta în curînd (poate chiar la reuniunea din octombrie a miniștrilor de resort) un proiect de „raționalizare" a agriculturii Pieței comune. Va fi noul proiect Mansholt mai defavorabil Marii Britanii decît actuala politică agrară comunitară ? În cursul verii — adică în ajunul negocierilor cu cei patru candidați — C.E.E. a formulat o nouă politică pentru industria pescuitului. Se vor face abateri la abia adoptatul document, pentru a nu fi grav afectate interesele Danemarcei și Norvegiei în domeniul respectiv ? „Cei șase" au început consultări și intenționează să clarifice cît mai curînd proiectul, în vederea unei „unificări monetare", pînă în 1980. Ce efect va avea o asemenea acțiune asupra „candidaților" și în ce măsură vor putea ei să participe la elaborarea politicii în acest domeniu ? Sînt semne de întrebare de natură să aducă un corectiv serios optimismului afișat în unele declarații oficiale.

Ideea „unificării monetare" va suscita obiecții violente printre numeroșii adversari pe care aderarea la C.E.E. îi numără în cele patru „țări-candidate". Unificarea monetară — nota recent un comentator englez — „nu se vede cum ar putea fi realizată fără un organ care să ia hotărîri, fără o semnificativă unificare politică". Ea amenință, deci, să realizeze veleitățile (înscrise în tratatul de la Roma, dar nerealizate pînă în prezent) de transformare a C.E.E. într-un organism politic supranațional. Or, atingerile aduse suveranității reprezentau de mult o categorie principală de obiecții aduse C.E.E. de adversarii aderării. La recentul congres al sindicatelor britanice, criticile au vizat „îndepărtarea controlului și planificării economiei britanice de guvernul ales al țării" și „aparatul C.E.E. ...reacționar... ineficient și consacrat croirii unei Europe federale". De altfel, acestei categorii de obiecții încerca să-i răspundă ministrul de externe olandez, Luns, atunci cînd afirma la Dublin că problema unificării politice nu se ridică în prezent și nu se va ridica nici atunci cînd actualii candidați ar fi în situația de a deveni membri — adică peste doi ani. Acestei promisiuni pe termen scurt i se opune proiectul, cu termen de realizare mai îndelungat, al „unificării monetare" ; oponenții obiectivului supranațional au toate motivele să rămînă în gardă.

Așadar, „cei șase" și „cei patru" se așează la masa negocierilor cu bănuieli reciproce — și întemeiate : „cei șase" doresc într-adevăr să mențină cît mai mult din actuala structură comunitară ; candidații doresc într-adevăr să obțină cît mai multe modificări care să facă aderarea cît mai puțin costisitoare. Vor găsi echipele de negociatori un termen mediu între aceste poziții principial diferite ? Primele indicii vor apare, poate, în a doua jumătate a lunii octombrie, cînd vor avea loc întrevederi la nivel ministerial între „cei șase" și candidați.

Mihai MATEI

ANGLIA

LA ÎNCEPUTUL SEZONULUI POLITIC DE TOAMNĂ

Conferințele anuale ale laburiștilor și conservatorilor

Conferințele anuale ale partidelor britanice constituie de regulă deschiderea sezonului politic de toamnă. Liberalii se întrunesc în a doua jumătate a lunii septembrie; laburiștii — în ultimele zile din septembrie sau primele din octombrie; conservatorii — cam la o săptămînă după laburiști. Anul acesta, de exemplu, liberalii au început miercurea aceasta; laburiștii se vor întruni la 28 septembrie, iar conservatorii la 7 octombrie. Prelungind sezonul turistic, conferințele anuale (care durează 4—6 zile) se țin, alternativ, în cîteva dintre stațiunile de litoral britanice: anul acesta, liberalii au ales Eastbourne, iar laburiștii și conservatorii, Blackpool; Brighton, Scarborough, Southport au găzduit, în anii precedenți, reuniuni similare.

Analizînd activitatea partidelor în anii încheiați, conferințele sînt totodată interesate în formularea politicii pentru viitor. Rezoluțiile propuse reprezintă de cele mai multe ori atît aprecieri implicite asupra politicii urmate, cît și sugestii pentru viitor. Rezoluțiile sînt depuse încă din timpul verii la conducerea executivă a partidelor; ele sînt propuse de organizațiile de circumscripție — care trimit apoi delegați la conferințele anuale; la conferințele laburiste sînt reprezentate și sindicatele — care au statutul de membri colectivi ai acestui partid.

La conferințe, comitetele executive decid dezbaterea și, eventual, punerea la vot a proiectelor de rezoluție, propun unificarea unor proiecte similare într-un singur text (așa-numitele „rezoluții compozite"), sau chiar solicită retragerea unor proiecte de rezoluție.

Atunci cînd rezoluțiile nu sînt controversate, votarea se face prin aclamații. Dacă totuși se votează în scris, fiecare delegat dispune de un număr de voturi egal cu al acelora pe care îi reprezintă (membrii organizației de circumscripție sau, la laburiști, ai sindicatului respectiv); este motivul pentru care rezultatul voturilor se exprimă în cifre de ordinul milioanelor.

Conform statutelor, hotărîrile conferinței devin obligatorii, iar comitetele executive au misiunea de a veghea la aplicarea lor. În practică, liderul partidului dispune de o libertate deplină de interpretare a rezoluțiilor adoptate. Această prerogativă asumată de lideri a fost contestată vehement, îndeosebi în partidul laburist. Aripa de stînga a acestui partid este evident nesatisfăcută de faptul că unele rezoluții a căror adoptare a reușit să o obțină la conferințele anuale au fost ignorate sau chiar încălcate de lideri. La a 59-a conferință anuală laburistă, în 1960, a fost adoptată o rezoluție care recomanda renunțarea de către Marea Britanie la armele nucleare; liderul de atunci, Gaitskell, a afirmat categoric că nu va acționa în conformitate cu această rezoluție. Citățm, în continuare, alte conferințe anuale remarcabile prin rezoluțiile adoptate sau prin evenimentele pe care le-au ocazionat:

1959: Conferința anuală a conservatorilor își declară interesul pentru contacte cu C.E.E.

1960: Laburiștii pun condiții severe eventualei aderări la C.E.E. (menținerea libertății de acțiune diplomatică, o politică economică independentă, menținerea legăturilor cu Commonwealth-ul);
— Conservatorii își afirmă hotărîrea de a continua negocierile cu C.E.E. (a urmat, după cîteva luni, veto-ul generalului de Gaulle).

1963: Laburiștii adoptă, la Scarborough, programul care avea să le aducă în 1964 victoria electorală: reforme sociale, unele naționalizări, introducerea tehnologiei înaintate;
— Conservatorii au de soluționat succesiunea politică a premierului Macmillan.

1965: La Congresul conservator de la Brighton, ministrul apărării în guvernul fantomă Powell se declară sceptic în privința utilității rolului militar „la est de Suez" (scepticism contravenind orientării de atunci și de acum a partidului conservator);

1968: Conferința laburistă respinge (în proporție de 5:1) politica guvernului laburist de înghețare a salariilor; premierul Wilson anunță fără echivoc că va menține această orientare atît cît va considera necesar.

Articol scris pentru „Lumea"
de Frank ALLAUN
membru al Parlamentului britanic

Singerînd încă de pe urma rănilor suferite în înfrîngerea electorală din iunie, delegații Partidului laburist britanic se întrunesc în stațiunea de vilegiatură Blackpool la 28 septembrie, pentru conferința lor anuală.

În 1952, după o înfrîngere similară a unui guvern laburist, s-a produs o accentuată alunecare spre stînga, cu prilejul căreia Herbert Morrison și Emmanuel Shinwell au fost înfrînți la alegerile pentru Comitetul executiv și înlocuiți cu elemente mai radicale. Se va repeta oare istoria? Și va rupe oare Partidul laburist, aflat acum în opoziție, cu politica de consens, adesea prea puțin deosebită de cea a adversarilor săi conservatori, în baza căreia a purtat campania electorală pierzînd alegerile?

Previziunea politică este o îndeletnicire ingrată, iar comportamentul delegaților partidului laburist este incert. Cu toate acestea, un studiu atent al celor 268 de rezoluții și 140 de amendamente care apar pe ordinea de zi definitivă și totodată a situației din sindicatele și organizațiile Partidului laburist care le sprijină, face posibilă anticiparea, cu oarecari șanse de precizie, a marilor dezbateri probabile și a deznodămîntului lor.

Armamentul pentru Africa de Sud. Există toate motivele să se aștepte un sprijin aproape unanim pentru o poziție de rezistență împotriva intenției guvernului conservator de a se vinde arme Africii de Sud, încălcîndu-se astfel interdicția O.N.U.

Piața comună europeană. În acest domeniu, există o violentă ciocnire de opinii între cei care se opun categoric aderiunii Angliei (ca de pildă sindicatul personalului științific, tehnic și administrativ) și cei care doresc ca aderiunea să aibă loc în condiții acceptabile. (ca de pildă Uniunea funcționarilor). Cunoscînd lipsa de popularitate a Pieței comune, presupun că vor avea precădere punctele de vedere ale celor un milion și jumătate de membri ai Sindicatului muncitorilor din transporturi și muncitorilor necalificați, și anume: Anglia nu trebuie să adere „în condiții care să implice o creștere a prețurilor la alimente și în general a costului vieții, fixarea de impozite ca de pildă Impozitul la Valoarea Adăugată, o povară suplimentară asupra balanței de plăți, o amenințare la adresa folosirii depline a mîinii de lucru, sau pierderea de către corpul electoral britanic a controlului asupra hotărîrilor fundamentale de politică și economie".

Intrucît este cît se poate de improbabil ca Anglia să evite asemenea condiții, adoptarea unor asemenea rezoluții va alinia de fapt partidul laburist împotriva aderiunii.

Securitatea europeană. În această problemă, există o rezoluție din partea unei circumscripții electorale laburiste care cheamă guvernul britanic „să acționeze în vederea organizării unei conferințe general-europene de securitate, care să lărgească înțelegerea Est-Vest și să îngăduie retrageri reciproce de trupe și armament, să creeze o zonă denuclearizată în Europa și să ducă la lichidarea, în ultimă instanță, a N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia".

Legislația sindicală. Putem afirma cu certitudine că se va obține un sprijin covîrșitor pentru un apel la împotrivire totală față de restricțiile asupra contractelor colective, fie impuse legal, fie sub altă formă. Dacă sindicatele nu au fost dispuse să accepte nici o impietare asupra drepturilor lor la grevă sub un guvern laburist, vor fi și mai puțin dispuse să o tolereze din partea unei administrații conservatoare. Este, de altfel, orientarea unanim acceptată la Congresul T.U.C.

Naționalizări. Toate rezoluțiile cu privire la politica viitoare sînt străbătute ca de un fir roșu de cererea de naționalizare a „pîrghiilor de conducere" ale industriei (după cum le-a numit cîndva Aneurin Bevan) : băncile, companiile de asigurare, monopolurile, industria de mașini, de avioane, de construcții navale, pămîntul etc. După cum se prevede, **Comitetul executiv** va cere delegaților să-i prezinte aceste rezoluții spre examinare, cu promisiunea întocmirii unui raport asupra lor pînă în anul viitor. Este greu de prevăzut dacă delegații vor accepta această formulă care urmărește să evite votarea rezoluțiilor.

Hotărîrile Conferinței partidului. Opt circumscripții electorale laburiste cer ca în viitor membrii grupării parlamentare laburiste să respecte hotărîrile Conferinței, fie că se află în guvern, fie în opoziție.

La alegerile pentru apropiatul Comitet executiv este interesant de constatat că Denis Healey, Anthony Crosland și alți cîțiva foști miniștri caută în momentul de față să obțină admiterea lor. Aceasta ar însemna o alunecare spre dreapta. Pe de altă parte, James Callaghan, trezorierul partidului, își vede locul contestat de un tînăr și curajos membru al Parlamentului, un fost inginer cu idei originale, membru al grupului de parlamentari de la „Tribune", Norman Atkinson.

■

Citeva zile mai tîrziu, Partidul conservator își va ține propria sa conferință anuală. El se află în dificultăți serioase. La citeva zile de la anunțarea rezultatelor alegerilor generale, miniștrii de curînd numiți s-au pripit să dea publicității măsuri pe care de pe acum le regretă. Ei au vorbit mult și prematur și și-au provocat singuri încurcături, pe aproape toate fronturile.

Primul care este stînjenit este ministrul de externe, Sir Alec Douglas Home. El era atît de nerăbdător să vîndă arme Africii de Sud, încît nu a putut aștepta să ia în considerare reacția. Ca urmare, toate țările Commonwealthului britanic își exprimă în mod public indignarea, iar în unele cazuri amenință să iasă din Commonwealth. Toți cei care urăsc ideea rasismului și apartheidului sînt uniți în împotrivirea lor. Membrii laburiști ai Parlamentului au votat împotriva hotărîrii. Treizeci de parlamentari conservatori au semnat o moțiune critică. Cea mai crudă lovitură din toate a fost aceea că secretarul de stat american Rogers și-a anunțat dezaprobarea. Gîndurile intime ale lui Heath nu sînt cunoscute. Primul ministru păstrează o remarcabilă tăcere ; am impresia că el personal ar fi preferat să fie mai prudent. Este evident că îi lipsește puterea de a controla pe unii din miniștrii săi.

Luați un alt exemplu. Mizînd pe propaganda anti-sindicală, formulată de majoritatea ziarelor, manifestul conservator a făgăduit o legislație pentru „domesticirea" sindicatelor ; iar primul ministru a enunțat-o în amănunt în declarațiile sale care promiteau să facă contractele sindicale obligatorii prin lege.

S-au ivit însă obstacole atît de mari încît pînă și patronatul, care dona două milioane de lire fondului electoral conservator, și organizația sa, Confederația industriei britanice, s-au pronunțat în sensul că întregul proiect este imposibil de tradus în viață. Nu mai vorbim de Congresul sindicatelor (T.U.C.). Așa încît și acesta pare a fi un obstacol de netrecut.

Apoi trebuie menționate angajamentele nechibzuite privind menținerea trupelor britanice în Golful Persic (spre deosebire de politica laburistă care prevedea retragerea lor). Noul ministru al apărării, lordul Carrington, a aflat, între timp, că guvernele din regiunea Golfului sînt foarte satisfăcute de plecarea forțelor aeriene și navale britanice și se tem că s-ar putea ivi grave dificultăți dacă ele ar rămîne pe loc.

Angajamentele solemne privind reducerea impozitelor sînt acum puse la îndoială, căci în ce mod, și de unde urmează să fie făcute economiile ? Desigur, înafara cazului că se urmărește să se dea lovituri sălbatice serviciilor sociale.

Toate acestea dau impresia că conservatorii nu au crezut niciodată că vor cîștiga alegerile și nu au elaborat un program serios. Și, totuși, am zilnic în fața mea, în Camera Comunelor, zeci de parlamentari conservatori recent aleși. Cînd ei își vor da seama că nu este atît de ușor cum au crezut să impună peste noapte măsuri extreme, reacționare, Heath va trebui, poate, să le dea socoteală. Congresul anual conservator ar putea fi o reuniune agitată.

Delegați ai minerilor din intreaga Anglie, în jurul liderului sindicatului lor, Lawrence Daly, la o demonstrație revendicativă

reflector

CHILE : ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI PROGRES TEHNIC

Dezvoltarea economiei chiliene și modernizarea diferitelor ramuri de activitate sînt corelate cu diversificarea cercetării științifice și tehnice, precum și cu extinderea continuă a rețelei instituțiilor școlare. În industria cuprului, de importanță maximă pentru economia țării, proiectele vizînd creșterea capacităților de prelucrare a minereului în întreprinderi au dat impuls cercetărilor tehnologice corespunzătoare și formării cadrelor de economiști specializați în operațiile complexe legate de comercializarea produselor acestei industrii pe piața mondială.

Învățămîntul tehnic a înregistrat în ultimii ani progrese remarcabile. În perioada 1964—1970, numărul studenților și elevilor din școlile tehnice și profesionale a crescut cu 211 la sută. Cele două universități tehnice („Universidad Técnica del Estado" și „Universidad Técnica Federico Santa Maria") patronează și un număr de școli tehnice din diferite localități. Universitatea Tehnică de Stat din Santiago de Chile tutelează asemenea școli în trei centre urbane. În Chile funcționează de asemenea institute de tehnologie care intră în componența altor școli superioare, precum și instituții pentru formarea cadrelor de specialiști cu pregătire medie în diverse ramuri de activitate. Există și forme speciale de învățămînt tehnic, printre care figurează și cunoscuta „Escuela Superior de Agricultura".

Pentru agricultura chiliană, încercată adesea de calamități naturale și de secetă, exactitatea și complexitatea observațiilor meteorologice prezintă o importanță deosebită. Din primăvara acestui an, Chile beneficiază de sistemul mondial de meteorologie spațială. Instalațiile de la Quinta Normal din Santiago permit recepționarea informațiilor specializate prin intermediul sateliților și transmiterea lor imediată. Echipamente similare au fost instalate și în alte localități (Antofagasta, Puerta Montt, Punta Arenas și altele). În toate aceste centre se recepționează fotografii înfățișînd dimensiunile și natura straturilor de nori. Instalațiile respective, unice în America Latină, aduc importante servicii nu numai agriculturii, dar și navigației, industriei pescuitului, precum și altor activități ecenomice.

Extinderea rețelei de școli de toate gradele și facilitățile acordate pentru accesul la instruire școlară se concretizează într-o creștere substanțială a numărului celor cuprinși în diferite forme de învățămînt — 2 700 000 în 1970. Chile este țara latino-americană cu cel mai redus număr al neștiutorilor de carte. Procentajul lor, raportat la populația țării, a scăzut de la 17 la sută în 1964 la 11 la sută în 1969. În prezent, 95 la sută din copiii de virstă școlară au acces la învățămîntul elementar. În 1970, alocațiile pentru învățămînt s-au ridicat la 3 760 milioane de escudos, sumă avînd o pondere însemnată în bugetul țări.

Conferința de la Paris

UN NOU IMPULS NEGOCIERILOR ÎN PROBLEMA VIETNAMULUI

Conferința de la Paris se află din nou în atenția observatorilor politici. Știrilor laconice publicate în paginile de interior ale presei pariziene le-au luat locul comentarii analitice, acordîndu-se un spațiu tot mai larg tentativelor de apreciere a perspectivelor problemei vietnameze. Faptul este legat de două împrejurări de ordin diferit, dar cît se poate de semnificative. În primul rînd, ne putem referi la nivelul participării. În al doilea rînd — dar de loc ca importanță — la recentele propuneri formulate de Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, care dau un nou impuls șanselor de reglementare pașnică a problemei vietnameze.

Să ne oprim pe scurt asupra celor două momente. Săptămîna trecută, Conferința de la Paris s-a reunit, după luni de zile, la nivelul șefilor de delegații. Faptul ar trebui să pară firesc întrucît, de la bun început, — în urmă cu douăzeci de luni — conferința cvadripartită consemna participarea ambasadorilor împuterniciți de către țările respective pentru dezbaterea problemei vietnameze. Dar acest fapt firesc și care, evident, nu ține de elementul procedural a fost încălcat. Dîndu-și demisia din funcția pe care a ocupat-o, ambasadorul american Cabot Lodge a părăsit Parisul fără a fi înlocuit, după cum se știe, de o personalitate de același rang. Mai mult decît atît, o declarație a Administrației menționa în acea perioadă faptul că delegația americană va fi condusă de o personalitate de rang secund. În ultimă instanță, era o încercare de a paraliza dialogul ca atare în problema Vietnamului, încercare dublată — prin intervenția din Cambodgia — de o extindere a conflictului din Vietnam la scara întregii Indochine. Declarațiile politice din ultimul timp făcute la Washington susțin că numirea unui nou ambasador în persoana lui David Bruce, diplomat cu o experiență îndelungată, ar materializa dorința Statelor Unite de a se ajunge la o soluție pozitivă la Paris.

Firește, declarațiile trebuie însoțite de fapte. Deocamdată, nu putem încă trece în dosarul problemei vietnameze acțiuni americane care să vină în sprijinul acestor declarații; ambasadorul Bruce nu a apărut ca purtătorul unui nou program, nu a formulat idei care să se deosebească de cele susținute de predecesorii săi.

Reluarea dialogului la Paris la nivelul șefilor de delegații reprezintă, însă, în sine, un eveniment important, asigurînd existența *cadrului normal* de discuții în problema vietnameză.

Aci, însă, intervine un alt element de importanță excepțională și anume *fondul* acestor discuții. Propunerile formulate, în numele delegației G.R.P., de doamna Binh zilele trecute, dovedesc că există reale posibilități pentru ca și pe acest plan să se poată trece la o etapă nouă, superioară celei de pînă acum în cadrul conferinței cvadripartite. Afirmăm aceasta nu numai bazîndu-ne pe analiza logică a planului în 8 puncte supus conferinței (publicăm alăturat textul integral al propunerilor) cît și sintetizînd reacția generală a presei internaționale. „Nuanțe și elemente noi în propunerile Vietcongului" — scrie „New York Times", care cere în comentariul său o „atenție serioasă față de noul plan". Pentru „Le Monde" aceste propuneri demonstrează o evidentă suplețe care ar trebui, după părerea sa, urmată de o suplețe egală din partea Washingtonului.

Observatorii așteaptă cu mult interes reacția finală a Statelor Unite. Aceasta ar urma să survină după apropiatele discuții pe care președintele Nixon intenționează să le aibă în cursul turneului său european cu negociatorii americani. Pînă unde va merge

Propunerile prezentate de ministrul de externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud

1. Guvernul S.U.A. trebuie să pună capăt războiului său de agresiune din Vietnam, să înceteze politica de „vietnamizare" a războiului, să retragă în întregime din Vietnamul de sud trupele, personalul militar, armamentul și materialul de război ale Statelor Unite, precum și trupele, personalul militar, armamentul și materialul de război ale celorlalte țări străine din tabăra S.U.A., fără a pune nici un fel de condiții; să desființeze toate bazele militare ale S.U.A. din Vietnamul de sud. În cazul în care guvernul S.U.A. declară că își va retrage din Vietnamul de sud toate trupele și pe cele ale celorlalte țări străine din tabăra S.U.A. pînă la 30 iunie 1971, forțele armate populare de eliberare se vor abține de a ataca trupele Statelor Unite și pe cele ale celorlalte țări străine din tabăra americană aflate în curs de retragere, părțile urmînd să înceapă imediat discuții în legătură cu:

— problema asigurării securității retragerii totale din Vietnamul de sud a trupelor S.U.A. și a trupelor celorlalte țări străine din tabăra americană;

— problema eliberării militarilor prizonieri.

2. Problema forțelor armate vietnameze din Vietnamul de sud va fi reglementată de părțile vietnameze între ele.

3. Administrația militară — fascistă Thieu-Ky-Khiem, instrument al politicii de agresiune a S.U.A., se opune cu înverșunare păcii, sfîșiindu-se să determine intensificarea și extinderea războiului, prelungirea ocupației militare americane în Vietnamul de sud și se îmbogățește din sîngele poporului. Ea îi slujește pe agresorii imperialiști americani care îi masacrează pe compatrioții săi și le devastează țara. Ea a intensificat campaniile de „pacificare" pentru terorizarea poporului, îl menține într-o stare de degradare a regimului, a organizat un sistem barbar de închisori de tipul „cuștilor pentru tigri" în insula Paulo Condor și a înființat un regim polițienesc de cea mai mare cruzime. Ea întreprinde represiuni feroce împotriva celor care se pronunță pentru pace, independență, neutralitate și democrație, independent de apartenența lor socială și de tendințele lor politice și religioase, organizează represiuni chiar și împotriva acelora care sprijină regimul său, intensifică recrutările forțate și se străduiește să jefuiască bunurile poporului vietnamez spre a sluji politica S.U.A. de „vietnamizare" a războiului.

Restabilirea unei păci adevărate în Vietnamul de sud necesită formarea la Saigon a unei administrații fără Thieu, Ky și Khiem, o administrație care să se pronunțe pentru pace, independență și neutralitate, care să îmbunătățească condițiile de trai ale poporului, să asigure libertăți democratice, cum sînt libertatea de expresie, libertatea presei, libertatea de întrunire, libertatea credinței, care să elibereze pe cei închiși din motive politice și să desființeze lagărele de concentrare, astfel încît deținuții să se poată înapoia la locurile lor de baștină. Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud este gata să înceapă convorbiri cu o asemenea administrație în legătură cu reglementarea politică a problemei Vietnamului de sud pentru a se pune capăt războiului și a se restabili pacea în Vietnam.

4. Poporul sud-vietnamez va hotărî singur asupra regimului politic din Vietnamul de sud prin alegeri generale cu adevărat libere și democratice, va alege o adunare națională, va elabora o constituție cu caracter național și

Nguyen Thi Binh la ieşirea din sala conferinţei, după ce a prezentat noile propuneri ale guvernului său

politica americană ? Este greu de răspuns dacă ţinem seama de faptul că politica Washingtonului faţă de Vietnam continuă să fie prizoniera unor dogme care creează obstacole grave, de netrecut, în direcţia unei reglementări paşnice. Este vorba, în primul rînd, de cunoscuta teorie a „vietnamizării" care presupune prelungirea războiului şi implicit prelungirea ocupaţiei americane. În al doilea rînd, este încercarea de a transforma tratativele de la Paris în negocieri de pe poziţii de forţă, respectiv în a transforma presiunea militară într-un „argument" diplomatic. În fine, un al treilea element, ar fi traducerea în practică a ceea ce presa numeşte „doctrina Nixon", respectiv folosirea asiaticilor într-un război împotriva asiaticilor.

Evenimentele recente desfăşurate pe scena politică americană au dovedit ostilitatea unor cercuri politice influente faţă de o asemenea orientare. Actualmente politica americană are din nou prilejul de a manifesta iniţiativa necesară unei înscrieri a problemei vietnameze pe calea păcii.

Experţii în problema vietnameză folosesc deseori, pentru caracterizarea situaţiei existente în această zonă, expresia de „politică la două difuzoare". Ei se referă în felul acesta la reacţiile contrarii, dar totuşi concertate, care se manifestă la Washington şi Saigon asupra aceloraşi probleme. Într-adevăr, şi în ultima perioadă, administraţia saigoneză nu încetează să difuzeze declaraţii care reduc la zero unele afirmaţii oficiale americane. Un interviu recent acordat de Thieu, aruncă o lumină elocventă asupra acestei stări de lucruri. La începutul lui septembrie el declara unui ziarist belgian că „acordurile de la Geneva au fost de fapt o capcană..." şi că, mai ales, „în Vietnam pacea va fi totdeauna temporară. Vietnamul trebuie să fie totdeauna gata pentru război şi să dispună de o armată foarte puternică".

Sînt cuvinte care vorbesc de la sine şi care-şi capătă o semnificaţie sporită dacă le ilustrăm cu cifrele citate de acelaşi Thieu şi anume că Vietnamul de sud intenţionează să formeze o armată de două milioane de oameni pînă în 1973 ! Ce pot avea comun oare aceste lucruri cu sarcina reglementării problemei vietnameze ?

Negocierile de la Paris au fost deschise în urma victoriilor importante obţinute de poporul vietnamez pe cîmpul de luptă, în urma puternicei presiuni a opiniei publice internaţionale. Această conferinţă are un rol deosebit în realizarea sarcinii propuse. Reprezentantul la Conferinţă al R.D. Vietnam, Xuan Thuy, reafirma recent : „La fel ca şi în cadrul convorbirilor dintre Republica Democrată Vietnam şi Statele Unite, noi participăm la conferinţa cvadripartită animaţi de o atitudine serioasă şi de bunăvoinţă. Dar pentru ca această conferinţă să poată progresa sau nu, aceasta depinde de măsura în care guvernul Statelor Unite va avea sau nu aceeaşi atitudine serioasă şi aceeaşi bunăvoinţă".

Noile propuneri prezentate Conferinţei de la Paris reprezintă, neîndoielnic, un moment important. Este timpul ca discuţiile sterile să fie abandonate şi ca problema vietnameză să intre pe făgaşul unor negocieri care să fie încununate de succes. Faptul acesta poate avea un rol de seamă pentru ansamblul vieţii internaţionale, aducînd pacea mult aşteptată eroicului popor vietnamez, care-şi apără independenţa şi libertatea sa.

Alexandru HOLBAN

---

democratic, va forma un guvern oglindind în mod oficial aspiraţiile şi dorinţa întregului popor pentru pace, independenţă, neutralitate, democraţie şi înţelegere naţională.

Alegerile generale trebuie să fie ţinute într-un mod cu adevărat liber şi democratic. Desfăşurarea alegerilor trebuie să garanteze o adevărată libertate şi egalitate în cursul campaniilor electorale şi procedurilor de vot pentru toţi cetăţenii, independent de tendinţele lor politice, inclusiv cei care trăiesc în străinătate. Nici o parte nu-şi va aroga dreptul de a organiza alegerile generale şi de a-şi impune procedura. Alegeri generale care ar fi organizate de administraţia marionetă a S.U.A. de la Saigon sub baionetele trupelor de ocupaţie ale S.U.A. nu pot fi considerate libere şi democratice.

Un guvern provizoriu de largă coaliţie este indispensabil pentru organizarea unor alegeri generale cu adevărat libere şi democratice şi, de asemenea, pentru asigurarea dreptului la autodeterminare al poporului sud-vietnamez, în cursul perioadei de tranziţie dintre restabilirea păcii şi ţinerea alegerilor generale.

5. Guvernul de coaliţie provizoriu va cuprinde următoarele trei părţi componente :

— persoane din cadrul Guvernului Revoluţionar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud ;

— persoane din cadrul administraţiei de la Saigon care se pronunţă cu adevărat pentru pace, independenţă, neutralitate şi democraţie ;

— persoane aparţinînd unor forţe şi tendinţe politice şi religioase diferite, care se pronunţă pentru pace, independenţă, neutralitate şi democraţie, inclusiv cei care, din motive politice, sînt nevoiţi să trăiască în străinătate.

Guvernul de coaliţie provizoriu va pune în aplicare acordurile încheiate între părţi.

Guvernul de coaliţie provizoriu va duce o politică de înţelegere naţională, va asigura libertăţile democratice ale poporului, va interzice orice acte de teroare, represiune şi discriminare împotriva celor care au colaborat cu vreuna din părţi, va stabiliza şi îmbunătăţi condiţiile de trai ale poporului şi va organiza alegeri generale pentru formarea unui guvern de coaliţie oficial.

Guvernul de coaliţie provizoriu va duce o politică externă de pace şi neutralitate, va urma o politică de bună vecinătate cu regatul Laosului şi regatul Cambodgiei, va respecta suveranitatea, independenţa, neutralitatea şi integritatea teritorială a acestor două ţări. El va stabili relaţii diplomatice cu toate ţările, independent de regimul lor politic, inclusiv cu Statele Unite, în concordanţă cu principiile coexistenţei paşnice.

6. Vietnamul este unul singur, poporul vietnamez este un singur popor. Reunificarea Vietnamului se va face pas cu pas, prin mijloace paşnice, pe baza discuţiilor şi acordurilor între cele două zone, fără constrîngere sau anexiune din nici o parte, fără amestec extern. Momentul reunificării, precum şi toate problemele referitoare la reunificare vor face obiectul unor discuţii şi acorduri între cele două zone. Pînă la reunificarea paşnică a ţării, cele două zone vor restabili relaţii normale în toate domeniile, pe baza egalităţii şi respectului reciproc şi vor respecta regimurile politice ale părţilor respective, politica lor internă şi externă.

7. Părţile vor hotărî împreună asupra măsurilor menite să asigure respectarea şi aplicarea corectă a prevederilor asupra cărora s-a căzut de acord.

8. După ce se va ajunge la o înţelegere asupra acordurilor menite să pună capăt războiului şi să restabilească pacea în Vietnam şi după semnarea acestor acorduri, părţile vor pune în practică modalităţile trasate pentru instituirea unei încetări a focului în Vietnamul de sud.

Pentru realizarea unei reglementări paşnice a problemei vietnameze, Guvernul Revoluţionar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud se declară gata să stabilească de acum înainte contacte cu forţele sau persoanele de diferite tendinţe politice şi religioase din ţară şi din străinătate, inclusiv cu membri ai actualei administraţii de la Saigon, cu excepţia lui Thieu, Ky şi Khiem.

Washington

ÎN PERSPECTIVĂ ELECTORALĂ

Alegerile de la jumătatea mandatului prezidențial sînt influențate direct de popularitatea președintelui Statelor Unite, afirmă George Gallup : cu cît este mai mare numărul celor ce aprobă politica prezidențială, cu atît este mai mic numărul locurilor în Congres pierdute de partidul la putere. Și o dovedește cu cifre :

Anul	Președinte	Procentajul popularității președintelui	Locuri pierdute de partidul la putere
1946	Truman	32	55
1950	Truman	43	29
1954	Eisenhower	65	18
1958	Eisenhower	56	47
1962	Kennedy	67	4
1966	Johnson	48	47

Care va fi cifra corespunzătoare pentru anul 1970 ținînd seama că activitatea președintelui Richard Nixon întrunea, în prima săptămînă a lunii septembrie, adeziunea a 56 la sută dintre cei cuprinși de un sondaj Gallup (față de 63 la sută în ianuarie)? Alt factor vital, menționat de George Gallup, este evoluția evenimentelor internaționale. Ținînd seama de strînsa legătură dintre acești doi factori, intensa activitate diplomatică la nivel înalt care va marca luna dinaintea alegerilor este analizată de comentatori și sub aspectul implicațiilor ei electorale. Se știe că, după vizita primului ministru al Israelului, Golda Meir, la Washington, președintele Nixon va întreprinde o călătorie prin cîteva țări mediteraneene, va inspecta flota a 6-a și se va întîlni, la Londra, cu noul prim ministru al Angliei, Heath. Vor urma, cu prilejul sesiunii jubiliare a O.N.U., contacte cu șefi de state și de guverne din diferite țări. Începe, deci, după aprecierea lui James Reston, „cea mai activă fază diplomatică și politică a Administrației Nixon". Extrem de semnificativă este reticența cu care este privită de oficialitățile americane eventualitatea unei vizite la Washington a vicepreședintelui saigonez Nguyen Cao Ky, invitat de predicatorul de dreapta Carl McIntyre. Pînă și la Saigon, relatează corespondentul lui „Los Angeles Times", este înțeleasă „opoziția președintelui Nixon față de o vizită a acestui fanatic al războiului în toiul campaniei electorale pentru Congres".

În momentul acceptării planului Rogers de către principalele guverne implicate în conflictul din Orientul Apropiat, observatorii politici americani au subliniat că acest succes diplomatic va spori șansele electorale ale partidului republican. Evenimentele care au urmat nu au fost însă de natură să apropie reglementarea pașnică a conflictului. Acum, guvernul american a hotărît să-și manifeste pe mai multe căi interesul față de această regiune a lumii. Comentînd vizita premierului israelian la Washington, „The New York Times" scria că ea poate avea o influență de lungă durată asupra perspectivelor situației din Orientul Apropiat. S-a anunțat oficial că cei doi șefi de guverne „au discutat în special despre reluarea convorbirilor politice, conduse de ambasadorul Jarring, în lumina circumstanțelor schimbate și ținînd seama de ostaticii deținuți în Iordania". Încă înainte de sosirea Goldei Meir, secretarul de stat William Rogers anunțase că Statele Unite intenționează să reia ajutorul economic acordat Israelului (acest ajutor a fost sistat, cu peste cinci ani în urmă, considerîndu-se că stadiul de dezvoltare a economiei israeliene nu mai reclamă continuarea lui) și să sporească ajutorul militar. După cum a făcut cunoscut Samuel Stratton, președintele subcomitetului pentru forțele armate al Camerei Reprezentanților, Israelul a cerut Statelor Unite materiale militare însumînd 800 de milioane de dolari, pe bază de credit. Lista materialelor solicitate cuprinde și bombardiere de tip Phantom 4. Statele Unite, relatează „The New York Times", sînt dispuse să-i ofere 500 de milioane de dolari sub formă de ajutor militar și să prelungească termenul de plată pentru armamentul livrat anterior. Aceasta este numai una dintre căile pe care Statele Unite înțeleg să-și afirme prezența în Orientul Apropiat. Alta este suplimentarea efectivelor flotei a șasea, care patrulează în permanență în Marea Mediterană. S-a anunțat că portelicopterul Guam, ancorat într-un port din statul Virginia, și cargobotul El Paso au plecat spre Mediterana cu 1 500—2 000 de pușcași marini la bord, ceea ce va dubla numărul militarilor americani din zona mediteraneană și că vor mai fi trimise spre aceeași destinație și alte nave. Caracterul demonstrativ al acestei operațiuni urmează a fi subliniat de întîlnirea președintelui Nixon cu comandanții flotei a șasea la bordul navei Springfield și de manevrele navale pe care le va supraveghea de pe port-avionul Saratoga.

Sensibilizată de deținerea ca ostatici a unor cetățeni americani capturați cu prilejul deturnării avioanelor, opinia publică americană manifestă un interes sporit față de situația din Orientul Apropiat. Senatul Statelor Unite a adoptat o rezoluție prin care cere tuturor guvernelor și societăților de aviație să facă uz de întreaga lor influență pentru a obține eliberarea tuturor ostaticilor deținuți în Iordania și „să întreprindă măsurile necesare pentru a se pune capăt acestui tip de piraterie". La Montreal, ministrul american al transporturilor, John Volpe, a avertizat conferința Organizației aviației civile internaționale (I.C.A.O.) că Statele Unite își rezervă dreptul de a lua „măsuri unilaterale" dacă la 29 septembrie, cînd Consiliul I.C.A.O. se va întruni din nou, ceilalți membri ai săi nu vor accepta să boicoteze țările care dau azil piraților aerului sau refuză să-i pedepsească pe cei ce folosesc pirateria aeriană ca mijloc de „șantaj internațional". Adevărată sau falsă, știrea că fedainii ar fi cerut inițial punerea în libertate a lui Sirhan B. Sirhan, asasinul lui Robert Kennedy, în schimbul eliberării unor americani răpiți de ei, a produs o emoție cu atît mai mare cu cît guvernatorul Californiei, Ronald Reagan, se declarase dispus „să discute" această propunere. Sirhan însuși a început să se agite în asemenea măsură în celula sa, la aflarea acestor vești, încît s-au folosit, pentru a-l liniști, gaze lacrimogene și a fost pedepsit prin suspendarea temporară a unor privilegii ca, de pildă, vizionarea emisiunilor de televiziune și citirea ziarelor. În același timp, mama lui, Mary Sirhan, a acționat în judecată guvernul Statelor Unite, pentru că nu-i permite să plece în Iordania împreună cu un alt fiu al ei, Adel Sirhan. Incidentul Sirhan este, fără îndoială, minor în raport cu grava încordare din Orientul Apropiat, dar publicul american este mai susceptibil să fie impresionat de fapte care par să privească direct Statele Unite, așa cum sînt soarta americanilor deținuți de grupurile de comando sau ipoteza punerii în libertate a asasinului lui Robert Kennedy. Ca atare, sublinierea interesului purtat de guvernul american situației din Orientul Apropiat poate contribui la capitalul electoral al partidului republican. Eventualitatea unei intervenții armate directe în Iordania — eventualitate pe care purtătorii de cuvînt ai Casei Albe și ai Departamentului de Stat au avut grijă să n-o confirme dar nici să n-o dezmintă — provoacă însă o îngrijorare reală. O nouă aventură militară pe teritorii străine este ultimul lucru pe care l-ar dori electoratul american.

Fiecare dintre capitalele pe care le va vizita președintele Nixon între 27 septembrie și 5 octombrie prezintă un interes special. La Roma și la Londra el va întîlni pentru prima oară pe noii prim-miniștri. Etapa Belgrad va constitui a doua vizită a președintelui S.U.A. într-o țară socialistă. După cum a declarat un purtător de cuvînt al guvernului iugoslav, „relațiile dintre Iugoslavia și Statele Unite sînt bune, iar colaborarea dintre ele în diverse domenii s-a dezvoltat cu succes. Relațiile și colaborarea noastră se bazează pe principiile

independenței, respectului reciproc, egalității și neamestecului. Vizita președintelui Nixon va oferi prilejul unei confirmări și al unei noi dezvoltări a acestor relații, precum și prilejul unui schimb de opinii asupra celor mai actuale probleme internaționale". Un capitol aparte îl reprezintă Spania, al cărei guvern este privit cu multe rezerve în Statele Unite. Singurul președinte al S.U.A. care a vizitat Madridul de la venirea la putere a generalului Franco a fost D. Eisenhower (1959). Președintele Nixon răspunde unei invitații mai vechi a generalului Franco. „Nu există nici o legătură directă între vizită și recenta semnare a tratatului de prietenie și cooperare americano-spaniol prilejuită de reînnoirea acordului asupra bazelor militare, dar președintele a fost satisfăcut de acest acord" a declarat purtătorul de cuvînt al Casei Albe, Ronald Ziegler. Includerea Spaniei în itinerarul prezidențial este privită de majoritatea comentatorilor ca o confirmare suplimentară a accentului pus pe interesul Statelor Unite față de zona mediteraneană. Călătoria președintelui Nixon se va încheia printr-o scurtă vizită în Irlanda.

Nu s-a precizat unde anume se va întîlni președintele Nixon cu cei doi negociatori americani de la Paris, Bruce și Habib. Important este, însă, mai cu seamă, dacă le va da sau nu noi directive. O înviorare reală a tratativelor în problema vietnameză, perspectiva unei reglementări negociate a conflictului ar constitui un formidabil atu electoral. Senatorul republican John Sherman Cooper, membru al Comitetului senatorial pentru relațiile externe, a cerut „să se acorde cea mai serioasă atenție" ultimelor propuneri ale părții vietnameze, care prevăd o încetare a focului cu condiția retragerii tuturor trupelor americane pînă la 30 iunie 1971.

Altă acțiune prezidențială cu posibile repercusiuni internaționale este un proiect de „reformare fundamentală și atotcuprinzătoare" a ajutorului american pentru străinătate. Este vorba în esență, de desființarea relației bancher-debitor, existentă în prezent între S.U.A. și țările mai puțin dezvoltate care beneficiază de credite în baza Legii ajutorului pentru străinătate. Cea mai mare parte a fondurilor consacrate dezvoltării economice ar urma să fie încredințată unor instituții internaționale cum sînt Banca Internațională pentru reconstrucție și dezvoltare, Banca interamericană de dezvoltare și Programul de dezvoltare al O.N.U. Ajutorul militar pentru străinătate va căpăta, de asemenea, o formă nouă, intitulată „Program internațional de asistență în domeniul securității", cu scopul declarat „de a ajuta alte țări să-și asume responsabilitatea propriei lor apărări, contribuind astfel la reducerea prezenței noastre în străinătate". În sfîrșit, se preconizează o linie clară de demarcație între ajutorul economic și cel militar „pentru a înlătura confuzia inerentă situației actuale în care aceste obiective separate sînt uneori amestecate". Președintele a prezentat acest proiect ca una dintre căile urmînd a fi folosite „pentru atingerea obiectivelor doctrinei Nixon", care postulează răspunderea fiecărei țări aliate pentru propria sa apărare și ajutor american pentru întărirea potențialului militar al aliaților.

Greviști de la „General Motors"

Pe plan intern, campania electorală trebuie să țină seama de cel puțin doi factori de perturbare a vieții sociale și politice. Primul este constituit de noul val de violență și acte teroriste care bîntuie Statele Unite. Într-o perioadă de 15 luni, în Statele Unite s-au înregistrat 4 330 de atentate cu bombe, soldate cu cel puțin 40 de morți și 384 de răniți. Într-o singură săptămînă s-a aruncat o bombă incendiară printr-o fereastră a poliției din Burlington (Massachusetts), la Seattle a explodat o bombă într-o clădire neocupată, la facultatea de științe politice John F. Kennedy a Universității Harvard a fost dezamorsată în ultimul moment o bombă incendiară plasată într-o bucătărie, iar judecătorului Frederick Nelson din Tulsa (Oklahoma) a fost grav rănit de explozia unei bombe conectate la ambreiajul automobilului său. Vorbind, la 16 septembrie, la Universitatea statului Kansas, președintele Nixon a condamnat toate speciile de terorism, de la pirateria aeriană pînă la actele de violență îndreptate împotriva unor profesori, judecători și polițiști americani. Atmosfera de insecuritate și nervozitate creată de terorismul intern este agravată de intensificarea represiunii polițienești.

Pe de altă parte, Administrația a făcut eforturi neobișnuite pentru a atrage sindicatele de partea republicanilor. Greva de la „General Motors" poate avea însă consecințe dintre cele mai serioase nu numai pentru economia americană ci și pentru starea de spirit a corpului electoral. Președintele AFL-CIO, George Meany, făcuse recent declarații încurajatoare pentru partidul republican : „Oamenii noștri privesc mai puțin spre democrați, deoarece partidul democrat s-a dezintegrat de fapt și nu mai este așa-zisul partid liberal de acum cîțiva ani. El va pierde din ce în ce mai mult sprijinul membrilor sindicatelor". De Ziua Muncii, una dintre sărbătorile naționale americane, președintele Nixon a oferit liderilor AFL-CIO un dineu, urmat de o chermeză la care au participat cîteva mii de activiști sindicali. Dar nu toți liderii sindicali s-au apropiat de Administrație. Cea mai importantă excepție este conducerea sindicatului unit al muncitorilor din industria automobilelor, care condamnă atît agresiunea americană din Vietnam cît și politica economică a guvernului. Leonard Woodcock, succesorul lui Walter Reuther (care și-a pierdut viața într-un accident de avion) era considerat mult mai maleabil de către consiliile de administrație ale celor „trei mari" — General Motors, Ford și Chrysler. Reînnoirea contractelor colective era privită, din această cauză, ca o simplă formalitate. Woodcock s-a dovedit însă a fi neașteptat de intransigent, mai ales în legătură cu regimul de pensionare a muncitorilor și cu adaptarea salariilor la creșterea costului vieții și a declanșat la „General Motors" o grevă la care participă 320 000 de lucrători americani și 20 000 de canadieni. Se apreciază că această grevă ar putea dura mai mult chiar decît 119 zile, recordul de durată al unei greve la „General Motors" atins în 1945—46. Ținînd seama de rolul și de locul ocupat de „General Motors" în economia americană, numeroase sectoare ale ei (industria oțelului, industria cauciucului, industria textilă etc.) vor fi afectate direct de încetarea lucrului în marile uzine de automobile. „Dacă greva se va prelungi — apreciază ziarul francez «Les Echos», specializat în probleme financiare — ea riscă să compromită fragila relansare a economiei pe care președintele Nixon conta atît pentru a cîștiga alegerile de la 3 noiembrie, cît și pentru a recîștiga încrederea Fondului Monetar Internațional și a partenerilor comerciali ai țării. Dacă patronatul va ceda, s-ar putea ca salariul a 1 500 000 de muncitori să depășească normele considerate de guvern a fi compatibile cu eforturile sale antiinflaționiste. În orice caz, consecințele pe care le va avea conflictul nu trebuie minimalizate".

La cinci săptămîni înainte de alegeri, atît scena politică internațională cît și tabloul intern prezintă suficiente incertitudini pentru ca observatorii să fie deocamdată foarte rezervați în pronosticarea rezultatelor alegerilor parțiale.

Felicia ANTIP

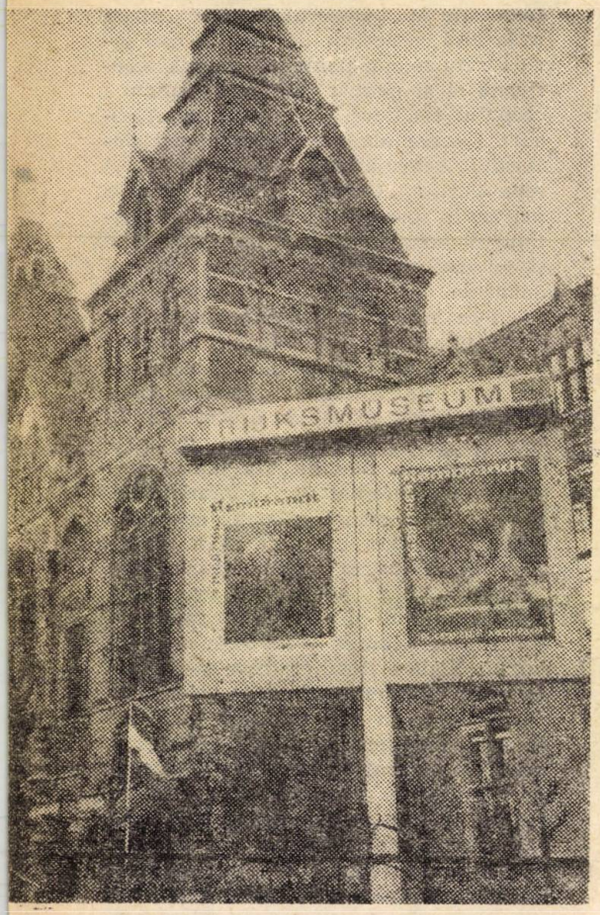

Rijksmuseum

reportaj pe glob

AMSTERDAM

Andrei Silard

La Amsterdam, unde te simți în permanență participant la o fabuloasă sărbătoare, acel gen de sărbători despre care Hemingway scria că „rămîn mereu prezente cu tine", însăși concepția urbanistică a acestui decor fascinant îți ghidează la un moment dat gîndurile la soarta orașelor a căror grandoare și viitor rezidă mai ales în trecutul lor. Supranumit „Veneția Nordului" tocmai datorită unor similitudini urbanistice și a unei permanente atracții omenești spre definiții superflu, „Digul de pe Amstel", cum se descifrează de veacuri denumirea orașului Amsterdam, este mărturia vie a unui quid pro quo dintre uscat și apă, timp și eternitate, în care ingeniozitatea umană și-a găsit un nou domeniu de etalare. Întinderile nesfîrșite de apă, care în înțelegere cu istoria i-au transformat cîndva pe olandezi în „cărăușii mărilor", au sucombat la Amsterdam în domoale „gracht"-uri (canale), ce străbat ca niște nervuri vitale circumvoluțiunile citadine concentrice. Din cele patru „gracht"-uri principale, cu denumiri sonore (Prinsengracht, Keizergracht, Heerengracht și Singel), o rețea densă de canale secundare converg spre port, formînd în drumul lor un labirint de insule. Pe acești nenumărați piloni se sprijină centrul orașului, care constituie ansamblul arhitectural cel mai coerent din Amsterdam, cu clădirile sale, cu frontoane în stil baroc, ce par să străjuiască din toate părțile aceste canale domesticite. Pe jos sau pe vasul care se strecoară alene de la o ecluză la alta, începi să-ți dai seama că aproape fiecare clădire întîlnită poate fi sau chiar este un muzeu, o casă memorială, în orice caz un monument cu certe rezonanțe istorice. Palatul Regal, datînd din anul 1648, Rijksmuseum (Muzeul Național) și Stedelijkmuseum (Muzeul Municipal) ce se completează reciproc pentru a forma împreună Louvre-ul Olandei, casa lui Rembrandt (Rembrandthuis), Concertgebouw, somptuoasă reședință a orchestrei cu același nume, cunoscută în lumea întreagă, apoi clădirea ce se numește „Waag" și a cărei istorie de cinci secole se împletește cu cea a orașului, găzduind în prezent două muzee, din care unul este, poate simbolic, Muzeul Istoric al Amsterdamului, sînt acele cîteva denumiri care, plasate topografic alături de biserici, imprimerii și edituri vechi, de nenumăratele cafenele și restaurante olandeze sau orientale, creează farmecul real al „vechiului Amsterdam". Stilurile, deosebit de variate, oscilînd între gotic la Oude Kerk (Biserica Veche), cele ale Renașterii la Nieuwe Kerk (Biserica Nouă) și hibride la clădirile ce datează din secolele XVII—XVIII, se asociază de multe ori în timp cu acele momente din istoria orașului și a țării, cînd acestea s-au transformat într-un veritabil sanctuar de valori spirituale și materiale, într-un creuzet al tuturor aspirațiilor aduse de valul exodic al refugiaților din aproape toate țările europene, dar mai ales din Spania urmașilor lui Torquemada și Filip al II-lea. Proaspăt eliberate de jugul spaniol, Țările de Jos au oferit găzduire tuturor prigoniților intransigenței religioase, primind în schimb formele materializate ale recunoștinței lor. Din această epocă de aur a Olandei, cînd prosperitatea țării bazată pe descătușarea unor forțe interne, secondată de începuturile expansiunii coloniale, a început să genereze la Amsterdam frumosul la fiece pas, datează o serie de clădiri de o factură arhitecturală deosebită, precum și unele meserii în care și astăzi olandezii sînt neîntrecuți. Turul gratuit de vizitare al faimoaselor fabrici de prelucrat diamantele, meserie care aici a dobîndit statutul de artă nobilă sau ale vestitelor fabrici de bere „Heineken's" sau „Amstel", unde degustarea berii este un ritual de avant-cocktail, urmat de brînză și muștar, se înscriu nu atît pe orbita unei reclame de efect, cît în etalarea cu mîndrie a unor tradiții olandeze. Vitrină a acestor tradiții, Amsterdam le-a constituit în industrii, cotate în prezent printre cele mai reprezentative.

■

Vizitarea „vechiului Amsterdam", dar mai ales a muzeelor sale te incită la acomodarea cu dominația incontestabilă a superlativelor. Cel mai mare muzeu, după cel din New York, de Artă Modernă (în incinta Muzeului Municipal), una din cele mai bogate și vestite colecții de tablouri ale lui Rembrandt, van Gogh, Matisse și Chagall, una din cele mai vechi bănci din lume, fondată încă în anul 1609, cei mai vestiți șlefuitori de diamante din lume, poate cea mai bună bere din Europa, una din cele mai bogate și reprezentative colecții de artă orientală, mai ales indoneziană, cu carpete și picturi a căror originalitate în concepție și colorit tind să reducă fauvismul la rangul de fotografie pură, sînt argumente mai